

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Qvæstio LXVIII. De suscipientibus baptismum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

Aduerte. 1. Episcopum non posse concedere licentiam ut duo viri loco viri & mulieris aliquem suscipiant, ut respondit congregatio Cardinalium, vide rituale citatum tit. citato §. 2. nec posse dispensare ut plures patrini quam unus & una admittantur.

Sanchez. Aduerte 2. paternos posse adhiberi in baptismo minus solemniter, ut Sanchez lib. 9. de matrimonio disp. 26. num. 3. & alij passim videntur supponere.

Qua ratione propter susceptionem de sacro fonte contrahatur spiritualis cognatio, commodius dicitur in materia de matrimonio.

ARTICVLVS VIII.

Utrum ille qui aliquem leuat de sacro fonte teneatur ad eius instructionem?

Resp. affir.

AFFIRMAT; aduertit tamen inter catholicos apud quos parentes supponuntur suas proles instruere, & pastores plebem doceri, patrinos communiter liberari ea obligatione.

QVÆSTIO LXVIII.

De suscipientibus baptismum.

Ordo doctrinæ D. Th.

DIVVS TH. præsentis quæstionis agens de subiecto baptismi, i. explicat obligationem baptismi recipiendi, tum dispositionem quæ ad illius receptionem requiritur. denique quinam sint illius capaces.

ARTICVLVS I.

Utrum omnes teneantur ad susceptionem baptismi?

Resp. affir. Ioan. 3.

AFFIRMAT.

Probat. 1. ex Ioan. 3. *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei.*

Probat. 2. homo ad illud obligatur, sine quo saluari non potest, non potest autem saluari sine baptismo, quia nemo potest saluari nisi incorporetur Christo, quod fit per baptismum, per quem homo fit Christi membrum.

Ex necessitate medij infertur necessitas præcepti.

In quo discursu docet baptismum esse necessarium ad salutem necessitate medij. & quia nihil magis debet præcipi quam id sine quo salutem consequi non possumus, si in nostra potestate situm sit illud ponere vel non ponere, idcirco etiam docet baptismum esse necessarium necessitate præcepti.

Circa solutionem primi argumenti Notandum D. Th. in ea non requirere ut antiqui Patres fidem suam externo signo protestarentur ad obtinendam peccati originalis remissionem, sed solum velle eos ex fide in Messiam veterum facile fuisse permotos ad sacrificia offerenda, & ad alia signa fidei protestatua. Constat quia in fine responsionis colligens ex suo discursu præcisam solutionem ad argumentum, dicit; *ideo licet ipsum Sacramentum baptismum non fuerit semper necessarium ad salutem, fides tamen, cuius baptismus Sacramentum est, semper necessaria fuit, ubi nullum signum externum requiritur, videri possunt dicta supra quæst. 62. dub. 3. post medium.*

ARTICVLVS II.

Utrum sine baptismo aliquis possit saluari?

RESPONDET aliquem posse saluari sine baptismo re suscepto, non tamen sine eius voto seu desiderio procedente ex fide per dilectionem operante.

ARTICVLVS III.

Utrum baptismus sit differendus?

PRIMA conclusio: baptismus paruulorum non est differendus, quod duabus ex causis ostenditur. 1. quia in paruulis non expectatur maior instructio. 2. quia non potest illis alio modo subueniri, unde propter mortis periculum baptismus non debet differri.

Aduerte tamen hoc periculum esse satis remotum, quod proinde seposita ecclesiastica consuetudine non inducit grauem obligationem non differendi baptismum paruulorum.

Secunda conclusio: baptismus adultorum differri potest tribus de causis. 1. ne Ecclesia decipiat hoc Sacramentum conferens fidei accedentibus. 2. ut baptizandi plenè instruantur in fide & his quæ ad vitam christianam pertinent. 3. propter maiorem Sacramenti reuerentiam.

Docet tamen interdum posse statim conferri, si baptizandi sint perfectè in fide instructi & idonei ad baptismum. 2. si imminet illis periculum mortis, ut 8. Leo epist. 4. cap. 6. & habetur can. si quis necessitate de consecratione dist. 4.

DVBIUM I.

Utrum baptismus sit necessarius ad salutem?

PELAGIANI censuerunt baptismum paruulorum non esse necessarium ad obtinendam peccatorum remissionem, sed tantum ad consequendum regnum celorum. Prius asseruerunt, quod negarent paruulos contrahere peccatum originale, ut patet ex secundo error. Pelagij dñato in Synodo Palæstina, & habetur apud Aug. epist. 106. posterio-rem tamen partem asseruerunt propter locum Ioan. 3. *nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei.* videri potest Aug. hæresi 88.

Wicleff ulterius progressus absolute negauit hoc Sacramentum esse necessarium, ut refert Wal. densis tomo 2. doctrinalis fidei cap. 96. quod etiam negant plerique huius temporis hæretici, ut videtur licet apud Bell. lib. de baptismo cap. 4. quamuis Calvinus id non neget de omnibus, sed de solis filijs fidelium, quos dicit sanctos & membra Ecclesie sine baptismo, & proinde sine illo saluari posse lib. 4. institut. cap. 16. §. 24. & 25. quod quidem eatenus dictum consequenter eius principijs de efficacia Sacramentorum, quatenus dicit paruulos fidelium absque baptismo saluari posse, minus tamen conformiter quatenus his solis tribuit. nam si baptismus nihil confert, neque operatur remissionem peccatorum, est nudum & speculacium lignum remissionis acceptæ, & proinde non est magis necessarius filijs infidelium, ut iusti possint esse coram Deo quam filijs fidelium.

Contra

Contra hos & similes errores statuitur conclusio catholica baptismum esse ad salutem necessarium, traditur in Concil. Flor. decreto de Sacramentis, ubi dicitur, & cum per primum hominem mors introiret in universos nisi ex aqua & Spiritu S. renascimur, non possumus, (ut inquit veritas) in regnum celorum introire. & in Conc. Trid. sess. 7. can. 5. de baptismo in hæc verba. Si quis dixerit baptismum liberum esse, hoc est non necessarium ad salutem, anathema sit. Item indicatur sess. 5. can. 3. In Concil. Mileuitano cap. 2. Placuit ut quicumque parvulos recentem ab utero matrum baptizandos negat, aut dicit in remissionem eorum peccatorum eos baptizari, sed nihil ex Adam contrahere originalis peccati quod regenerationis lavacro extinguitur, & anathema sit &c. Propter hanc enim regulam facta etiam parvuli qui nihil peccatorum in semetipsis adhibere committere poterunt, ideo in peccatorum remissionem reverenter baptizantur, ut in eis regeneratione mundetur, quod generatione traxerunt.

Eadem veritas traditur a summis Pontificibus: Innocentio 1. epist. 25. ad Concil. Carthaginense; item epist. 26. ad Concil. Mileuitanum. cum enim prædicta Concilia varios errores Pelagii damnaverint, inter quos unus est, parvuli propter salutem quæ per salutem Christum datur baptizandi non sunt, vel ut habet Mileuitanum, non opulentur parvulis ad consequendam vitam æternam Christianæ gratiæ Sacramentum, Innocentius prædictis epistolis eosdem damnat. Leone epist. 80. ad Episcopos Campaniæ, ubi cum iussisset baptismum extra dies Paschæ & Pentecostes non conferri, ait, manente quolibet tempore gratium necessitatum ac parvulorum consideratione secundum quam oporteat subvenire, ut non conditione mortali coarctata infirmitas necessaria liberatione fraudetur.

Traditur etiam a S. Patribus, & inter ceteros pluribus locis ab August. epist. 28. ad Hieron. quiscum dixerit quod in Christo vivificabuntur etiam parvuli qui sine Sacramenti eius participatione de vita exierunt, hic profecto & contra Apostolicam prædicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo omnino vivificari non posse. lib. 3. de origine animæ cap. 9. noli credere, noli docere, noli docere infantes antequam baptizentur morte præsentis pervenire posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si vis esse catholicus. lib. 1. de peccatorum meritis cap. 24. nulla præter baptismum Christi salutis æterna promittatur infantibus. cap. 25. parvuli si per Sacramentum quod ad hoc divinitus institutum est in credendum numerum non transeant, profecto in his tenebris remanebunt; scilicet peccati, de quo in fine c. 24. Videtur potest Hieron. dialogo 3. contra Pelagianos, & Nazianzenus orat. in sanctum baptismum 40. & quid autem Plures in re clara prætereo.

Ex quibus manifestè patet contra hæreticos baptismum ita esse necessarium parvulis, ut excepto casu martyrij (de quo infra) nullus quantumvis parentibus fidelibus ortus salutem consequatur, patet etiam non solum ad obtinendum regnum celorum, sed etiam ad consequendam remissionem peccati esse necessarium.

Eadem veritas probatur ex Scripturis; Ioannis 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei. Ex quo loco patet contra Pelagianos baptismum parvulis esse necessarium ad remissionem peccati originalis. cum enim nullum possint habere peccatum actuale ratione cuius ardeant ab ingressu regni celestis, cõfiscitur habere originale, quia solum peccatum impedit aditum

regni celorum, id autem solum est actuale vel originale; in præsentem autem casu non est actuale; ergo debet esse originale. ergo baptismus parvulis est necessarius ad peccati originalis remissionem.

Confir. secundum statutam Dei legem quisquis non est Dei amicus, eius est inimicus, inimicus autem esse non potest nisi peccator, parvuli autem etiam iuxta principia Pelagianorum non sunt Dei amici, alioquin decedentes etiam sine baptismo introirent in regnum Dei, cum omnis in Dei amicitia moriens in illud recipiatur; sunt ergo inimici & peccatores: non sunt autem vel dicuntur tales ab actuali peccato cuius sunt incapaces; ergo ab originali, ad cuius proinde deletionem baptismus fit illis necessarius.

Ex qua ratiocinatione refellitur eorumdem Pelagianorum figmentum, quod scilicet parvuli sine baptismo decedentes vitam æternam possideant & consequantur felicitatem, non tamen regnum Dei introeant, id est Deum clarè videant. Refellitur, inquam, cum non distinguatur vita æterna à clara Dei visione, & homo non sit à Deo relictus in ordine naturæ naturæ, sed ad finem supernaturalem destinatus.

Ex eodem loco patet contra hæreticos baptismum aquæ esse ad salutem necessarium etiam si quis ex parentibus fidelibus sit natus, quia locutio est universalissima nullum excipiens, & non constat ex alio Scripturæ loco, vel traditione, vel Ecclesiæ & Patrum sensu de tali exceptione.

Vim huius argumenti tribus modis conantur eludere hæretici. dicunt enim aquam eo loco sumi metaphoricè. 1. pro mortificatione hoc sensu, nisi quis mortificatus fuerit non potest introire in regnum Dei. 2. ut sit epithetum Spiritus S. hoc sensu, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. id est ex Spiritu S. qui per aquam designatur. 3. coniunctionem, & non sumi copulativè sed pro, vel, nisi quis renatus fuerit ex aqua vel Spiritu S.

Sed omnes hæc interpretationes falsæ sunt & erroneæ. 1. quia in Trid. sess. 7. can. 2. de baptismo dicitur anathema detorquenti eum Ioan. locum: nisi quis renatus fuerit &c. ad metaphoram. 2. ex eo loco passim colligitur aquam naturalem esse huius Sacramenti materiam, neque hæretici illam admittentes possunt aliunde ex Scriptura solidè colligere. unde velint, nolint, debent admittere aquam hic propriè accipi, vel non posse convinci ex Scriptura illam esse huius Sacramenti materiam, sed solum constare traditione, quod eorum principijs repugnat. 3. SS. Patres aquam eo loco propriè accipiunt, cum hunc locum de baptismo intelligunt. videri potest Ambros. lib. 3. de Spiritu S. cap. 11. Chrysost. homilia 25. in Ioan. in verba Ioan. citata, Hieron. in caput 36. Ezech. August. tract. 12. in Ioan. Cyrill. lib. 2. in Ioan. cap. 42. id requirit ratio explicandi Scripturam; nam verba Scripturæ sunt accipienda in propria significatione nisi inde aliquid absurdum, vel contra fidem concludatur, quod hic ex propria acceptione non contingit; nihil enim est absurdum quod Dominus assumat vile elementum tanquam instrumentum salutis humanæ.

Confir. si aqua sumeretur aded improprie, parvulus fuisset edoctus Nicodemus, quem tamen Christus per illam sententiam vult docere, eique clariùs explicare quod non intellexerat per illam sententiam; amen amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denno, non potest videre regnum Dei, quam de generatione carnali putabat intelligi. Adde ex tertia hæreticorum

Refellitur Pelagianorum figmentum de eius necessitate ad introeundum in regnum Dei.

Eusebionis hæreticorum ad locum Ioan. 3.

Refellitur.

Verba Scripturæ proprie sumenda nisi in e absurdo, vel aliquid contra fidem sequatur.

explicatione renatum ex sola aqua & non ex Spiritu S., posse introire in regnum Dei, quod ipsi non concedunt.

Ephes. 5. Eadem veritas non obscure probatur ex cap. 5. ad Ephesios *mundans* (scilicet Ecclesiam) *lauacro aquæ in verbo vitæ*. Nam Apost. eo loco agit de baptismo per quem dicit Christum mundare Ecclesiam, seu abstergere peccata eorum qui per baptismi susceptionem Ecclesie aggregantur; ex quo non obscure potest colligi baptismum esse necessarium ut paruulus mundaetur, & appareat coram Deo sine ruga & macula.

Prob. à posteriori. Rom. 5. Denique probari potest à posteriori. constat ex Apost. ad Romanos 5. homines ex Adamo per generationem naturam descendentes peccatum contrahere, quod peccatum non deletur per aliud remedium in paruulis quam per baptismum (sepono martyrium) & per illum deletur, ut ex Patribus & Concilijs est ostensum. Constat etiam quod nullus peccator regnum celorum intrare possit; igitur constare debet baptismum esse necessarium, tum ad peccatorum remissionem, tum ad salutem consequendam.

Instantia Caluini refellitur. Dicit Caluinus peccatum quidem inueniri in filiis fidelium, non tamen imputari ad poenam.

Psalm. 50. Sed id repugnat tunc Scripturæ, tum rationi fundata in principijs fidei. Scripturæ quidem, quia iuxta illam *omnes sunt Deo impius & impietas eius*. Et Psalm. 50. dicit Regius Propheta *in iniquitatibus conceptus sum & in peccatis concepit me mater mea*; quibus verbis suam miseriam deplorat is qui ex fidelibus parentibus natus erat, quod sanè facere non potuisset iuxta Caluini sententiam, cum hæc immunditia non fuisset illi imputata. Similiter Apost. qui natus erat ex fidelibus parentibus, agens de seipso ad Ephes. 2. scribit *eximus & nos natura filij iræ*. quæ loquendi forma ostendit peccatum etiam imputari filiis fidelium, nam esse filium iræ est ad poenam deputari. Constat Apost. non potuisset ita loqui de se pro tempore quo hæc scribebat.

Ephes. 2. Ex ratione verò in fidei principijs fundata Caluinus potest etiam facile refutari. iuxta illum, peccatum originale inest filiis fidelium, non tamen imputatur, peto an si decedant in eo statu, regnum Dei sint possessuri? Respondebit possessuros. inde concluditur Deum suos inimicos ad gloriam suam admittere; quod est contra omnem sensum Scripturæ, & contra omnem rationem diuinæ providentiæ iam constitutam; nihil enim eoinquinatum introibit in illam celestē Hierusalem. inde etiam concluditur quod Deus inimicos admittet ad consortium suorum bonorum, concluditur 3. falsum esse illud Apost. ad Rom. 5. *per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit & per peccatum mors*; cum in huiusmodi non renatis verè peccatum inueniatur etiam iuxta Caluinum, & morte animæ non puniatur.

Rom. 5. Adde Caluinus illum locum Apost. 1. ad Corinth. 7. *alioquin filij vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt*, valde contorquere; si quid enim inde efficitur, concludi debet filios fidelium verè & propriè esse sanctos & iustos, quia id exigit proprietas verbi. Constat hæc verba: *immundi essent* non possunt explicari etiam iuxta Caluinum, *solum reputarentur*; ergo ut aptè cohæreat antithesis, hæc verba *nunc autem sancti sunt*, non debent explicari *sancti reputantur*, & Deus peccatum illis non imputabit, sed verè & reipsa sancti sunt, quod Caluino reputat.

Adde 2. ex eo loco etiam intellecto iuxta sensum

Calu. non aptè concludi vniuersaliter fidelium filios non indigere baptismo, cum dictum Apostoli solum referatur ad eos quorum parentes simul cohabitabant; ex quo sequitur saltem baptizandum eum cuius parentes à se inuicem separantur. si hoc dicatur, perit potest quanto tempore parentes debeant cohabitare ut proles non indigeat baptismo? ad quod nihil potest solidè responderi. præterea cur apud Deum illa sanctitas pueri dependet à contingenti parentum cohabitatione? Certè hæc & similia omnino conuincunt illam Caluini sententiam esse merum figmentum, quæ damnatur in Concil. Trid. sess. 5. can. 4.

Obijciunt nihilominus 1. illum locum Apostoli. sed iam ostensum est non esse ad rem. unde

Dico Apostolum non velle filios fidelium esse sanctos & iustos, vel etiam non imputari eis peccatum absque remedio baptismi, sed velle quod si fidelis consentias habitare eum infideli parato cohabitare sine contumelia creatoris, futurum sit ut proles sanctè educetur, & opera parentis fidelis ad fidem & baptismum perducantur; atque adeo fiat sanctus, qui esset immundus si separato fideli ab infideli proles hunc sequeretur, ut hac ratione excitet conuersum ad remanendum cum infideli parato cohabitare sine iniuria creatoris. quod patet ex textu ubi dicitur: *si quis frater* (id est fidelis) *habet uxorem infidelem, & hæc consentit habitare cum illo non dimittat illam*; & si qua mulier fidelis habet virum infidelem, & hæc consentit habitare cum illa, non dimittat illum, sanctificatus est enim vir infidelis per morem fidem, & sanctificata est mulier infidelis per virum fidem. alioquin filij vestri immundi essent. ubi nihil videtur aliud velle, quam proles sanctè educandas & ad baptismum perducendas operâ parentis fidelis si remaneat eum infideli, quæ alioquin educarentur in gentilitate & immunditia à parente infideli, si soluto matrimonio eum deberent sequi. verisimile enim est aliquos Corinthios conuersos, fuisse propensos ad relinquendam compartem infidelem, à quo dehortatur Apostolus eo quod id non fieret sine spiritali prolium detrimento.

Constat Apostolum eodem modo loquitur de filiis quo de coniuge; coniux autem infidelis non redditur sancta eo ipso præcisè quo comparti fideli cohabitabit, sed quia eius exemplo & industria Deo interius inspirante fit ut ad fidem & baptismum vocetur, non alia ergo ratione proles sunt celsendæ sanctæ, quam quod opera parentis fidelis sint ad sanctitatem vocandæ. Sunt & aliæ huius loci expositiones quæ minimè fauent hereticis, quas videre licet apud Scripturæ interpretes in hunc locum, & apud Bell. lib. de baptismo cap. 4. §. *porro tres*; & Vafq. disp. 149. c. 2. §. *prima expositio*, & sequentibus.

Obijciunt 2. illud Genesis 17. *ut simus tui & seminis tui*; filij autem fidelium sunt semen Abrahamæ.

Resp. quid hinc conficiatur non apparet. si enim velint id intelligi de semine Abrahamæ secundum carnem, cui Deus peculiarem curam temporalem promiserit, nihil ad rem facit si verò intelligant de semine spiritali, non aptè deducunt filios fidelium non egere baptismo, cum ante illum non sint spiritaliter semen Abrahamæ. nam paruuli sola baptismi susceptione censentur Abrahamæ fidem imitari.

Ex dictis refelli possunt quorundam Doctorum sententiæ. 1. Cæretani in art. 2. & 11. huius questionis asserentis infantes ex utero natos vel adhuc constitutos in vteris matris, quibus baptismus applicari non potest, posse alio remedio saluari.

scilicet

facit per fidem parentum illis applicatam, & quod in idem recidit, per votum baptismi, quibus dicit debere fieri signum crucis sub inuocatione Trinitatis, vel si sint in vtero debere sub eadem inuocatione benedici. hac sententia vt minimum est temeraria repugnans Concilij cit. & loco cit. Iam in quo ita declaratur baptismi necessitas vt citra martirium non possit paruulo regnum celorum absque eo obtingere. quod confirmat vsus Ecclesie, quae paruulos sine baptismo decedentes non donat sacra sepultura, pro eis gratias non agit, censetque eos damnatos, non inquirens vtrum aliqua benedictio illis fuerit adhibita necne. Repugnat etiam Augustino tum alibi, tum clarissime locis à nobis citatis, qui epist. citata ad Hieron. ex summa diligentia, quam adhibent parentes vt proles perueniat ad baptismi gratiam, optime colligit nullum paruulum sine baptismo posse saluari, cum illa diligentia oriatur ex tacito sensu Christianorum exultantium paruulos absque baptismo salutem consequi non posse citra martirium.

Nec quidquam suffragatur Caietano quod paruuli possent olim per fidem parentum saluari, fides autem nunc non sit minoris valoris quam tunc; concessio enim quod priori loco sumitur, nego inde bene confici quod fides iam id praestet, quia id non oriebatur olim ex naturali fidei conditione, sed ex quodam Dei priuilegio, cum nondum esset institutum Sacramentum pro deletione peccati originalis; instituto vero baptismo, constat in lege euangelica nullum aliud superesse paruulis remedium, & fidem parentum sine baptismo illis non prodesse.

Nec obstat quod infantes in vteris maternis constituti non sint capaces baptismi, & proinde in eo statu censendi essent incapaces remedij contra peccatum originale, quod videtur diuinae misericordiae repugnare.

Respondetur enim minimè repugnare, quia Deus constituit medium contra peccatum originale, illudque facillimum, ex sincero desiderio vt omnes possent illud percipere; quod si aliqui non percipiunt, per Deum non stat, qui non procurat peculiariter vt infantes moriantur antequam baptismum suscipiant; sed quod non recipiant, oriatur vel ex malicia, vel ex negligentia hominum per quos debet hoc Sacramentum ministrari, vel ex cursu causarum naturalium, quas Deus non debet perpetuo impedire ne forte aliquis sine baptismo moriatur, & in aeternum pereat: quemadmodum nihil facit contra suam misericordiam, quod non impediat ne quis se inebriet, & in ebrietate ab alio occidatur, dum est in statu peccati mortalis, & in aeternum pereat.

Refellitur 1. potest sententia Gabrielis in 4. dist. 4. quaest. 2. art. 3. sub. 2. existimantis interdum aliquos saluari orationibus parentum ex peculiari Dei gratia. quae sententia repugnat Concilij & alijs citatis, nec vllum habet fundamentum.

Quemadmodum caret fundamento illa variorum sententia quod per saluari possit, si baptizans forte non habeat intentionem baptizandi, vel si non vtatur legitima forma, vel si forte puer moriatur antequam forma finiatur, Deo supplente huiusmodi defectus. videri potest Bonau. dist. 3. 1. parte dist. art. 2. quaest. 2. Hac sententia omni caret probabilitate, quia in omnibus illis casibus paruulus decedit sine baptismo, sine quo salus non potest illi contingere citra peculiare priuilegium, de quo his & similibus euentibus non

constat, sed potius contrarium, vt patet ex locis citatis.

Ex dictis colligitur baptismum esse ad salutem necessarium tam adultis quam paruulis, aliter tamen adultis quam paruulis. His enim ita est necessarius vt seposito martirio non possint iustificari & salutem consequi absque reali baptismi susceptione, quantumuis in omissione omni culpa vacent; adulti verò possint iustificari per proprium actum dilectionis Dei super omnia, & contritionis, qui actus censentur implicitum votum baptismi continere. possunt ergo iustificari non solum per baptismum reipso susceptum, sed etiam per baptismi votum, qui censetur in dictis actibus contineri. vbi tamen

Aduerte quod licet adultus ratione praedictorum aduultum fuerit iustificatus, nihilominus teneatur baptismum suscipere, si sese offerat opportunitas, tum quia obligatur ad illius susceptionem praeepto positiuo, cuius transgressio peccatum continet, tum quia id inuoluit quod dicitur actum dilectionis iustificare quatenus includit votum baptismi, significatur enim quod remaneat obligatio quaedam baptismum suo tempore suscipiendi, si sese offerat opportunitas.

D V B I V M II.

Quo tempore baptismus capit esse necessarius?

8.

BERNARDVS epist. 77. refert opinionem cuiusdam censentis baptismum obligasse cum primum Christus protulit illa verba Ioannis 3. nisi quis renatus fuerit &c. atque adeo ab eo tempore neminem potuisse saluari sine baptismo re suscepro, quia vt ex eadem epist. patet, censebat neminem etiam per actum dilectionis Dei super omnia & contritionis sine baptismo posse iustificari. Videri saltem possit obligasse post resurrectionem, quando Christus dixit Matth. ult. baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus S.

Sed communior eaque verior sententia censet baptismum tantum incepisse esse necessarium in Pentecoste, quando solemniter facta est legis euangelicae promulgatio. hac sententia duo dicit: prius, non fuisse ante necessarium; posterius, incepisse ab eo tempore esse necessarium. Prior pars probatur; lex euangelica non cepit ante illud tempus vim suam obligatoriam obtinere; ergo nec baptismus ante illud tempus fuit ad salutem necessarius. Antecedens probatur, vt lex vim suam fortiatu requirit vt solemniter quodam modo promulgetur, vt videlicet possit cognosci à communitate, igitur censendum est legem à Deo latam non obligasse ante solemnem sui promulgationem. Consequentia verò argumenti probatur, eo quod baptismus pertineat ad nouam legem, unde non debet dici necessarius antequam lex euangelica vim suam fortiatu.

Conficit baptismus vt passim fatentur Theologi, non erat ante mortem Christi necessarius, non est autem cur dicamus fuisse necessarium à morte vsque ad Pentecosten, cum tempore intermedio non fuerit facta promulgatio.

Adde quod Trident. non obscure id insinuat cum sess. 6. cap. 4. dicit, quae quidem translatio post euangelium promulgatum sine lacrya regenerationis aut eius voto fieri non potest: quibus verbis satis insinuat ante solemnem promulgationem in die Pentecostes

Aliter baptismus est necessarius paruulis, aliter adultis.

Adultus voto baptismi iustificatus teneatur adhuc ad baptismum.

Quidam censent baptismum obligasse statim post illa à Christo prolata: Nisi quis &c.

Verius ex communi baptismus tantum coepit obligare in Pentecoste.

Ad valorem legis requiritur promulgatio.

Trident.

factam baptismi non fuisse ad salutem necessarium. Ex quo sequitur non solum ante Pentecosten non fuisse preceptum, sed neque ante illud tempus fuisse medium sine quo salus obtineri non posset, quia non videtur debuisse habere rationem medij antequam præciperetur, & obligaret eos qui erant capaces præcepti, cum maxime conveniat ut media necessaria ad salutem quæ in nostra potestate sita sunt, proponantur per præcepta.

Confir. quæ sunt legis evangelicæ non conveniunt statuiuntur necessaria necessitate medij antequam ipsa lex omnibus sit proposita.

Secunda pars probatur, facta solemnè promulgatione legis lex vim suam obtinuit, & ea quæ ad illam pertinent cœperunt esse necessaria secundum suam conditionem, igitur baptismus ab eo tempore cœpit, non tantum esse in præcepto, sed etiam esse medium necessarium ad deletionem peccati originalis, cum tanquam tale medium sit à Christo institutum.

9. Aduerte baptismum non ita videri fuisse necessarium, ut statim post illam promulgationem inceptum pro toto orbe terrarum esse vnicum salutis medium, sed quodam temporis successu, ita ut statim cœperit obligare & habere rationem medij Hierosolymis & in locis vicinis, ad quæ spectatis commercijs eius notitia morali hominum diligentia breui deferri potuit. in locis verò remotioribus ad quæ eius notitia non potuit statim peruenire, etiam postea humanâ diligentia, tum demum habuerit rationem medij necessarij quando ea notitia peruenire potuit, ita ut ante illud tempus remedium legis naturæ adhuc esset vtile, nam videtur alienum à diuina bonitate quæ vult omnes saluos fieri, instituere vnicum medium pro tempore quo nullo modo potest applicari, id quæ non per accidens, sed per se loquendo moraliter, verius ergo est & magis consentaneum diuinæ providentiæ quod remedium legis naturæ adhuc aliquanto tempore fuerit vtile, quam diu scilicet spectatis circumstantijs distantie loci, commercijs, & alijs commoditatibus perueniendi lex evangelica per se non potuit apud aliquos innotescere. Videri potest Scotus distinct. 3. quæst. 4. §. quantum ergo ad istum. Suarez disput. 31. sect. 1. in fine, & lib. 9. de legibus cap. ult. Estius distinct. 3. §. 14. in fine.

Neque id repugnat Trid. citato, quia eius doctrina potest intelligi per se loquendo quando & ubi notitia Evangelij haberi potuit, non autem quando & ubi morali hominum industria illa notitia nondum obtineri poterat.

Obiectio. Dices legislator potest renocare privilegium concessum à die quo legem condidit, etiam si ad alterius notitiam non perueniat; ergo Deus potuit alia remedia abolere à die promulgationis legis evangelicæ, immo credendum est ita fecisse.

Confir. est per accidens quod lex non perueniat ad aliorum notitiam, quod eius vim non debet impedire, alioquin etiam nunc Iudeus posset per circumcisionem iustificari, si legem baptismi inuincibiliter ignoraret; posset similiter alius iustificari per remedium legis naturæ.

Resp. ad argumentum quidquid sit de possibili non decere ut privilegium de facto reuocetur antequam notitia reuocationis ad alterum possit peruenire, quando reuocatio in graue detrimentum animæ cederet; ut autem patet ex dictis cessasset in graue detrimentum animarum, si per promulgationem factam Hierosolymis ita fuisset abolitum

omne aliud remedium ut vnicus baptismus fuisset sufficiens & necessarius. perinde enim fuisset ac si innumeris omne salutis medium fuisset substractum, id quæ secundum moralem estimationem per se loquendo.

Ad confirmationem dico aliud esse quod legis notitia interdum non perueniat ad aliquem, etiam absque eius culpa, aliud verò quod spectata distantia &c. non possit pro aliquo tempore per humanam industriam peruenire, prius non elidit vim legis quoad effectus qui non dependent à notitia; posterius verò iuxta suam procedendi modum debet impedire, siue lex non debet respicere aliquos pro tempore quo eius notitia ad illos peruenire non potest, præsertim quando salus ad vnum medium per illam restringitur. Ad id quod de Iudæo additur Resp. neg. assumptum quia iam nulla est regio ad quam spectatis circumstantijs commerciorum &c. lex evangelica deferri non potuerit, licet forte ex hominum malitia vel incuria nondum sit delata.

Ad locum Ioan. initio citatum Resp. Christum noluisse baptismum esse necessarium ab eo tempore quo verba illa protulit, sed per illa designasse futurum suo tempore necessarium & vnicum remedium contra peccatum originale, siue quo vel eius voto nullus posset salutem consequi, non verò determinasse eo loco quando id futurum esset. vide Bern. epist. citata, hoc modo exponendus est August. lib. 1. de origine animæ cap. 9. dicens ex quo autem à Christo dictum est nisi quis renatus fuerit &c. Ioan. 3. nemo sit membrum Christi nisi aut baptizatus in Christo aut morte pro Christo. similiter Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 3. post medium, quemadmodum ex illo tempore quo saluator noster dixit, si quis renatus non fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei, absque Sacramento baptismatis &c. sunt, inquam, exponendi, non ut velint baptismum fuisse necessarium præcisè ab eo tempore quo hæc verba dicta sunt, sed pro tempore pro quo dicta sunt, scilicet post legem evangelicam promulgatam.

Ad locum Matth. Resp. ibi quidem impositum Apostolis præceptum prædicandi Evangelium, & locum baptizandi; non verò declaratum baptismum ab eo tempore esse vnicum remedium contra peccatum originale, sed id relictum esse in tempus promulgationis legis evangelicæ, quando Apostoli ceperant mandare executioni præceptum Christi.

Dices S. Thom. quæst. 66. art. 2. tum in corpore tum in responsione ad 2. indicat baptismum fuisse necessarium post resurrectionem ante Pentecosten.

Resp. negando, quia solum vult impositum Apostolis præceptum promulgandi necessitatem baptismi suo tempore futuram.

Contra obijciunt 1. lex antiqua cessauit in Christi aduentu, cum fuerit vmbra Christi, & antiqui per eam protestarentur Christum venturum; igitur noua tunc inceptit obligare saltem quoad antiqua, & proinde quoad baptismum. Confir. Luca 24. 16. dicitur lex & Prophetæ usque ad Ioannem. Præfenti difficultati responderi posset 1. negando consequentiam sicut, in simili paulò post explicabitur.

Resp. tamen 2. neg. antecedens. clarum enim est Christum fuisse circumcissum, præsentatum in templo, Pascha more Iudeorum celebrasse, præcepisse leprosis à se sanatis ut ostenderent se sacerdotibus, &c. quæ indicant legem antiquam in eius aduentu

Non statim post legis nouæ promulgationem cœpit esse necessarius pro toto orbe, sed quodam successu temporis &c.

Scot. Suar. Estius.

Neque id repugnat Trid. citato.

Obiectio.

Resp. Non decet privilegium reuocari antequam notitia reuocationis ad alterum peruenire possit &c.

aduentu non cessasse, neque Christus vnquam tem-
mittere inuauit, vel aliunde potuit constare Iu-
daei quod eorum lex cessaret statim in aduentu
Messie.

Confir. lex aliqua data communitati commu-
niter non solet cessare per voluntatem principis,
nisi aliquo actu sufficienter declaret se velle vt lex
vim suam non retineat, quod hic non contingit.

Nec obstat quod ea que lex prescribat essent
figure, & vmbre que in Christi aduentu cessa-
runt, quamuis enim cessarint quoad illam ratio-
nem; non cessarunt tamen quoad vim obligandi
quam retinere poterunt priori ratione euanes-
cente.

Ad confirmationem Resp. Euangelistam nolle
legem Moisaicam cessasse statim à prædicatione
Ioannis Baptiste, sed quod in Ioanne cessarint an-
tiquæ legis prophetiæ de Christo venturo. nam
voluit significare Ioannem digito demonstrasse
eum presentem quem ceteri Prophetæ solum
prænuuntiarant venturum. Dicit etiam potest le-
gem durasse vsq; ad Ioannem, non quod eius præ-
dicatione fuerit abrogata, sed quod cæperit senes-
cere & ad interitum tendere, quia Ioannes sua
prædicatione præparabat corda filiorum Israël ad
Christum.

Obijciunt 2. saltem lex Moisaica cessauit in
morte & passione Christi; ergo in ea lex euangeli-
ca debuit incipere obligare, cum videretur absur-
dum Iudeos aliquo tempore fuisse sine obligatio-
ne legis diuinæ. Confir. in morte Christi transla-
tum est sacerdotium; ergo & lex, & proinde statim
à morte Christi lex euangelica obligauit. ex his
consequitur videtur baptismum ab eo tempore ince-
pisse esse necessarium.

Resp. de antecedente esse diuersitatem senten-
tiarum. aliqui censent legem antiquam solum
cessasse quando noua est promulgata, alij existi-
mant cessasse in morte Christi; quod tenet D.
Th. 1. 2. quest. 103. art. 3. ad 2. & communis
alij, videturque verius, quia ante Pentecosten,
scilicet in morte Christi, antiquum sacerdotium
est translatum, de quo Apostolus ad Hebræos 7.
aliqui hanc sententiam tenentes censent legem
nouam tunc incipisse obligare & antiquam ces-
sasse, non tantum quoad obligationem, sed etiam
quoad omnem vim, si quam forte habuerit res-
pectu iustificationis interioris, quod etiam asse-
runt de remedio legis nature contra peccatum ori-
ginale, ea virtute soli baptismo relicta. sed quid-
quid sit de hoc posteriori.

Resp. prius videri minus probabile, vnde nego
consequentiam argumenti eiusque probationem.
nam si nullum est absurdum gentes longissimo
tempore fuisse sine lege diuina positua, quid ab-
surdum continet si dicamus Iudeos tantillo tempore
quod intercessit inter passionem & Pentecosten
eamdem caruisse, præsertim cum lex euangelica non
solum Iudeos deberet respicere, sed etiam Gen-
tiles qui in eandem Ecclesiam erant coalituri, &
proinde non est necesse dicere Iudeos noua lege
obligatos (quod tamen postulat argumentum, si
quid concludat) antequam Gentiles eadem tene-
rentur. Quæ omnia confirmari possunt: Christus
in morte nondum constituerat caput Ecclesiæ,
nondum Episcopos, nondum tribunal peniten-
tiæ, nondum præceperat prædicari Euangelium,
que ostendunt tunc Ecclesiam nondum perfectè
formatam; non est autem conueniens leges con-
dere que censentur perfectè obligare pro eo tem-

pore quo corpus nondum est constitutum, non-
dum constituta capita; ergo verius est nouam le-
gem non obtinuisse vim suam obligatoriam in mor-
te Christi, sed id postea suauiter factum peractis
Christi mysterijs & Apostolis eam promulganti-
bus. Ex quo patet ad confirmationem, quod licet
in morte Christi lex vetus fuerit antiquata &
translatum eius sacerdotium, noua tamen non-
dum perfectè vim suam obtinuerit.

Ex quo patet baptismum eo tempore non fuisse
ad salutem necessarium, immo probabilius vi-
detur antiquis ceremonijs relictam virtutem,
quam prius habebant, quæ relinqui potuit donec
baptismus esset in præcepto, quamuis populus Iu-
daicus per se loquendo ad eam observationem
non obligaretur. idque videtur conformius diui-
næ misericordiae, ne alioquin innumeri Iudæi ca-
rerent remedio contra peccatum originale, vt in si-
mili hoc dubio dictum est.

Obijciunt 3. in morte Christi nouum testa-
mentum est confirmatum; testamentum autem
confirmatum obligat.

Resp. neg. minorem; quia testamentum pro-
priè incipit obligare quando publicè manifestatur
quid in eo contineatur. vnde testamentum Chri-
sti non debuit antea obligare, quam per Apostolos
quibus id erat demandatum populus promulga-
retur, qua promulgatione facta cepit obligare, &
ita quidem vt respectu eorum ad quorum noti-
tiam lex peruenire poterat, tam circumcisio quam
alia remedia legis nature contra peccatum ori-
ginale essent inutilia ad iustificationem. Dico inui-
li, quia non statim vbi lex euangelica cepit obli-
gare, ceremoniæ legis Moisaicæ fuerunt Iudæis
prohibitæ, sed ex peculiari Dei dispensatione &
compassione erga Iudæos licuit illis vti antiquis
ceremonijs etiam aliquanto tempore post legis
euangelicæ promulgationem, vt patet ex Act. 21.
vbi Paulus ex consilio S. Iacobi fuit purificatus
secundum morem Iudæorum. & Act. 16. idem
Apostolus curauit circumcidi Timotheum quem
assumpserat, idque propter Iudæos, quia natus
erat matre Iudæa. id verò fiebat vt Iudæi hac ra-
tione facilius ad Ecclesiam aggregarentur, aduer-
tentes suas ceremonias non sibi subito prohiberi
tandem malas.

Ex quo patet ceremonias Iudæorum non fuisse
statim mortiferas, ac fuerunt mortuæ, quod est
contra S. Hieronymum, contra quem sentit Au-
gust. epist. 19. quæ est ad eundem Hieronymum,
& S. Thom. 1. 2. quest. citata art. 4. ad 1.

Nec obstat quod Paulus, vt refert ad Galatas
2. reprehendit Petrum quod ceremonias Iudæo-
rum obseruaret, dicens quod reprehensibilis erat;
id enim non fecit quod iudicaret nullo modo li-
cere vti ceremonijs Iudaicis, cum illis circa se &
alios vsus fuerit, sed quod B. Petrus suo exēplo &
facto quodammodo cogeret gentes Iudaizare,
eoque videretur inducere, vt arbitrentur cere-
monias legis esse ad salutem necessarias. nam, vt
ex eodem cap. patet, cum Petrus Antiochiæ ede-
ret cum gentibus antequam aliqui Iudæi cum Ia-
cobo venirent, his venientibus se subtraxit minus
circumspectè, cum ea subtractione videretur in-
ducere gentes ad Iudaizandum; quamuis ergo
aliquandiu post promulgationem legis euangeli-
cæ Iudæis licitus fuerit vsus suarum ceremoniarum,
illa tamen in tali circumstantia non debe-
bant cum scandalo gentium vsurpari, & proinde
Petrus in eo erat reprehensibilis, siue formaliter

B. b. 4 pecca-

Corollaria.

12.

Obiectio 3.

Resp.

Testamen-
tū propriè
incipit obli-
gare
quando pu-
blicè mani-
festatur
quid in eo
contineatur.

Iudæis li-
cuit ali-
quandiu
post pro-
mulgatio-
nem nouæ
legis vti
ceremonijs
legis anti-
quæ.
Act. 21. &
16.

De quo S.
Paulus re-
prehende-
rit B. Petrum
ad Galat. 2.

peccauerit leuiter, siue non peccauerit, existimās id sibi licere ex affectu & compassione erga Iudaeos, vt videlicet doceret eorum legem non fuisse abrogatam tanquam malam. Confir. quia Apostolus hanc & similia addert vt ostendat Galatis caeremonias legis non esse ad salutem necessarias, & gentes venientes ad Christi Ecclesiam non debere obseruare legalia, quod aliqui Galatis persuadere conabantur. vnde eodem capite noluit circumcidere Titum, tum vt ostenderet id non esse necessarium, tum quia natus erat parentibus gentilibus, quibus eo tempore non erat licitus vltus caeremoniarum Iudaicarum, sed solis Iudaeis, vt notauit D. Th. responsione citata ad 1.

Corollaria.

Ex dictis sequitur legem euangelicam à multis saeculis ita obligare, vt sit illicitum etiam Iudaeis vti Sacramentis & purificationibus Iudaicis, & proinde non licere vlli se circumcidere, non tantum ad representandum Christum venturum, (quod esset infidelitatis) sed etiam simpliciter per modum cultus, quia talis caeremonia solum ad paruum tempus Iudaeis est permilla, alioquin ex lege diuina talis cultus est reprobatus per legem euangelicam, per quam etiam reprobatus est vltus remedij legis naturae contra peccatum originale. nam praecipiendo baptismum vnicum remedium, cetera sunt reprobata cum moderatione supra indicata.

DUBIVM III.

13. *Utrum adultus possit baptismum differre?*

De duplici tempore intelligi potest questio.

QVAESTIO haec potest intelligi, vel de tempore quo lex ecclesiastica vigeat de non celebrando baptismo extra certa anni tempora, vel de eo tempore quo antiqui canones exoleuerunt: item potest intelligi instanti mortis periculo, vel extra periculum mortis.

Conclus. 1. Adultus in periculo mortis tenetur data occasione baptizari. Ioan. 3.

Dico 1. si adultus versetur in mortis periculo non potest baptismum differre, sed tenetur data opportunitate recipere.

Probat, quia non potest assignari tempus quo praecipitur baptismi magis urgeat, cum igitur sit praecipitur de baptismo recipiendo, vt patet Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu S. non potest introire in regnum Dei, ex quo non solum ostenditur necessitas medij, sed etiam praecipitur respectu adultorum, sequitur adultum in mortis periculo teneri baptismum recipere. 2. homo tenetur saltem in eo articulo se Deo reconciliare, ergo & baptismum recipere, sine quo quando datur illius copia non potest in tali articulo reconciliari, cum non possit reconciliari nisi sit paratus Dei mandata seruare, quae maxime vrgent in ea necessitate. 3. Christus instituit Ecclesiam in quam voluit homines intrare, ergo ad id tenentur saltem in fine vitae; id autem fit per baptismum, qui est realis ingressus in familiam Christi. 4. homo tenetur diuino praecipito Eucharistiam saltem in fine vitae recipere; ergo & baptismum sine quo non potest ad Eucharistiam accedere, denique homo tenetur saltem in fine vitae propositis sufficienter mysterijs fidei diuina fide credere, cum fides obliget vt aliquando Deo reuelanti credamus, eadem autem obligat vt externum fidei symbolum aliquando recipiamus; non datur autem tempus quo magis urgeat praecipitum quam dum homo versatur in vita periculo.

Corollar.

Ex quibus patet hominem teneri in illo arti-

culo baptismum recipere, tum obligatione orta ex ipso praecipito baptismi per se, tum ex alijs capitibus, quibus vt satis fiat necesse est baptismum recipere.

Pateat 2. decedentem sine baptismo non tantum damnum quia caret medio salutis & remedio contra peccatum originale, sed etiam quia peccauit negligendo praecipitum, & vt videtur multiplici peccato. 1. formaliter transgrediendo praecipitum de baptismo recipiendo. 2. negligendo praecipitum de recipienda Eucharistia. 3. contra charitatem sui non constituendo se in statu gratiae in fine vitae.

Ex quibus sequitur quod homo nondum in fide instructus teneatur in eo articulo sibi comparere notitiam aliquorum fidei mysteriorum, cum inter necessarias dispositiones ad iustificationem adulti fides recenseatur, vt ostenditur 1. 2. quaest. 112. & docet Trid. sess. 7. cap. 6. ex quo constat hominem non posse vtiliter hoc Sacramentum recipere, nisi aliqualem habeat notitiam quorumdam articulorum fidei: quorum autem notitiam habere debeat, explicandum 2. 2. in materia de fide.

Dico 2. quo tempore baptismus extra certa tempora non solebat conferri, adultus etiam in fide sufficienter instructus poterat baptismum differre. Porro olim non debuisset quolibet tempore extra casum necessitatis baptismum conferri, patet ex epist. 4. Leonis cap. 6. vbi patet duo tempora scilicet Paschatis & Pentecostes fuisse constituta. vide etiam epistolam 1. Siricii quae est ad Himerium Episcopum Tarracensem, habetur canon ratione, de consecratione dist. 4. vbi videri possunt canones, hoc praecipito posito certum est non peccasse baptizandos etiam instructos baptismum, vique ad illud tempus differendū, quia extra illa tempora ministri non poterant baptismum conferre, vt patet ex epist. Leonis citata cap. 6. & ex epist. 80. vbi indicat id prouenire ex Apostolica traditione.

Obiter aduerte quod licet in Gallia etiam infantes solum baptizarentur illis diebus, tamen in Ecclesia Romana respectu paruulorum nullum tempus fuerit praescriptum.

Dico 3. hoc tempore quo antiqui canones contraria consuetudine sunt abrogati, homo in fide sufficienter instructus non potest diu baptismum differre.

Probat, constat esse praecipitum baptismi recipiendi, per quem in familiam Christi intremus, cuius praecipiti executio non solum videtur vrgere pro fine vitae hominis, sed etiam in vita; in vita autem non potest commodius tempus assignari quam illud quo homo sufficienter est in fide instructus.

Confir. si homo toto tempore vitae negligat intrare in Christi familiam, moraliter censetur Christum contemnere, qui eam instituit. conclusio est communis Theologorum contra Caietanum circa art. 3. existimantem circa determinationem ecclesiasticam non posse determinari tempus extra articulum necessitatis, quo teneatur adultus hoc Sacramentum recipere.

Dixi, *dum*, quia si parum differat non statim mortaliter peccabit. quando vero quis censetur moraliter diu differre, pendet à prudentis iudicio spectatis circumstantijs. Adde si iudicio prudentis iusta causa subsit nullum futurum peccatum, si baptismus aliquanto tempore differatur; vt si Rex etiam

Decedens sine baptismo sua culpa tripliciter peccat.

14.

Conclus. 1. Adultus etiam in fide instructus poterat olim differre baptismum. Leo.

Can. 11. ratione.

In Ecclesia Rom. infantes olim quousque tempore baptizabantur.

Conclus. 3. Homo in fide instructus non potest diu differre baptismum, contra Caiet.

Parum differens non statim mortaliter peccat.

etiam in fide instructus differat baptismum ne subditi rebellent, si magna perturbatio sedari posset per illam dilationem &c. hac ratione S. Sebastiani dicitur baptismum distulisse propter maius bonum fidelium. his vel similibus rationibus possunt excusari varij Sancti, qui baptismum distulerunt, nisi quis malit eos excusare per ignorantiam inuincibilem & bonam fidem.

Aduerte etiam extra periculum mortis posse expectari maiorem instructionem ut baptismus alicui conferatur, quam quando imminet mortis periculum. cum enim imminente periculo non expectetur maior notitia, baptismus conferri potest instructo notitia mysteriorum iuxta aliquorum sententiam ad salutem sufficiente, quamvis ea communiori Doctorum sententia non censetur sufficere, quia minister non potest censeretur iniurius in Sacramentum, si proximo in eo casu conferat. extra periculum vero ubi maior notitia potest haberi, procurari debet ea quae communius censetur necessaria; quia licet dubium sit de aliqua num sit necessaria necessitate medij, constat tamen esse necessariam necessitate praeccepti, quam debet comparare si possit etiam ante baptismum. unde si patet rationabiliter dubitare de aliquo, num sit sufficienter in fide instructus, debent differre baptismum donec maiorem notitiam sit consecutus, debent etiam considerare, num spem faciat perfectantiae in fide, quia si merito dubitet, num sit fidem reliquitur & profanatur baptismum, non est baptizandus.

Ex his patet resolutio questionis, qua peti posset num quando urgebant canones de non conferendo baptismum extra vigiliam Paschatis & Pentecostes, catechumeni sufficienter instructi nec excusati ex rationabili causa, deberent illis diebus baptismum recipere? Patet enim debuisse, quia licet non possent directe obligari precepto ecclesiastico, indirecte tamen obligabantur ad baptismum illis temporibus recipiendum, quia tunc dabatur opportunitas, & non alia. Inde enim sequitur quod iuxta tertiam conclusionem sufficienter instructus non posset sine peccato negligere illis temporibus baptismum recipere. videri potest D. Th. art. 3. in fine corporis.

D V B I V M IV.

Utrum extra casum martyrij baptismus re ipsa susceptus sit adulto necessarius ad salutem?

Dico, adulto, cum enim ex dubio 1. constet parvulum non posse consequi remissionem peccati originalis sine baptismum extra casum martyrij, de illo praesens questio non potest intelligi. De adulto autem fuit opinio cuiusdam, cuius mentionem facit S. Bern. epist. 77. neminem posse saluari sine baptismum re suscepto vel martyrio. quam sententiam videtur tenere quidam Doctor cuius articuli à Pio quinto & Gregorio decimo tertio sunt damnati. ita enim habet art. 32. catechumenus iuste recte & sancte vivit, & mandata Dei observat, ac legem implet per charitatem, ante obitum remissionem peccatorum; quae in baptisimi lauacro demum percipitur, & art. 42. in hominibus penitentibus ante sacramentum absolutionis, & in catechumenis ante baptismum est vera iustificatio separata tamen à remissione peccatorum. ex quibus patet illum Doctorem

existimasse saltem extra casum martyrij adultum non posse consequi peccatorum remissionem, & proinde salutem absque baptismum in re suscepto, nisi dicatur doctrinam praedictorum articulorum intellexisse extra casum necessitatis, quod videtur subindicari art. 72.

Praedicta sententia videntur favere Patres. August. lib. 1. de origine animae cap. 9. dicens, ex quo autem ab illo dictum est, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu sancto non potest intrare regnum Dei; & alio loco, qui perdidit animam suam propter me inueniet eam, nemo fit membrum Christi nisi aut baptismo in Christo, aut morte pro Christo. similia scribit Fulgentius lib. de fide ad Petrum cap. 2. post medium. similiter Gennadius in lib. de ecclesiasticis dogmatibus, ubi dicitur: nullum catechumenum quamvis in bonis operibus defunctum vitam aeternam habere credimus excepto martyrio, ubi tota virtus Sacramenti baptismi completur. refertur de consecratione dist. 3. can. catechumenum.

Sed communis & vera Doctorum sententia tenet cum D. Th. hic art. 2. adultum posse remissionem peccatorum obtinere sine baptismum re suscepto.

Probatur ex Scriptura Ezech. 18. si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis quae operatus est, & custodierit omnia precepta mea & c. omnium iniquitatum eius quas operatus est non recordabor, in iustitia sua quam operatus est; vinet. 2. Regum 12. dixit David ad Nathan, peccavi Domino; dixitque Nathan ad David: Dominus quoque transiit peccatum tuum. ex quibus locis constat per actum perfectae penitentiae peccata remitti, & proinde baptismum in re ipsa susceptum non esse adulto necessarium ad salutem, cum perfecta penitentia sine reali baptismi susceptione haberi possit.

Nec obstat quod Scriptura agat de remissione peccatorum actualium, quia idem concludi debet de peccato originali. ponamus enim peccatorem adultum nondum baptizatum vel circumcissum in lege antiqua, hic per penitentiam perfectam consequetur remissionem peccatorum actualium sine baptismum vel circumcissione; non potest autem consequi remissionem peccati mortalis sine remissione originalis, cum saltem de lege ordinaria mortale non remittatur sine originali; ergo fatendum est quod talis consequetur remissionem originalis, vel certe dicendum quod non consequetur remissionem actualium propter coniunctionem eorumdem cum originali, quod est voluntariè dictum sine fundamento.

Confir. in antiquo testamento multi per actus proprios fuerunt iustificati; ergo dicendum est in nouo posse per eosdem iustificari, cum non sit minor vis illorum in nouo testamento quam in antiquo. sed homo iustificatus saluari potest si nulum de nouo peccatum committat, ex quo patet peccatum eidem remittendum absque reali baptismi susceptione, cum nullus salutem possit consequi cui peccatum non sit remissum, & iustificatio non fiat sine remissione peccatorum, ut patet ex Trid. sess. 6. cap. 4. & 7.

Probatur 2. quemadmodum Matth. 10. dicitur, omnis qui constituitur me coram hominibus, constituetur & ego cum coram Patre meo qui in caelis est; item, qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam: ita dicitur Ioan. 14. qui diligit me, diligetur à Patre meo, atqui propter prius dictum censetur aliquis posse saluari per martyrium sine reali baptismi susceptione; ergo propter posterius idem dicendum

Videntur eidem favere August.

Fulgent. Gennad.

Communis & vera sententia est negatiua.

Prob. 1. ex script. Ezech. 18.

2. Reg. 12.

Licet Scripturae agat de actualibus, idem tamen concludi debet de originali.

Iustificatio non fit sine remissione peccatorum.

Item prob. 3. similitudinem modi loquendi scripturae. Matth. 10. Ioan. 14.

de dile-

Dilectio
Dei est op-
tima dis-
positio ad
remissionem
peccatorum.

de dilectione Dei super omnia. Confir. 1. dilectio Dei super omnia excellentissimum charitatis actus est perfectissima ad Deum conuersio, & præclarissima dispositio ad peccatorum remissionem obtinendam; ergo per illam potest aliquis obtinere remissionem peccatorum etiam sine baptismo. Consequentia probatur, nisi quis dicat antiquis sublatum fuisse omne medium remissionis peccatorum obtinenda, dicendum est illos per huiusmodi actum obtinuisse, seu per contritionem perfectam, cum non possent obtinere remissionem actualium commissorum post deletionem peccati originalis ex opere operato, quod si id de illis dicatur, asserendum in noua lege perfectam charitatem id etiam posse. Confir. 2. propter excellentiam actus, in quocumque inuenitur, in eodem reperitur amicitia cum Deo iuxta locum Ioan. citatum; hæc autem amicitia non est sine peccatorum remissione.

Prob. 2. ex
Cōc. Trid.

Probatur 2. conclusio ex Concil. Trid. varijs locis. Sess. 6. cap. 4. docet post legis euangelicæ promulgationem, iustificationem non fieri sine lauacro regenerationis aut eius voto, ubi aperte docet aliquem posse saluari sine baptismo re ipsa suscepto, scilicet per eius votum, per quod non intelligit martyrium, ut satis patet eius doctrinam consideranti. Can. 3. dicit anathema asserenti sine præsenti Spiritus S. inspiratione atque adiutorio hominem credere, sperare, diligere aut penitere posse sicut oportet ut ei iustificationis gratia conferatur; quo loco si consideremus scopum Concilij & eos contra quos agit, indicatur per penitentiam perfectam ex Dei adiutorio conceptam posse alicui iustificationis gratiam obtinere etiam sine ulteriori aliquo medio. agit enim contra Pelagianos qui censuebant nos per naturæ vires posse iustificationis gratiam acquirere, quod solum damnat quatenus dicitur iustificatione per vires naturæ acquiri. partim ergo supponit, partim declarat id fieri posse per actum penitentiae conceptæ ex Dei adiutorio. Sess. 14. cap. 4. docet præterea etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse ascribendum, ex quo clare patet hominem aliquando iustificari ante sacramentalem absolutionem re ipsa susceptam; igitur idem dicendum de baptismo, cum perfecta contritio includens votum baptismi non sit minoris virtutis ante baptismum susceptionem, quam sit post susceptionem baptismi, illa quæ includit votum Sacramenti penitentiae.

Prob. 3. ex
PP.
Ambros.
August.
Bern.

Confir. Ioan. 20. non minus videtur indicari necessitas Sacramenti penitentiae pro lapsu in mortale post baptismum quam Ioan. 3. indicetur necessitas baptismi, & tamen, tum ex dicto loco Concilij, tum ex sensu Ecclesiæ, constat eum qui post baptismum incidit in mortale posse iustificari & obtinere remissionem peccati sine Sacramento penitentiae resuscipiente.

Probatur 3. ex Patribus. Ambr. oratione fidei de obitu Valentiniani Imperatoris ubi id fuso ostendit. August. lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 22. dicente, quod etiam atque etiam considerans inuenio non tantum passionem pro nomine Christi quod ex baptismo deerat posse supplere, sed etiam fidem conuersionemque cordis si forte ad celebrandum mysterium fidei in angustijs temporum succurri non potest. His accedit Bern. epist. citata ante medium,

qui prædictorum autoritate nixus docet aliquem extra casum martyrij posse per fidem viuam & charitate formatam remissionem peccatorum recipere, & saluari absque reali baptismi receptione.

Petes 1. an ad hoc ut dilectio Dei super omnia & perfecta contritio coniunctam habeat peccati remissionem requiratur expressum desiderium baptismi? Affirmat Estius dist. 4. §. 17. requirens ad votum baptismi explicitum desiderium; sed contrarium communiter tradunt Doctores & D. Th. quaest. sequenti art. 4. ad 2. sufficere nimirum implicitum inclusum in dilectione Dei super omnia, vel perfecta contritione, quod est omnino verius.

Probatur, potest alicui consideranti infinitam Dei bonitatem, & excitato ad illam propter se super omnia amandam non occurrere baptismus vel eius necessitas, qui tamen iuxta sententiam Ezech. & Ioan. Euangeliste iustificabitur. ratio est quod ille actus sit vltima dispositio ad gratiam ex sua specie, & proinde gratia comitetur quando ponitur, potest autem poni sine expresse desiderio baptismi ut ostensum est. semper tamen inuenitur implicitum. Ex quo enim baptismus debet præceptus, ut sit vera dilectio & contritio, debet implicitum eius desiderium innolere, & hoc modo ut possit iustificari non baptizatus, requiritur saltem implicitum baptismi desiderium. Adde tamen si quando homini occurrat baptismus tanquam necessarius illum concepturum explicitum baptismi desiderium.

Petes 2. an homo extra necessitatem iustificetur per hos actus ante baptismum re ipsa susceptum? Negat Pamelius in annotationibus ad epistolam 54. Cypr. in illa verba, tum deinde si relictis omnibus. Sed contrarium communis docetur, quod patet 1. ex sententia Amb. loco citato, qui iustificationem Valentiniani non refert ad tempus necessitatis, sed ad votum perfectum baptismi etiam extra necessitatem conceptum. 2. ex natura dilectionis Dei & contritionis quæ hominem respectu Dei perfectissime disponunt.

Dices S. Bern. epist. citata hanc vim videtur tribuere conuersioni cordis, quando deest facultas & copia baptismi.

Resp. neg. assumptum. tantum enim vult hominem non saluandum sine baptismo, si non desit eius copia, non quod peccator actum non fuerit iustificatus, sed quod negligendo baptismum cuius datur facultas, de nouo peccet. cum enim non obstante eo quod per dilectionem vel contritionem fuerit iustificatus, remaneat obligatus ad baptismum recipiendum, si detur facultas, peccabit eo casu si actus non recipiat, & proinde non poterit saluari. Quam ob causam præclare dixit August. cap. 22. citato, usque adeo nemo debet in quolibet pro uectu interioris hominis si forte ante baptismum usque ad spirituale intellectum pio corde profecerit, contemnere Sacramentum, quia scilicet quantumvis homo existimet se iustificatum, remanet obligatus ad baptismum re ipsa suscipiendum data oportunitate. Simili modo alibi dicit catechumenum portare sarcinam iniquitatis quæ non dimittitur illi nisi eum venerit ad baptismum; hoc enim dicit ut nondum baptizatus non contemnat baptismum tanquam sibi non necessarium, quia quantumcumque sit & videatur sibi iustus, tenetur baptismum re ipsa suscipere si detur facultas, quam obligationem non tollit præcedens iustificatio, similiter & alijs locis intelligendus, cuius generales locutiones.

exaltatione ex alijs eiusdem sententijs sunt explicandæ. quæ ratione etiam sunt explicandi alij qui videntur docere.

Ad locum eiusdem initio dubij citatum Resp. August. nolle negare dilectioni Dei super omnia vim delendi peccatum originale, quam non obsecrat etiam eo capite indicat, cum de latrone crucis cum Christo dicit, tanto namque pondere appensus est, tantumque valuit apud eum qui hæc novit appendere, quod confessus est Dominum crucifixum, quantum si fuisset pro Domino crucifixus. unde dico eo loco solùm videtur negare vlla opera externa præter baptismum & martyrium habere vim peccatum originale delendi, & velle parvulo mortuo sine baptismo non prodesse sacrificia & oblationes sacerdotum ad obtinendum regnum celorum, quod allerebat quidam contra quem eo loco agit Aug.

Similis responsio potest aptari Fulgentio (quæ varijs aliter respondeant) quod scilicet solùm velit ex quo tempore baptismus cepit esse in precepto, per nullum Sacramentum antiquæ legis possimus salutem consequi, sed per baptismum aut martyrium, sic enim scribit, ad quod regnum diuersi temporibus per Sacramenta que ad fidem incarnationis sue Christus instituit illi peruenimus, quos Deus gratis nullo bonæ voluntatis vel boni operis merito præcedente saluauit, quemadmodum ex illo tempore quo Saluator noster dixit, si quis renatus non fuerit ex aqua & spiritu S. non potest inire in regnum Dei, alijque Sacramento baptismatis, præter eos qui in Ecclesia catholica sine baptismo pro Christo sanguinem fundunt, nec regnum celorum potest quisquam accipere, nec vitam æternam.

Ad Gennadij testimonium Respondet D. Th. art. 2. ad 2. catechumenum sine baptismo vel martyrio non habere vitam æternam, scilicet statim, sed non statim reuertentur ad vitam æternam, quia non statim liberatur ab omni pena, quæ responsio intelligenda est communiter, nam communiter per actus nostros non ita iustificamur, vt etiam liberemur ab omni pena, quæ per baptismum & martyrium tota solet condonari. Respondet etiam potest illud dictum intelligi de eo qui cum posset negligit baptismum suscipere, qui quantumvis bonis operibus vacauerit, damnabitur, si videlicet eum non sufficienter poeniteat negligi baptismatis.

DUBIUM V.

Utrum per martyrium possit aliquis consequi remissionem peccatorum, & saluati sine baptismo re ipsa suscepto?

QUESTIO potest intelligi tam de adultis quam de paruulis; & de adultis quidem indubitata est omnium sententia, quod possint saluari ratione martyrij absque baptismo re ipsa suscepto. De paruulis vero negat Adrian. quest. ult. de baptismo quæ incipit. Quinò §. ad rationes, solutione 3. & pauci alij, Resp. &

Dico 1. adulti non valentes baptismum recipere possunt saluari ratione martyrij. est communis sententia & indubitata, quam passim docent Patres, qui ea de re tractant, videri possunt Fulgentius de fide ad Petrum cap. 3. Gennadius lib. de ecclesiasticis dogmatibus cap. 74. Bern. epist. 77. dubij superiori citati, quibus adde Clementem Romanum lib. 5. constitutionum Apostolicarum cap. 5.

vbi censet martyrium catechumeno cedere in anteriorem baptismum. Tertull. lib. de baptismo cap. 16. vbi agens de martyrio dicit, hic est baptismus qui lauacrum & non acceptum representat & perditum reddit. Cypr. epist. 73. quæ est ad Iubaianum, nunquid potest vis baptismi esse maior aut potior quam confessio: vbi non tantum docet martyrium posse supplere vicem baptismi quando non datur eius copia, sed etiam tacite quoad gratiæ collationem illud præfert baptismum. August. lib. 13. de ciuitate Dei cap. 7. Quicumque etiam non percepto regenerationis lauacro pro Christi confessione moriuntur, tantum eis valet ad dimittenda peccata, quantum si abluerentur sacro fonte baptismatis, vide eundem lib. 4. de baptismo contra Donatistas cap. 22. Ea sententia partim agunt de adultis, partim possunt illis applicari.

Probatum conclusio ex Scriptura Matth. 10. qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo qui in celis est. & infra, qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam. ex quibus Patres passim sentiunt passionem pro Christo non tantum prodesse homini quadam generali ratione qua prodesse potest quodlibet aliud opus pium factum in gratia, sed speciali propter prerogatiuam externæ passioni coniunctam, & quod plures Scholastici docent, quodammodo ex opere operato ultra id quod ratione pie voluntatis potest in iusto accedere ex opere operantis. quod supposito priuilegio à Deo concessio aliqui Patres egregia congruentia confirmant, quod videlicet per martyrium homo non tantum commoriatur Christo secundum figuram, sicut in baptismo aquæ, sed etiam secundum rem, vide Clementem loco citato.

Dico 2. possunt etiam infantes ratione martyrij remissionem peccati originalis obtinere & saluari. est communior Doctorum, & videtur Patrum sententia, quatenus partim asserunt, partim nunquam negant eam vim martyrio respectu paruulorum, neque restringunt ad adultos, licet interdum iuxta scopum sibi propositum de his solis agant.

Probatum 1. ex Patribus. August. lib. 1. de origine animæ cap. 9. vbi expressè agit de paruulo, vt patet ex initio capitis, censet autem per martyrium posse fieri membrum Christi, & quidem per charitatem, nam vt ex antecedentibus patet, censet paruulum posse ex ratione per baptismum vel martyrium fieri Christi membrum, qua ratione hæreticus contra quem agit, volebat paruulo defuncto sine baptismo oblationes aliorum prodesse ad obtinendum regnum celorum. Lib. 3. de symbolo ad catechumenos cap. 4. ante medium; ille autem sine gratia paruus & magnus qui in præsepio iacet, thronum tuum terret, agit per resuscitentem causas suas, & à captiuitate diaboli animas liberat, suscipit filios inimicorum in regnum adoptatorum, & infra, ecce quomodo regnat qui regnare venerat, ecce iam liberat liberator & salutem præstat. epist. 20. post medium sentit nullas afflictiones prodesse paruulis &c. nisi martyribus aut iam baptizatis. Leone serm. 2. de Epiphania post medium; illi potuerunt pro eo mori quem nondum poterant confiteri; itaque Christus ne vulnus ei tempus esset absque miraculo, autem vulnus lingue potestatem verbi tacitas exerebat, & quasi iam diceret, finite paruulos venire ad me; talium enim est regnum celorum, non gloria coronabat infantes, & de martyris suis paruulorum primordia consecrabat, vt discerneretur neminem hominum diuini incapatem esse Sacramenti, quando etiam illa ætas gloriæ esset, apud martyres. Bern.

Tertull.

Cyprian.

August.

Prob. ex script. Matth. 10.

Martyrium cur suppleat baptismum.

Conclus. 2. Etiam infantes per martyrium liberari à peccato originali.

Prob. 1. ex PP. August.

Leo.

Bern.

19.

Prob. 2.

Responsio
quorundam
improbatur.Inter infan-
tes ab He-
rode occi-
sos proba-
biliter mul-
ti erant no-
circumcisi.Ecclesia
non potest
dici colere
illos ut
martyres
ex funda-
mento in-
certo.

Prob. 3.

Coroll. 1.

serm. 66. in cantica post medium; quibus creditur
cile huic persuadetur merito Ecclesiam presumere, non
solum parulis baptizatis in sua fide salutem, sed etiam
interfectis pro Christo infantibus coronam martyrij. his
adde Cypri. praecedenti conclusione citatum &
alios.

Probatur 2. constat parulos ab Herode occi-
sos coli ab Ecclesia tanquam martyres; igitur Ec-
clesia censet martyrium prodesse parulis ad dele-
tionem peccati originalis, & ad salutem conse-
quendam.

Respondent aliqui probabile esse incircumci-
sos non fuisse saluos, & hos non coli ab Ecclesia,
alios saluos quidem fuisse, sed non recepisse maio-
rem gratiam ac gloriam ratione martyrij.

Verum id refutatur 1. ex August. lib. 3. de sym-
bolo loco citato, ubi aperte sentit parulis occisis
pro Christo ratione martyrij originale peccatum
fuisse remissum, cum ait, agit per te nescientem causas
suas, & a captivitate diaboli animas liberat. nam iam
aliunde iustificati non possunt dici liberari a capti-
vitate diaboli; ergo August. censet parulos ius-
tificatos, & accepisse peccati originalis remissio-
nem per ipsum martyrium, saltem potuisse acci-
pere, si cui peccatum non fuerit ante condona-
tum. Confir. August. & Leo de omnibus infanti-
bus pronuntiant; igitur sine fundamento restrin-
guntur ad circumcisos.

Refutatur 2. Ecclesia non colit eos tanquam
circumcisos, sed tanquam martyres, & intendit
omnes illos colere, cum tamen sit verisimile va-
rios non fuisse circumcisos, cum non sit improba-
bile Iudeis fuisse permixtos filios gentilium, & ex
filijs Iudaeorum varios ante diem octauum occi-
sos, cum Herodes iusserit occidi omnes pueros
qui erant in Bethleem, & omnibus finibus eius à
bimatu & infra.

Confir. longè certius est in Ecclesia hos par-
ulos esse saluos, quam aliquem per circumcisio-
nem obtinere peccati originalis remissionem, igitur
dicendum Ecclesiam non colere illos tanquam
circumcisos, sed tanquam martyres, atque adeo
sentire martyrium illis profuisse ad gloriam. con-
sequentia probatur, Ecclesia quae regitur à Spiri-
tu S. & quae est columna veritatis, non potest di-
ci mora ad celebrandum festum Innocentium ex
fundamento usque in hodiernum diem in ipsamet
Ecclesia incerto, cum id non fieret sine gravi er-
roris periculo, & proinde non sine magna Eccle-
siae temeritate.

Probatur 3. Scriptura generaliter dicit: qui me
confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego cum co-
ram Patre meo. item, qui perdidit animam suam pro-
pter me, inueniet eam; paruli autem ab Herode occi-
si Christum sunt confessi, ut dicitur in oratione fe-
sti Innocentium; Deus cuius praeconium Innocentes
martyres non loquendo, sed moriendo confessi sunt, simi-
liter animam suam propter Christum perdidit;
ergo martyrij praerogativam sunt consecuti.

Confir. 1. privilegium concessum martyrio non
est concessum aetati sed causae, quae in parulis in-
venitur.

Confir. 2. paruli patiendo non minus reissi
Christo commoriuntur quam adulti; igitur iuxta
Patres privilegium martyrij non minus debet ad
illos extendi quam ad adultos.

Aduerte dicta de infantibus etiam intelligi de
amentibus qui nunquam rationis usum habue-
runt, cum sit eadem utriusque ratio.

Ex his sequitur martyrium dici posse conferre

gratiam ex opere operato; quod tenent varij Do-
ctores, id est ratione ipsius operis seu externae pas-
sionis, ita ut in iustis adultis ultra gradum gratiae
qui conceditur ratione operis prout procedit à pia
voluntate, etiam aliquid concedatur ratione per-
persionis externae secundum se spectatae; similiter
in parulis detur gratia ratione mortis pro Christo
illata à tyranno, & quidem, ut est probabile,
maior quam per baptismum, ut insinuat Cyprian.
supra, & quia realis configuratio cum Christo
longè est praestantior quam metaphorica.

Sequitur 2. martyrium non tantum delere
culpam mortalem vel originalem, sed etiam ve-
nialem, si affectus nullo modo huic adhareat. ita
passim Doctores, & videtur sequi ex sententijs Pa-
trum, qui martyrium aequant baptismum, immo
aliqui praefertunt, dixi, si affectus huic nullo modo
adhareat, quia videtur verius veniale nullo mo-
do retractatum per baptismum non remitti. vide-
deri potest S. Thom. quaest. 87. art. 2. ad 2.

Sequitur 3. per martyrium deleri omnem pec-
nam peccatis debitam, quod etiam passim tradunt
Scholastici, & confirmari potest ex eo quod dica-
tur, iniuriam facit martyri qui orat pro martyre.

Ex quibus intelligitur quomodo martyrium in
non baptizatis vocetur baptismus sanguinis, quia
per illud effectum baptismi consequuntur.

Aduerte tamen baptismum aquae non esse prae-
termittendum propter instant martyrium; nam
quamvis martyrium dicatur supplere baptismum
quando is nequit obtineri, quando tamen potest
recipi, non potest negligi sine gravi peccato, etiam
si instet tempus martyrij, tum quia etiam illo tem-
pore urget preceptum baptismi, tum quia propter
instant martyrium, non potest negligi medium
ordinarium institutum ad remissionem peccati ori-
ginalis, & per quod intratur in Christi Ecclesiam.

Petes an martyrium praedictos effectus opere-
tur solum in nova lege? videri possit quod sic, quia
illi non proveniunt ex natura rei, sed ex alterius
concessione, quae solum facta est in nova lege.
Matth. 10. Patres solum loquuntur de nova lege.
Vasquez disp. 133. cap. 7. in fine censet illud privi-
legium non esse concessum parulis antiquae legis,
sed solum adultis. Alij censent etiam his concessum,
quod est probabilius. itaque

Resp. 1. martyrium potuit operari praedictos ef-
fectus in antiqua lege, si adultis patet ex sensu Ec-
clesiae quae colit Machabaeos ut martyres, non co-
leret autem ut tales, nisi sentiret martyrium pecu-
liari quadam ratione illis ad gloriam profuisse.
Confir. non solum in nova lege homo per mar-
tyrium confitetur Christum, sed etiam confiteba-
tur in antiqua, & quidem eo tempore, quo vide-
batur magis arduum illum confiteri.

Resp. 2. habuit etiam illud privilegium in par-
ulis. Probatur 1. illud privilegium non est datum
aetati ut supra, sed causae, quae est eadem in mar-
tyrio parvulorum & adultorum. nam paruli in-
terfecti in odium legis Iudaicae non minus cense-
bantur Christum confiteri quam adulti. 2. paruli
ab Herode occisi dici possunt pertinuisse ad anti-
quam legem cum illa adhuc obligaret.

Ad rationem dubitandi Resp. privilegium non
tam concessum Matth. 10. quam specialius decla-
ratum ad consolationem Apostolorum & alio-
rum Christi sequacium. nam quamvis non con-
stet ex alio Scripturae loco de tali privilegio in an-
tiqua lege concessio, constat tamen ex sensu Ec-
clesiae de quo supra.

Dici potest
Martyrium
conferre
gratiam ex
opere ope-
rato, pro-
babilitate
etiam maio-
rem quam
baptismi.

Coroll. 2.
Per marty-
rium dele-
tur peccati
veniale
si affectus
non adha-
reat.

Coroll. 3.
Martyrio
deletur to-
ta pena de-
bita.

Non debet
praetermi-
ti baptis-
mus pro-
pter instan-
tem marty-
rium.

Petiti-
o.

Vasq.

Martyrium
potuit ope-
rari dictos
effectus in
antiqua le-
ge in adul-
tis.

Etiam in
parulis.

Privile-
gium non
est tam
concessum
in nova le-
ge quam
dedatum.

Ad Pa-

Ad Patres Resp. eos non tam aperte locutos de privilegio in lege antiqua concessio martyrio, quia eorum argumentum id non exigebat: aliqui tamen illud insinuant, quatenus censuerunt Machabæos celebrandos propter martyrium. vide Nazianzenum orat. 22. in Machabæos.

Cum martyrium interdum supplere possit vicem baptismi & gratiam conferre, non erit abs re aliqua examinare quæ de martyrio quæri solent, ut cognoscatur quenam permissio huiusmodi effectum operetur. itaque sit

D V B I V M VI.

Quenam causa ad martyrium requiratur?

Dico 1. requiri causam honestam. patet ex ratione martyrij prout vsu ecclesiastico sumitur, quamvis enim si vim nominis spectemus martyrium idem sit quod testimonium, vsu tamen ecclesiastico sumitur, prout idem est quod testimonium Deo datum per passionem pro eo toleratam, & illi soli testimonio tribuitur prerogativa martyrij, de qua præcedenti dubio. unde patet ad martyrium requiri causam honestam, quia si ne tali causa nemo dici potest sua passione Christum confiteri; quod

Confir. ex cap. 4. epist. 1. Petri; si exprobramini in nomine Christi, beati eritis &c. nemo autem vestrum paratus sit homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienarum appetitor, si autem ut christianus non erubescat, glorificet autem Deum in isto nomine. & ex August. concione 2. in psal. 34. dicente martyres non facit pena, sed causa; & ibidem docente posse eandem esse penam martyris, & eius qui pro suis delictis patitur.

Dico 2. hæc causa debet esse aliquo modo supernaturalis, quia alioquin non confitebitur aliquis Christum confiteri. nam confiteri Christum est testimonium reddere illi, ut est author fidei & gratiæ, cuius doctrina etiam ipsa morte comprobatur.

Dico 3. quælibet causa supernaturalis sufficit ad rationem martyrij.

Probat 1. à posteriori; Ecclesia varios colit tanquam martyres, ed quod libertatem ecclesiasticam defenderint, ut S. Thomam Cantuariensem, qui pro eiusdem libertatis defensione mortem oppetit; colit S. Ioannem Baptistam tanquam martyrem, qui passus est pro defensione castitatis, eo quod scilicet constanter Herodi dice-retur licet tibi habere uxorem fratris tui. id patet in plurimis virginibus quæ pro custodia castitatis passæ sunt. Machabæi etiam martyrio affecti sunt pro observatione legis Iudaicæ; igitur signum est ad rationem martyrij sufficere quamlibet causam honestam supernaturalem.

Probat 2. à priori, aliquis censetur Christum confiteri testimonium præbendo & moriendo pro defensione cuiuslibet virtutis supernaturalis, tum quia talis censetur sua morte Christi legem probare & amplecti, tum quia recipit eius verba & sermones.

Ex quo sequitur non tantum censendos martyres eos qui patiuntur pro defensione fidei, sed etiam eos qui patiuntur pro custodia & honestate cuiuslibet virtutis supernaturalis, & ex motivo supernaturali. v. g. eos qui patiuntur, quia menda-

cium displicet Deo, vel pro custodia castitatis, ne Deo displiceant, ne excidant à gloria æterna &c. quia hi & similes censentur Christum confiteri, & pro eo animam ponere, doctrinamque eius etiam ut authoris gratiæ sua morte implicite probare & testari, possuntque dici testimonium reddere fidei, non quidem in se, sed in alia virtute quæ fide dirigitur.

Cum autem non tantum possint occidi in odium Christi, religionis christianæ, & legis catholicorum, ij qui nati sunt ex vtero materno, sed etiam infantes in eo constituti; constat etiam hos posse dici Christum sua morte confiteri, atque adeo ratione martyrij posse remissionem peccati originalis, antequam nascantur ex vtero, ut plures authores. cum habeant aliud esse ab esse matris, immò in vtero existentes, infecti sint peccato originali, à quo mundari possunt si iustificationis medium ad illos possit pertingere; constat autem actionem tyranni posse pertingere ad illos in vtero materno existentes, etiam si communiter aqua baptismi non possit pertingere.

Difficultas est num ad hoc ut infans simul cum matre occisus censetur martyr, requiratur ut tyrannus aliquo modo intendat etiam prolem occidere propter similem causam quam respicit in matre? Negat Gabr. dist. 4. quest. 2. art. 3. dub. 2. cum alijs à se citatis, docetque puerum posse esse martyrem quamvis tyrannus eius mortem peculiariter non intendat. Sed verius videtur requiri ut tyrannus aliquo modo intēdat mortem prolis.

Probat 1. proles est distinctum suppositum, cuius mors non sufficienter intenditur in odium Christi & legis christianæ quod tyrannus velit matrem occidere. Confir. si quis occidat virginem nolentem pati detrimentum virginitatis, non ideo alius erit censendus martyr qui per accidens occidetur ex negligentia eius qui virginem iniuravit; ergo neque in casu Gabrielis puer erit dicendus martyr, si tyrannus non intendat in illum sub aliqua consimili ratione sub qua tendit in matrem. Confir. 2. puer non videretur martyr quo casu aliquis volens matrem in odium religionis occidere, simul vellet occidere infantem ut alius consanguineus adeat hæreditatem, vel quia est proles inimici sui; igitur eo ipso quo tyrannus tendit in matrem, non sufficienter ad rationem martyrij censetur tendere in prolem. alioquin in casu posito censetur tendere, cum quodlibet aliud motiuum appositum non posset destruere sufficientem tendentiam in prolem, quæ necessario eo ipso inuenitur quo tyrannus tendit in matrem.

D V B I V M VII.

Vtrum ad rationem martyrij requiratur in adultis aliqua voluntas quæ mors acceptetur?

Vasquez disp. 153. cap. 2. videtur insinuare eam non requiri, quamvis enim doceat certam dispositionem requiri ut aliquis consequatur effectum martyrij, operose tamen refellit quosdam docentes indubitatum esse ad rationem martyrij in adultis requiri voluntariam mortis acceptationem, ubi videtur insinuare eam non requiri, licet alibi in eadem disputatione contrarium ex eo colligi possit.

Coroll.

Etiam martyres dici possunt infantes in vtero adhuc existentes &c.

Difficultas.

Gabr.

Videtur requiri ut tyrannus aliquo modo intendat mortem prolis.

22.

Vasq.

Videtur in negatiua inuenire.

C c

Resp.

Conclus.
Ad marty-
rium de-
bet mors
aliquo mo-
do volun-
tariè acce-
ptari.
Suar.

Resp. & dico vt adultus censeatur martyr, de-
bet aliquo tandem modo voluntariè mortem ac-
ceptare. tenet Suarez disp. 29. sect. 2. & alij.

Probatur, martirium vel spectatur in ratione
actus fortitudinis, vel tanquam medium aliquod
ex privilegio conferens gratiam ex opere operato;
vtriusque autem modo consideretur, requirit ali-
quam voluntatem qua mors acceptetur. Minor
patet pro priori parte, externa perpessio non pos-
test censei actus fortitudinis nullo interueniente
voluntatis actu, & nullus propter huiusmodi pas-
sionem potest mereri laudem, nisi intercedat
actus internus, per quem acceptetur, cum homo
alioquin tantum passivè se habeat respectu incom-
modi quod illi infertur, propter quod præcisè spe-
ctatū nec meretur laudem nec vituperium. Con-
fir. vt adultus censeatur martyr, debet censei vo-
luntariè Christum confiteri, & proinde debet mor-
tem per aliquem voluntatis actum acceptare. Se-
cunda pars probatur, vt adultus iustificetur debet
aliqua ratione per motum liberi arbitrij ferri in
iustificationem, & in medium iustificationis, vt
patet in Sacramentis, per quæ nullus iustificari
potest nisi velit aliqua tandem ratione illa recipere
tanquam instrumenta iustificationis. Confir-
nemo valens præstare consensum, admittitur ad
diuinam amicitiam nisi consentiens; ergo nemo
per martirium admitti debet ad diuinam amici-
tiam nisi volens & consentiens in ipsum iustifica-
tionis instrumentum.

Probatur etiam conclusio ex principijs Vas-
quez eadem disp. censei enim martirium in
adultis non conferre gratiam ex privilegio, sed ex
sua conditione, ex qua meretur peccatorum re-
missionem, ex quo sequitur non solum requiri af-
fectum charitatis, vt gratia censeatur acquiri per
martirium, sed etiam requiri vt passio ex chari-
tate acceptetur ad hoc vt censeatur martirium,
& proinde ad rationem martirij requiri volun-
tatem qua censeatur aliquis mortem acceptare.
quod probatur, licet dilectio Dei super omnia &
contritio mereantur de congruo gratiam sancti-
ficantem & peccatorum remissionem, ea tamen
gratia non potest censei dari ratione martirij, si
hic dilectionis affectus nullo modo censeatur in-
formare externam passionem, quia alioquin af-
fectus charitatis & passio per accidens concurrent.
vt ergo dicatur dari per martirium debet externa
passio voluntariè acceptari, vt hac ratione infor-
metur affectus charitatis, ex quo citra privilegium
martirium habet suos effectus.

Aduerte martyrem non debere Tyranno resi-
stere, iuxta id quod dicitur, martyr non pugn-
at, nam per martirium præbetur testimonium fidei
patiēdo, & animam perdendo pro Christo, qui
cum pateretur non comminabatur. ex quo patet
milites catholicos in bello pro fide sincera inten-
tione suscepto, nec esse nec censei martyres, quia
scilicet nolunt mortem pro Christo subire, sed
fidei hostem debellare & occidere, à quo si vincan-
tur non patiuntur volentes, sed quia nequeunt
evadere, resistentes interim quantum possunt.

Voluntas qua mors acceptatur debet esse ho-
nesta, vt ex dictis patet, quia nullus per malam
voluntatem vel etiam indifferētem potest cense-
ri velle præbere testimonium Christo & virtuti,
neque potest dici pati pro Christo is qui ad va-
nam ostentationem mortem subit, ita vt vana
gloria sit motuum voluntatis, qua vult mortem
pati.

Milites in
bello pro
fide susce-
pto non sunt
martyres.

Voluntas
mortem ac-
ceptandi
debet esse
honestas.

Debet etiam hæc voluntas esse supernaturalis, Debet eti-
cum per naturæ vires nihil possumus quod ad fa- esse super-
lutem & pietatem conducatur; hinc enim sequi- naturalis.
tur quod non possumus sine speciali auxilio mor-
tem acceptare vtiliter ad vitam eternam conse-
quendam.

Adde quod sine eodem Spiritus S. auxilio
non possumus omnes difficultates quæ in re tam
ardua se offerunt superare. Confir. hereticus
qui paratus est mortem subire pro tuenda ali-
qua fidei veritate, de cætero alijs dissentiens, non
potest dici martyr. His præmissis

Difficultas est num ad rationem martirij re-
quiratur vt mors acceptetur ex affectu dilectio-
nis Dei super omnia.

Affirmat Durand. distin. 4. quaest. 8. post me-
dium; Canus relectione de penitentia parte 3.
post medium §. verum sententia contraria. Sotus
distin. 3. quaest. vnica art. 11. §. ac deum, iuncto.
§. fit ergo ex his. Vasquez disp. citata cap. 3. vbi
plures citat, & clariùs in fine capitis 6. quam-
uis enim priori loco solum videatur agere de vir-
tute iustificandi ipsius martirij, posteriori tamen
manifestè sentit mortem ab adulto toleratam si-
ne charitatis affectu non sortiri rationem mar-
tirij. Negant plerique alij præsertim recentiores
Bellarm. lib. de baptismo cap. 6. §. probabilior sen-
tentia est. Henriquez lib. 2. de baptismo cap. 34.
num. 3. Suarez disp. 29. sect. 2. §. potest tamen ul-
terius. Lessius lib. 13. de virtutibus cap. 1. dub. 3.
num. 31.

Hæc sententia videtur omnino verior. Pro-
batur 1. ex parte tyranni ad rationem martirij
sufficit quod occidat in odium fidei; ergo ex par-
te eius qui patitur sufficit voluntas eandem fidem
defendendi, seu propter eam, mortem tolerandi,
nam causa quæ sufficit ex parte tyranni, vt cen-
seatur non quomodocumque occidere, sed afficere
martirio, videtur sufficere per modum motui vt
alter censeatur martirio affici. Confir. 1. qui pro-
positam mortem mauult subire quam negare fi-
dem, quia prima veritas postulat vt potius mil-
le mortes subeamus quam negemus quod illa
reuelauit, verè Christum confiteatur & animam
suam perdit propter eum, & Euangelium; ergo est
verè martyr. Confir. 2. ex locis ex quibus colli-
gitur martirium supplere vices baptismi aquæ, &
gratiam conferre, possumus & debemus colligere
rationem martirij, & ea quæ sunt ad martirium
necessaria. ex illis verò locis nullo modo colligi-
tur requiri ad rationem martirij vt perpessio pro-
cedat ex affectu charitatis, vt patet Matth. 10.
Marci 8. Lucæ 12. ex quibus habemus ad rationem
martirij sufficere vt aliquis verè confiteatur
Christum, & propter eum animam suam perdat,
quod fieri potest ex alio affectu quam charitatis,
vt patet. & potest 3. confirmari, alia motiua su-
pernaturalia possunt affectum mouere ad mor-
tem tolerandam, vt consideratio excellentiæ casti-
tatis, tormentorum eternorum, gloriæ celestis
&c. & si quis intuitu horum mortem toleret, ne-
cessariò dici debet pati pro Christo; ergo &c.

Probatur 2. ad rationem martirij in adulto
ea sola voluntas per se requiritur, quæ sufficit vt
perpessio censeatur voluntaria; ad hoc autem
non requiritur affectus charitatis & dilectionis
Dei super omnia, sed sufficit quod aliquis sit pa-
ratus mortem subire propter motiui supernatu-
rale, ex quo alius mouetur ad occidendū, vt patet
in simili in baptismo, ad cuius substantiam solum
requiri-

24.

Negant
plerique
recentiores.
Bellarm.
Henr.
Suar.
Lessius.Negatiua
descendit
ex prob. 1.

25.

Prob. 1.

requiritur ex parte suscipientis voluntas illum recipiendi.

Probatur 3. si ad rationem martyrij requiratur affectus charitatis, non poterit dici supplere baptismum aqua, quando is suscipi nequit, quod tamen in communi Doctorum, immo & SS. Patrum sententia asseritur, ut dubio 5. vidimus. Assumptum probatur, quia culpa semper præuenietur deleta per affectum dilectionis Dei super omnia. 2. id non poterit dici peculiari ratione attribui martyrio, quam alijs actibus virtutum charitate informatis, cum tamen Patres aliquid peculiare videantur tribuere martyrio.

Si dicatur in martyrio maiorem gratiam concedi, opponi potest quod illud augmentum vel detur ex opere operato & privilegio, quod alij negant, vel detur ex opere operantis, ratione scilicet affectus charitatis citra vllum privilegium; hoc autem dici nequit, cum affectus charitatis iunctus externæ passioni & illam informans non necessario superet perfectionem affectum charitatis coniunctum alijs virtutum actibus, & ita secundum illam sententiam non videntur apte explicari Patres qui censent maiorem esse vim martyrij quam baptismi, ut Clemens Romanus lib. 5. constitutionum Apostolicarum cap. 5. Cyr. epist. 73. 3. iuxta illam sententiam non apte explicatur vulgaris diuisio baptismi in baptismum aqua, flammis, & sanguinis, per quam diuisionem Doctores intendunt assignare tria media iustificationis, quorum singula sine alijs possint inueniri, quod verum non est, si martyrium necessario debeat procedere ex affectu charitatis.

Ex his videtur concludi, quod licet affectus charitatis & dilectio Dei super omnia sit optimū motuum ad martyrium subeundum, & credendum sit martyrem saepe moueri ex eo affectu, ad mortem pro fide &c. tolerandam, homine per Dei gratiam præuento lese excitante ad mortem subeundam ut Deo super omnia amabili placeat; nihilominus talis affectus non requiratur ad rationem martyrij, sed homo per Dei gratiam excitatus possit ex alijs motibus animam suam propter Christum perdere.

Dices non potest dici perdere animam propter alium, qui non perdit ex affectu charitatis erga illum.

Resp. neg. assumptum, ad sensum Scripturæ, nam qui perdit propter veritatem & virtutem quam docet Euangelium, dici potest perdere propter Christum, similiter qui perdit propter dignitatem fidei tuendam, censetur perdere propter Christum, quidquid dicat Vasquez disp. citata cap. 5. qui particulam, *propter me*, in rigore philosophico & scholastico minus conformiter Scripturæ videtur accipere. nam non tantum qui ex affectu charitatis aliquid facit, censetur facere propter Christum, sed etiam qui ex affectu cuiuslibet virtutis supernaturalis, cum in exercitio cuiuslibet virtutis supernaturalis censetur Christo gratia auctori deferuere.

Obijciunt 1. Ioan. 15. dicitur: maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

Resp. Christum per illam sententiam nolle negare posse pie & laudabiliter animam exponi ex alio motiuo quam charitatis & dilectionis eius, pro quo censetur exponi, sed solum velle docere eam dilectionem summam esse estimationis respectu alterius, qua quis alterum ita diligit ut etiam

vitam pro illo perdat: quia nullum bonum præstantius habet quod pro illo possit secundum charitatis ordinem exponere. ex parte ergo rei expositæ non potest esse præstantius indicium charitatis erga alterum quam quando pro illo anima exponitur; & ex parte actus non potest affectus charitatis esse & censeri maioris estimationis, quam is quo vita propria in alterius gratiam exponitur. quod dictum est à Christo ut Apostolos hac ratione exhortaretur ad fidem ita prædicandam, ut etiam pro eius defensione parati essent vitam profundere: cum hoc tamen optimè consistit quod pro ipsa fidei vel virtutis honestate & excellentia sine ulteriori actuali motiuo possit aliquis animam ponere.

Obijciunt 2. Apostolus 1. ad Cor. 13. Si tradero corpus meum ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Resp. neque hinc quidquam effici, cum non velit Apostolus ad hoc ut profint tormenta tolerata debere acceptari ex affectu charitatis, sed quod nisi tandem addit charitas, homini nihil proficit etiam vitam perdere. cum enim cap. 12. Corinthios ex varijs capitibus fuisset hortatus ad vniōem & charitatem, cap. 13. declarans eminentiam charitatis inter cetera docet alia quantumlibet videantur excellentia nihil prodesse sine illa, nihil prodesse homini notitiam linguarum, prophetiam, distributionem facultatum, propriam vite amissionem, & similia quæ hominibus videri possint magna, nihil inquam prodesse nisi charitati coniungantur. Ad hoc ergo ut ratio martyrij inueniatur, non requiritur ut acceptetur ex affectu charitatis; sed solum ad hoc ut proficit, requiritur ut saltem in termino charitas coniungatur, seu sequatur tanquam terminus. Cōfir. 1. quia de paruulo etiam dici posset nisi charitatem habeat mors pro Christo tolerata nihil ei proderit. Cōfir. 2. negari non potest mortem toleratam pro fidei honestate in iusto prodesse, licet non acceptetur ex affectu charitatis, sed ex pio affectu erga primam veritatem: similiter elemosynam datam à iusto etiam ex alio affectu quam charitatis, prodesse, non vult ergo Apostolus ad rationem martyrij requiri affectum charitatis per modum principij, sed quod cetera nihil profint nisi tandem charitas coniungatur.

Obijciunt 3. Clemens Romanus cap. 5. citato agens de martyre, dicit: gaudeat igitur quod imitatur magistrum, quoniam de eo mandatum habemus: perfectus sit omnis sicut magister eius.

Resp. martyrem posse in hoc imitari Christum quod vitam suam exponat, sicut exposuit Christus, licet non ex eodem motiuo. Clementem autem solum requirere ut ex parte rei quam exponit martyr imitetur magistrum, satis patet ex eius discursu.

Obijciunt 4. Aug. lib. 13. de ciuitate Dei cap. 7. dicens per mortem (id est per martyrium) merita cumulatius augeri; quod dici non posset si martyrii ex affectu charitatis non necessario procedat.

Resp. neg. posteriorem partem assumptam in iusto optimè dici posset meritum augeri licet procedat ex alio motiuo, item in peccatore dicitur merita augeri, id est abundantem gratiam dari ratione martyrij.

Sed contra facit quod non dicatur augeri id quod nullo modo præest.

Resp. verba Patrum non semper in rigore scholastico accipienda esse, & Aug. in prædicta sententia nihil aliud velle quam per martyrium copiosam gratiam obtineri, vel certè eius sententiam mora-

Obiectio 2.
1. Cor. 13.

Resp.

Obiectio 3.
Clem.

Martyr
Christum
imitatur in
hoc quod
vitam expo-
nat; licet
non ex eo-
dem motiuo.
Obiectio 4.
August.

Resp.

Explicatur
August.

liter esse intelligendam, ita ut per eam velit sæpius augeri gratiam per martyrium, quia videlicet sæpius homo iustus est antequam mortem pro Christo perferat, & proinde ipsa mors voluntariè tolerata augeat merita, cum hæc voluntaria mortis perpassio sit causativa alicuius gratiæ ex opere operantis, ut nihil dicam de augmento quod eo casu datur ex opere operato.

Dices idem August. lib. 3. de baptismo cap. 16. & lib. 4. cap. 17. docet extra Ecclesiam homini non prodesse, etiam si corpus suum tradat ut ardeat, quia charitatem non habet, quia unitatem Ecclesiæ non diligit.

Resp. ex locis citatis satis patere quod Aug. ibi non loquatur de affectu charitatis quo Deus super omnia diligitur, sed de charitate qua unio Ecclesiæ non scinditur, vult enim docere quod hæreticis & schismaticis qui unionem Ecclesiæ scindunt, non prodest ad salutem æternam consequendam tolerantia tormentorum, quod & verum est, & docent alij Patres; Cypr. epist. 73. post medium.

Obijciunt 5. quod S. Thom. 2. 2. quæst. 124. art. 2. ad 2. dicat martyrium esse actum charitatis ut imperantis, fortitudinis ut elicientis; ergo censet ad rationem martyrii requiri affectum charitatis.

Resp. neg. consequentiam, & addo eo ipso quo docet esse actum fortitudinis ut elicientis, satis insinuat ad eius rationem non necessariò requiri affectum charitatis tanquam motiuum, cum unaqueque virtus & interior virtutis actus per se loquendo sufficiat ad suum actum externum sine motiuo extrinseco. loco ergo citato D. Th. solum vult martyrium propter suam excellentiam, sublimitatem, & difficultatem posse maximè connaturaliter imperari à charitate, non autem vult sine tali imperio non posse sortiri rationem martyrii.

notandum quod agat de martyrio ut est actus virtutis, non considerando utrum gratiam ex privilegio conferat. Quod verò ibidem dicit; quod autem sit meritum, hoc habet ex charitate, sicut & quilibet virtutis actus; & ideo sine charitate non valet. duobus modis potest intelligi, 1. quod non sit meritum sine actuali motione charitatis; 2. quod non sit meritum sine habituali charitate, id est nisi homo martyrium patiens habeat charitatem, prius non necessariò requiritur, cum actus virtutum supernaturalium sint meritorij de condigno in iusto, quamvis non procedant ex actuali motivo charitatis, sed ex suis particularibus, ut cõmunius docetur 1. 2. in materia de merito. in peccatore tamè exigitur affectus charitatis ad hoc ut sit meritorius de congruo gratiæ iustificantis, cum nullus actus quantumvis supernaturalis præter dilectionem Dei super omnia vel contritionem perfectam mereatur de congruo in peccatore gratiam sanctificantem, ut ibidem docetur.

Vnde constat illi Caiet. circa illum art. in solutione primi argumenti Martini de Magistris, cum dicit si instante persecutore aliquis in peccato mortali existens vellet mortem subire, ut non neget Christi fidem, statim charitatem haberet; patet inquam falli, cum talis actus nec sit dilectio Dei super omnia, nec perfecta contritio.

26. Maiorem parit difficultatem quod habet idem S. Th. hac parte q. 66. art. 12. ad 2. effusio sanguinis non habet rationem baptismi si sit sine charitate, ex quo patet quod baptismus sanguinis includit baptismum flammis, & non è converso. quibus verbis S. Thom. videtur sentire ad rationem martyrii requiri affectum cha-

ritatis ex quo mors acceptetur. Omnia responsione quam adfert Suarez disp. citata sect. 3. in fine responsionis primi argumenti primæ sententiæ, quæ videtur minus conformis scopo S. Th.

Resp. S. Th. solum videri velle baptismum sanguinis seu martyrium ex parte rei exposita esse indicium summæ charitatis, & obiectivè non esse sine charitate, seu charitatis indicio, adeoque includere baptismum flammis obiectivè, non verò semper formaliter, seu non semper procedere ex formali charitate actu.

Obijciunt 6. quod martyr rem nobilissimam pro Deo perdat, scilicet vitam.

Resp. id esse probabile indicium dilectionis, ut aliquoties dictum est, non tamen infallibile, cum, ut ostensum est, vita possit exponi ex motibus aliarum virtutum, etiam in absentia motui charitatis. Adde posse aliquem velle mortem subire pro defensione fidei, qui tamen nolit voluptates carnales relinquere, qui proinde non potest dici Deum super omnia diligere.

Petes an voluntas subeundi martyrii debeat esse præfens dum inferuntur tormenta, an verò sufficiat præcessisse & non esse retractatam actu contrario.

Notandum huiusmodi voluntatem in duabus circumstantijs planè distinctis haberi posse. 1. cum aliquis versatur in ipso periculo martyrii, quod aduertens firmiter proponit potius martyrium subire, quam negare fidem, vel non agnoscere summum Pontificem tanquam caput Ecclesiæ, vel permittere castitatis facere iacturam, quo proposito non retractato occiditur nullam habens actuale voluntatem martyrii subeundi, immo dum nullam talem habere potest. 2. quando aliquis extra omne periculum constitutus, v. g. existens in cubiculo, ex consideratione diuinæ bonitatis erga genus humanum, vel ex consideratione dignitatis mysteriorum fidei, quorum excellentia postulat ut potius mille mortes perferantur quam negentur, desiderat pro Deo & defensione fidei mortem subire, & dormiens occiditur antequam huiusmodi voluntatem retractet. hoc præmissis

Resp. voluntas priori modo se habens sufficit ad martyrium. Probatur, mors eo casu dicenda est voluntariè tolerata.

Confir. talis concepit voluntatem dum versaretur in medijs subordinatis martyrio, in quibus medijs voluntariè permanet ex intentione distincta vel confusa finis; igitur mors censetur ei voluntaria per modum externæ passionis, etiam si dum illam subit nullum actum voluntatis exerceat, quo eam acceptet; v. g. qui aduertens esse periculum ne catholici propter fidem occidantur ab hæreticis, non se subtrahit, sed volens remanet domi suæ paratus mortem subire, & dormiens occiditur, censetur voluntariè mortem pati, quia eam acceptavit nec voluntatem retractavit; immo voluntariè permansit in medijs subordinatis; unde mors non tantum per modum obiecti debet dici illi placere, sed etiam per modum passionis externæ eidem esse voluntaria.

Si verò secundo modo se habeat, res est magis dubia. non videtur tamen improbabile quod si veram & absolutam voluntatem habuerit mortem subire, quam non retractaverit, & mors illi nihil cogitanti inferatur, sit martyr. quia cum martyr ad mortem tantum passivè sese habere debeat, non verò debeat vllum actuum influxum præbere, per præcedentem voluntatem non retractatam

Immo est extra periculum mortis, si habuerit voluntatem & non retractaverit, & mors illi nihil cogitanti inferatur, sit martyr. quia cum martyr ad mortem tantum passivè sese habere debeat, non verò debeat vllum actuum influxum præbere, per præcedentem voluntatem non retractatam

sufficien-

Obiectio quinta ex D. Th.

Resp.

Quævis virtus sufficit ad suum actum externum sine motivo extrinseco.

Connaturaliter tamen martyrium imperatur à charitate.

Actus virtutum sunt meritorij de condigno in iusto, licet non procedant ex motivo charitatis.

26.

Locus difficilior D. Th.

sufficienter censetur passus se habere, non tantum physice, sed etiam morali estimatione. Dixi. *scilicet* *ve-*
ram, quia cum sapius homo extra pericula consti-
tutus non tam concipiat solidum desiderium mar-
tyrij quam simplici complacentia in illud feratur,
frequenter non erit dicendus martyr, quia subse-
quens martyrium non potest dici voluntarie tole-
ratum propter huiusmodi simplicem complacentiam
affectum, quo aliquis sibi coplacet in excellentia
martyrij. Dixi etiam *absolutam*, quia conditionata
quae explicatur per *vellem*, & quae potius dicenda
est velleitas, non videtur etiam sufficere, cum effe-
ctus vel passio subsequens non videatur propte-
rea fortiori rationem voluntarij.

Sed hinc oritur alia difficultas, num ad rationem
martyrij requiratur voluntas aliqua actualis, an
vero sufficiat interpretatiua, nulla actuali volun-
tate precedente circa martyrium tanquam obie-
ctum, seu utrum possit dici martyr is cui inferitur
mors in odium religionis si nullum formale mor-
tis desiderium habuit?

Notandum voluntatem martyrij dupliciter
posse concipi interpretatiua nullo etiam praece-
dente formali desiderio circa illud, 1. si quis aduer-
tens imminere mortis periculum nullo concepto
formali desiderio mortis subeundae perferat in his
functionibus, vel statu propter quae imminet peri-
culum, talis censetur velle mortem pro Christo
subire, unde talis voluntas interpretatiua sufficit,
nam qui persistit in medio ex quo aduertit finem
secuturum, moraliter censetur velle finem. 2. po-
test concipi consensus interpretatiuus eo quod
aliquis bene viuatur, licet de periculis martyrij ni-
hil cogitet.

De quo satis est dubium, aliqui enim asserunt
talem consensum sufficere, & dicunt si iustus qui
nihil inquam de martyrio cogitauit, occidatur
dum dormit, futurum martyrium, ita Caiet. infra
quaest. 87. art. 1. Henriquez cap. 34. citato num. 2.
& alij. Probatur, aliquis censetur sufficienter con-
sentire in receptionem extremam unctionis per vi-
tam bene transactam, unde videmus dari extre-
mam unctionem etiam ei qui antequam peteret
in amentiam incidit, quia per vitam bene actam
censetur eam desiderasse.

Alij probabilius videtur contrarium, quod
scilicet talis non sit dicendus martyr, tenet Lessius
dub. citat. num. 24. quod videtur verius, si altera
sententia in omni casu intelligatur, quod addo,
propter ea quae infra dicuntur.

Probatur, homo per iustitiam habitualem &
bonam vitam non debet censeri consentire in omne
medium iustitiae augendae quantumcumque arduum,
sed in ordinaria per quae salus communiter solet
comparari; cum ergo martyrium contineat ma-
gnam difficultatem, quam non censetur velle sus-
cipere quisque bene viuatur, & non sit medium sa-
lutis ordinarium, bona vita non potest censeri con-
sentire interpretatiuum illius desiderium. Confir-
mari bene viuunt qui nullo modo cupiunt mar-
tyrium subire, nec est simile exemplum quod de
extrema unctione adfertur, cum illa sit Sacramentum
& proinde ordinarium salutis medium, unusquisque
autem bene viuendo censeatur velle vti communi-
bus illis medijs, quibus salus potest promoueri.

Dices saltem quo casu martyrium erit in prae-
cepto; iustus per vitam bene actam censebitur mor-
taliter illud desiderasse, cum censetur voluisse
adimplere Dei praecepta, & voluisse omne medium
ad diuinam amicitiam conseruandam necessa-

rium, quale est martyrium ex hypothesi.

Resp. eo casu priorem sententiam esse probabi-
liorem, quam sit sumpta in terminis generalibus,
& addo verisimile esse peccatorem attritum cum
proposito saltem implicito seruandi Dei mandata,
in tali circumstantia consecuturum fructum mar-
tyrij, si occidatur, etiam si de martyrio nihil cogita-
uerit; quia in tali circumstantia censetur habere in-
terpretatiua voluntatem subeundi martyrij.

D V B I V M VIII.

Quanam dispositio requiratur in adulto ut
effectus martyrij ei conferatur?

29.

NOTANDUM I. cum instans martyrium non
liberet hominem ab obligatione praeceptorum,
si quis non baptizatus versetur in periculo mortis
subeundae pro Christo, qui antequam rapiatur ad
martyrium baptismum possit recipere, debet eundem
recipere, alioquin grauius peccabit, cum baptis-
mus aequè obliget ut minimum in fine vitae, si illius
detur copia. Praeterea cum praecepto charitatis ho-
mo teneatur saltem in fine vitae Deum super om-
nia diligere; is autem qui martyrium est subiturus
constituatur in mortis periculo, constat illum per
se loquendo obligari ad Deum super omnia dili-
gendum, & ad se conuertendum ad Deum per ve-
rum charitatis affectum, & si hoc negligat, seposita
ignorantia inuincibili, vel naturali inaduertentia,
grauiter peccaturum, quia verò dilectio Dei su-
per omnia non potest elici ab eo qui commisit
peccata mortalia quorum recordatur, nisi habeat
eorundem dolorem, prout infinitae Dei bonitati
summe repugnant, sequitur peccatorem in eo ar-
ticulo per se loquendo teneri elicere actum con-
tritionis, & peccare si negligat, nisi excuset inui-
cibilis ignorantia praecepti, vel inaduertentia ut su-
pra. idem iudicandum de alijs praeceptis si quae oc-
currerint, à quorum executione per se loquendo
non liberat articulus martyrij.

Notandum 2. iustum acceptando mortem pro
Christo mereri ex opere operantis gratiae augmen-
tum iuxta probabiliorē sententiam, de qua 1. 2. *scilicet* *qua-*
est 114. peccatorem autem eandem mortem ac-
ceptando ex affectu dilectionis Dei super omnia,
de congruo mereri gratiae infusionem, sed de his
quaestio non instituitur, verum quaeritur quid re-
quiratur ad consequendum effectum martyrij de
quo agunt SS. Patres, & quod dicitur baptismum
aquae necessitate supplere.

Tres sunt haec de re sententiae.

Prima requirit perfectam erga Deum charita-
tem, ita Vasquez disp. 153. cap. 3. cum alijs, sed
haec sententia nititur fundamento supra impro-
bato, nimirum quod ad rationem martyrij requi-
ratur ut mors ex dilectione Dei super omnia ac-
ceptetur, & quod martyrium solum conferat effe-
ctum ex opere operantis.

Secunda censet etiam in eo qui sibi est conscius
peccati mortalis, per se solum requiri voluntatem
martyrij, tenet Vega lib. 6. in Trid. cap. 36. sub fi-
nem, cuius sententiae in aliquo casu subscribit So-
tus dist. 15. quaest. 1. art. 2. conclus. 3. scilicet hanc
voluntatem sufficere in casu naturalis inaduerten-
tiae, in quo casu censet probabile Suarez disp. 29.
sect. 3. conclus. 3. Lessius dub. 4. num. 51.

Tertia sententia tenet in peccatore ad gratiam
per martyrium acquirendam requiri & sufficere

Cc 3

attritio.

Casu quo
precipere-
tur marty-
rium, per
bonam vi-
tam cense-
tur quis
interpreta-
tione velle
illud.

Inflās mar-
tyrium nō
liberabat
obligatio-
ne praece-
ptorū v.g.
baptismi,
contritio-
nis, &c.

Scūs qua-
stion.

Tres sen-
tentiae.
1. Vasquez
requirit
perfectam
charitatem.

2. Vega
vult suffi-
cere volun-
tatem mar-
tyrij.

1. Sufficere
attritionem.
Bellarm.
Suarez.
Henric.

30.
Conclus. 1.
In iusto
sufficit sta-
tus iustitie

Bern.

31.

Conclus. 2.
Peccatori
non sufficit
voluntas
subeundi
martyrij.

Voluntas
subeundi
martyrij
nō est for-
malis pœ-
nitentia,
nec virtua-
lis.

attritionem. ita Bell. lib. de baptismo cap. 6. Suarez sect. 3. citata conclus. 2. Henricus cap. 24. citato num. 2. qui plures citat in cōmentario littera O, Lessius dub. citata num. 5.

Dico 1. virtus ratione mortis toleratæ pro Christo consequatur gratiæ augmentum, sufficit status iustitiæ. Probatur, iustitia habitualis est optima dispositio ad recipiendum augmentū gratiæ per medium gratiæ collatum, ut patet in Sacramento, ad quorum effectum homo disponitur optimè per gratiam inherentem, igitur iustus per gratiam sibi inherentem optimè disponitur ad illud augmentum recipiendum per martyrium. unde iusto cupienti mortem subire pro Christo, non tantum dabitur gratia respondens excellentiæ acceptionis tanquam actus meritorij, sed etiam per modū operis operati respondens dispositioni.

Nec repugnat Bern. epist. 77. ante medium dicens: pro certo cum non aliunde martyrium nisi ex fide merito illam obtinuerit prærogatiuam, ut singulariter vice baptismi secure suscipiatur; quia per hoc non vult negare martyrium habere vim conferendi gratiæ ex opere operato, vel docere requiri etiam in iusto affectum charitatis, ut suum effectum conferat, sed solum requirere fidem ut pro sit martyrium, quod verum est. nemo enim sine fide in Deū mouebitur ad mortē pro illo subeundam. id autem docet, ut contra sententiam negantem extra baptismū & martyrium posse aliquem consequi peccatorum remissionem, ostendat etiam extra martyrium posse aliquem iustificari per veram ad Deū conuersionem ad quam ex fide possumus excitari.

Dico 2. ut peccator consequatur gratiam sanctificantem, & peccatorum remissionem per martyrium, non sufficit voluntas illius subeundi cum externa passione. Probatur, constat ex Trid. sess. 14. cap. 4. ad impetrandam remissionem peccatorum pœnitentiam quouis tempore fuisse necessariā, ei qui peccatum actuale commisit, unde peccatum actuale nulli remittitur sine aliquo motu retractationis; hunc autem motum neque dicit, neque necessariō secum adfert præcisa voluntas martyrij subeundi, quod patet, hæc voluntas versatur circa aliud obiectum quā sint peccata, constatq; ex terminis non esse formalem peccatorum detestationem, non etiam necessariō eam implicite inuoluit, vel secum adfert, cum possit aliquis mortem præeligere abnegationi fidei, qui nullo tamen modo cupiat suas voluptates deferere, vel inimico parcere, aut deponere odia; ergo voluntas martyrij subeundi præcisè loquendo non est virtualis pœnitentia, neque virtualiter dicit dolorem de peccatis.

Confir. hæc voluntas præcisè & ex se nō quæ dicit implicite pœnitentiam perfectam, neque imperfectam: si enim prius diceret, semper iustificaret hominem antequam re ipsa pateretur, quod nullus asserit præter Caiet. relatum, cuius sententia est improbabilis. non dicit etiam potius, quia non est maior ratio propter quam potius hanc dicat quā priorem, præsertim cum auctores prioris sententiæ censcant hanc voluntatem operi coniunctam esse dilectionem super omnia opere exhibitam. Adde quod non possit facile assignari quoddam attritionis genus hæc voluntas cōseatur implicite continere; ergo sine fundamento dicitur continere implicitam attritionem.

Dices esse dilectionem Dei super omnia opere exhibitam.

Resp. hoc dici non posse, quia si non fortitur

rationem dilectionis antequam externa passio accedat, neque fortitur illā accedente, cum passio non efficiat ut actus qui non erat dilectio Dei super omnia, inuariatus quoad intrinsicæ (quod supponitur) hanc rationem fortiatur.

Dixi in discursu, præcisam voluntatem martyrij subeundi, quia in re ipsa communiū adest virtualis adest virtualis saltem pœnitentia, ut patet ex varijs motiuis, ex quibus varij martyres passi sunt. aliqui enim passi sunt ut vitam profunderent pro Deo quem sapius offenderant, aliqui ex consideratione æternorum suppliciorum ad quæ euitanda parati fuerunt vitam amittere. Alij considerant infinitam Dei bonitatem postulare ut etiam vitā pro ea perdamus. Adde quod Dominus Deus ex infinita sua bonitate adit martyri, eique inspiret ut in opere tam heroico eliciat excellentes actus qui virtutem saltem pœnitentiam & dolorem peccatorum conueniant. neque imaginandum est huiusmodi actus & detestationem peccatorum retardare martyrem circa varia occupatum. res hæc non est ex humana ratione metienda, adest Deus pugili suo, & facit ut ex consideratione peccatorum moueatur ad se totum Deo tradendum, & vta satis faciat pro peccatis quibus Deum offendit; ad quos & similes actus mora longa non est opus, ut propterea dicamus hæc & similia martyrem nimium distrahere.

Ex dictis sequitur huiusmodi præcisam voluntatem martyrij non tantum esse insufficientem in eo qui recordatur peccatori, sed etiam in eo qui inuincibiliter eorum non meminit. & certe si rem ex principiis theologicis consideremus, vtrouis modo secunda sententia intelligatur non apparet probabilis, cum ex communissima Theologorum doctrina, immo & tacito Ecclesiæ sensu, lapsio in mortale sit necessaria saltem virtualis pœnitentia, ita ut etiam hæc pœnitentia requiratur in peccatore ad remissionem peccatorum acquirendā per baptismum, qui tamen directè est institutus ad remittenda peccata; minus autem solidè hoc privilegium conceditur martyrio, & ut videtur contra Scripturæ auctoritatē, quæ perpetuò clamat peccatori necessariam pœnitentiam ad obtinendam remissionem. Confir. ignorantia vel inaduertentia non supplet medium necessarium ad aliquem finem. si ergo pœnitentia saltem virtualis requiratur necessitate medijs ad detestationem peccati mortalis, eā deficiente etiam absque culpa, peccator non iustificabitur, & sine fundamento in præsentem ponitur exceptio.

Obijciunt 1. D. Th. quæst. 87. art. 1. ad 2. docet quod passio pro Christo suscepta obtineat vim baptismi, & ideo purget ab omni culpa & veniali & mortali, nisi actualiter voluntatem peccati inuenerit inharrentem.

Resp. inde non haberi intentum nisi quis velit Resp. S. Th. aperte sibi repugnare, cum in corpore eiusdem articuli virtualem saltem pœnitentiam requiratur pro remissione venialium, quod expressè repetit art. 2. ad 2. ad obiectionem ergo

Resp. S. Th. loco citato esse non nihil obsecrum, & argumentum clarids solui potuisse ex doctrina corporis articuli. videtur tamen dicendū nolle ad obtinendam remissionem peccatorum in martyrio non requiri virtutem pœnitentiam, cum illud comparet baptismi, in quo etiam veniale sine pœnitentia saltem virtuali non remittitur, sed solum vellet quod si affectus non inhareat actualiter peccato veniali, vel mortali, possit præsumi in martyre

Conclusio.
Voluntas
martyrij
nō sufficit
etiam in
eo, quin-
vincibiliter
peccatori
non memi-
nit.

Ignorantia
vel inad-
uertentia
nō supplet
medium
necessarium
ad aliquem
finem.

Obiectio 1.
D. Th.

tyre

tyre virtualis pœnitentia, iuxta paulò antè dicta atque adeò in eo remittatur culpa, licet de illa non habeatur actualis displicentia, quod intendebat probare argumentum secundum.

Obijciunt 2. per voluntatem patiendi coniunctam externæ passioni, martyr cõlatur Christum & animam pro eo perdit; igitur iuxta Christi promissionem eam inueniet.

Resp. verum esse si adfuit cætera quæ sciuntur ex Scriptura necessaria ad peccatorum remissionem, ex illa autem constat pœnitentiã actualium peccatorum saltem mortalium necessariam esse ad iustificacionem. neque ex vilo Ecclesiæ sensu constat hanc regulam non habere locum in martyrio, igitur sine solido fundamento id asseritur in re tanti momenti, & quæ ex principijs fidei est colligenda.

Dices deest diuinam bonitatem acceptare talem voluntatem operi coniunctam, præsertim cum peccata menti non occurrunt.

Resp. id esse nimis leue in re tanti momenti, & contra apertam doctrinam generalem in principijs fidei fundatam. si deficiente baptismo aquæ & sanguinis non dicamus propter similitudinem congruentiam paruulum posse saluari per preces parentum, neque in præsentia id est asserendum, cum sciamus ad deletionem peccati actualis saltem mortalis, requiri virtutem saltem pœnitentiam. Potius asserendum est eandem bonitatem hominem excitatam ad ponendam dispositionem convenientem remissioni peccatorum acquirendam, vt supra.

Obijciunt 3. si hæc voluntas passioni coniuncta non sufficiat, Ecclesiæ non erit sufficienter instructa ad canonizationem martyris, poteritque ea in re errare.

Resp. neg. consequentiam, quia potest & debet examinare quomodo martyr se habuerit antequam pateretur, & in ipso agone, in quo negotio peculiariter à Deo dirigitur, vt moralem diligentiam adhibeat, quam conditio & rei grauitas postulat, & nec in re facillè procedat, afflaturque Spiritus S. in re tanti momenti, ne erret. quamuis ego non sit euidentis physicæ euidentia quod martyr qui antea fuerat peccator sufficientem habuerit pœnitentiam, Ecclesiæ tamen in eius canonizatione errare non potest, cum præmissis diligenti examine de modo quo se habuit martyr, Spiritus S. afflatur vt non declararet aliquis sanctus qui talis non sit.

Dices saltem licebit orare pro martyre in peccato veniali decedente.

Resp. id non sequi ex dictis tanquam peculiariter, cum omnino fatendum sit si quis actualiter inhaerere affectui venialiter malo, voluntatem martyrij subeundi non continere virtutem pœnitentiam illius affectus, neque amorem Dei super omnia ceteri virtutem pœnitentiam actualis affectus mali, vnde

Resp. 2. eo casu martyrem consecutorum remissionem illius peccati venialis, eo modo quo ceteri iusti qui decedunt cum veniali, eius remissionem consequuntur, de quo alibi dicendum; & remissa culpa statim totam penam condonari ratione martyrij. vnde Ecclesiæ non debet vilo modo orare pro martyre.

Dico 3. vt martyrium conferat gratiam & peccatorum remissionem, requiritur saltem attritio supernaturalis, eaque sufficit. Prior pars patet ex dictis præcedenti conclusione. antequam secundum probetur.

Recolendum quod initio dubij diximus, scilicet constitutum in periculo martyrij teneri amare Deum super omnia, & teneri de peccato conteri, si sit in mortali; si tamen inuincibiliter ignoret vel præceptum dilectionis Dei super omnia in fine vitæ, similiter præceptum contritionis, vel ignoret se esse in statu peccati mortalis, vel inculpate non aduertat hæc & similia præcepta eo tempore vtgere, vel denique si aduertat quidem & conetur elicere amorem Dei & perfectam peccatorum contritionem, re ipsa tamen non peringat ad actus tam perfectos, excuseturque in his omnibus à peccato, peringat tamen ad veram attritionem de peccatis, dico huiusmodi attritionem cum martyrio sufficere ad gratiam iustificacionis obtinendam. quod vt probetur, ostendendum martyrium ex se & ultra meritum operantis esse gratiæ collatum etiam in adultis. quod

Probatur 1. in paruulis confert gratiam per modum operis operati, vt patet ex dub. 5. hoc autem privilegium non est concessum ætati, sed causæ; ergo dicendum est etiam in adultis eam vim habere quantum ex se est, si ponatur dispositio requisita cum tali medio ad peccati remissionem. 2. nisi martyrio ea vis conueniret, non posset dici supplere baptismum aquæ, cum externa passio voluntarie suscepta nunquam posset immediatè culpam delere. 3. Patres id videntur omnino insinuare dum martyrium non solum comparant baptismum, sed etiam præferunt, vt Clemens Romanus & Cyprian, citati; quibus addi potest Tertull. in Scorpiaco cap. 6. dicens: *martyribus nihil reputari potest, quibus in laqueo vita ipsa deponitur.* neque Patres videntur prærogatiuam martyrij referre in affectum internum martyris, sed in ipsam passionem externam pro Christo. hoc supposito

Probatur attritionem sufficere tanquam dispositionem necessariam. Medium causatum gratiæ potest eam conferre si in subiecto inueniatur peccatorum retractatio, hæc autem inuenitur per attritionem supernaturalem; igitur martyrium potest gratiam conferre peccatori mortem subeunti pro Christo, si conceperit attritionem de peccatis, & proinde attritio per se est dispositio sufficiens vt gratia & remissio peccatorum per martyrium obtineatur. Maior & minor probantur in Sacramentis quæ dicuntur vigorem, quæ interdum primam gratiam conferunt homini attrito. Confir. attritus non potest dici adherere peccato per affectum, non potest etiam dici ponere obiectionem gratiæ, sed è contrario verè se disponit ad eius receptionem, quæ omnia patent in accedente ad baptismum cum attritione; igitur attritio censenda est sufficiens dispositio vt martyrium effectum suum peccatori conferat.

Dices non constat ex Scriptura vel Ecclesiæ traditione martyrium iustificare attritum, ergo ea vis non est ei tribuenda.

Resp. neg. consequentiam, quia licet non ita constet vt res sit de fide, videtur tamen conformius Scripturæ & dictis SS. Patrum quod ea vis illi competat, immo & sensui Ecclesiæ quæ vt ostendimus censet martyrium iustificare paruulos, quod privilegium non insinuat datum ætati, sed causæ, scilicet passioni pro Christo. ex quo colligimus Ecclesiam idem sentire de adultis, & proinde adultos recipere gratiam ratione martyrij, si tamen peccatorum (si quæ habeant) eos pœniteat saltem pœnitentiã virtuali.

Contrà; Trid. sess. 6. cap. 4. docet iustificacionem

nem post Euangelium promulgatum non posse fieri sine lauacro regenerationis, aut eius voto. ex quo constat martyrium non posse iustificare cum sola attritione, quæ non potest dici continere votum baptismi sufficiens ad iustificationem.

Trident. intelligitur de medijs ordinarijs.

Resp. neg. consequentiam, & dico doctrinam Concilij intelligendam de medijs ordinarijs, non verò de extraordinario cui priuilegium est concessum. Dico etiam doctrinam generalem non esse sumendam cum exclusione eius de quo alibi constat. quemadmodum autem dictum est nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. non potest introire in regnum Dei; ita dictum est; qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo; & qui perdidit animam suam propter me, inueniet eam. ut ad hoc propositum docet August. lib. 13. de ciuitate Dei cap. 7. & lib. 1. de origine animæ cap. 9.

August.

34.

Martyrium non ideo est Sacram. cum non sit institutum ad collationem gratiæ.

Ex his aduerte martyrium non propterea dicendum esse Sacramentum, cum non sit à Deo institutum ad collationem gratiæ, nec sit relictum Ecclesiæ tanquam medium ordinarium & cæremonia sacra significatiua gratiæ. nam ex parte tyranni actio est mala, neque dici potest tyrannus in eo actu minister applicans instrumentum collatiuum gratiæ: ex parte verò martyris est heroicum opus virtutis, cui Deus ex peculiari priuilegio extraordinariè gratiam promittit, ex quo satis apparet non conuenire illi rationem Sacramenti.

Trident.

Dices Concilium Trid. proœmio sess. 7. docet omnem veram iustitiam vel incipere, vel ceptam augeri, vel amissam reparari per Sacramenta, scilicet ex opere operato.

Resp. Concil. agere de medijs ordinarijs ad gratiæ collationem institutis, non verò excludere aliud medium extraordinarium.

Instantia.

Dices ex dictis videtur sequi quòd peccator possit aliquando mortem perferre cum sola attritione cognita tali, ita ut accedendo ad martyrium cum tali dispositione & non peccet, & gratiam sit recepturus. Probatur, ponamus aliquem paulò antè Deum super omnia dilexisse, hic abunde satisfecit præcepto de diligendo Deo, neque tenebitur vi præcepti contritionem elicere de peccato superueniente, cum præceptum contritionis non sit aliud à præcepto dilectionis Dei; vel si quis vigeat, ponamus talem paulò antè contritum de prioribus peccatis, non tenebitur denuo vi præcepti conteri; igitur hoc casu peccator sciens suum statum & cognoscens suum dolorem non excedere limites attritionis, poterit sese martyrio offerre, nec tenebitur conari ad perfectiorem dolorem.

Dices id non sequi, cum martyrium non sit medium per se institutum ad deletionem peccati, unde peccator non potest ad illud accedere cum sola attritione cognita tali.

Confir. peccator non potest accedere ad Sacramenta viuorum cum sola attritione cognita tali, quamvis attritio sufficiat ad gratiam per illa Sacramenta obtinendam.

Responderi potest hoc non ob stare, quia licet martyrium non sit à Deo ordinatum ad remissionem peccatorum, sed ex parte martyris sit tantum heroicæ fortitudinis actus, per quem aliquis vult Christum confiteri, & animam pro eo perdere: nihilominus ex priuilegio annexam habet gratiam, ad quam obtinendam sufficit in peccatore attritio, ut ostensum est, & proinde aliquis qui cæteris præceptis satisfecerit, poterit accedere ad martyrium cum attritione cognita tali, sciens quòd per

illud iustificabitur, & in eo non peccabit: nec est simile quòd in confirmatione adfertur, quia cum Sacramenta viuorum ex Christi institutione supponant vitam in recipiente, ut quis ea dignè suscipiat; indignè accedit qui saltem bona fide non existimat se viuere vita spirituali: martyrium autem nihil simile exigit, cum actus nostri supernaturales licitè exerceantur etiam ab existentibus in peccato, ita ut propter statum peccati etiam cognitum, non peccemus de nouo; ut patet in peccatore actum fidei exercente, dante elemosynam.

Propter hanc rationationem videri alicui fortè possit speculatiuè loquendo probabile, quòd peccator in dicto casu possit accedere ad martyrium cum sola attritione cognita tali.

Dico tamen practicè id nullo modo posse asserti, cum enim certum non sit martyrium in adulto habere priuilegium ex opere operato, sed id sit in quaestione positum, peccator cum sola attritione martyrium subiens salutem suam maximo periculo exponet, & proinde non conueniens ad perfectiorem dolorem eliciendum grauitè peccabit contra sui charitatem.

Ref. 4. dicit.

Probatur, quamuis non videatur directè committi peccatum in eo quòd videatur sequi sententiam probabilem, nihilominus per quandam consequentiam concluditur in eo casu graue peccatum committi, cum sit graue peccatum æternam salutem tam incerto medio querere, suppetente alio indubitato. licet enim sententia speculatiuè probabilis asserat peccatorem per martyrium cum attritione iustificari, si tamen ea sententia fortè falsa sit, qui illam secutus fuerit, in æternum peribit, atque adeò peccator qui sciens & volens cum sola attritione accedit ad martyrium, salutem suam discrimini exponit, & proinde grauitè peccat contra sui charitatem. Adde quòd licet sit sententia quæ asserit attritionem sufficere cum martyrio ad iustificationem, non sit tamen sententia quæ dicat licitum esse homini peccatori cum sola attritione cognita tali accedere, neque ex vno aliud sequitur, ut exemplis potest ostendi. non enim sequitur, probabile est baptismum collatum in nomine genitoris geniti & procedentis ab vtroque valere; ergo probabile est licere ita conferre.

Grave peccatum est saltem in certo modo querere, suppetente alio indubitato.

D V B I V M IX.

Quandonam martyrium suum effectum conferat?

TRES sunt hac de re sententiæ. Prima asserit conferre in instanti extrinseco vita, primo scilicet instanti quo homo desinit esse, quæ sententia duobus ex capitibus sustinetur. 1. à Caiet. 2.2. quaest. 124. art. 4. ad 2. ex eo quòd mori martyris sit meritum; moritur autem in instanti extrinseco quo primò non est. 2. ab alijs qui existimant martyrium conferre suum effectum ex opere operato, quia solum in instanti mortis aliquis est martyr. ita Salas 1.2. disp. 2. sect. 2. num. 14. qui plures citat, quorum tamen aliqui non videntur sentire id esse probabile.

31.

Tri sententiæ. Prima desinit in instanti extrinseco.

Caiet.

Salas.

Secunda in ultimo instanti vite hominis.

Tertia in ultimo instanti vite hominis.

Sub.

finem.

finem. Valent. tomo 3. disp. 8. quest. 2. puncto 1. §. nec per mortem. Lessius cap. 1. citato dub. 5. num. 59.

Hæc sententia est longè probabilior. 1. quia ad martyrium non requiritur ut mors sequatur, sed sufficit ut vulnera lethalia infligantur, vel causæ exterræ sufficientes ad mortem inferendam fuerint posite, licet diuinitas fuerint impedita ne in corpus agerent. nam qui lethalia vulnera pro Christo acceperunt, ita ut quantum est ex parte causarum naturalium mors fuisset secuta, quantum in se est Christum sunt confessi, & animam pro eo perdidērunt; ergo gratiam martyrij debent recipere, non enim videtur debere præiudicare seu nocere parato mortem subire pro Christo, quod Deus præter communem cursum eum conseruet, cum idipsum peculiari quadam ratione eius confessio nem reddat illustriorem.

Confir. quando lethalia vulnera sunt infligta martyrium in causa naturali est quodammodo consummatum. 2. in ea sententia assignatur modus vniuersalissimus, qui in alijs non ita commodè assignatur, quia, ut dictum est non videtur negandum, quin ei qui quantum est ex parte sua & causarum naturalium fuisset moriturus, ex diuina tamen misericordia est præseruatus, sit concedenda martyrij gratia, quæ iuxta alias sententias non concederetur. 3. secunda sententia nititur fundamento minus communi, de desitione rerum permanentium, quod scilicet desinant in instanti intrinseco.

Sententia Caietani varia habet incommoda. 1. quod agnoscat nos post hanc vitam posse mereri gratiam, quod est planè impossibile, cum sit idem tempus meriti & demeriti; post hanc vitam autem nollus possit demereri. 2. quod non possit assignare idem tempus vel durationem pro infusione gratiæ martyribus infantibus, & adultis; vel si assignet videantur in Theologia sequi absurda. nam iuxta Caietanum conferitur adulti sgratiatione martyrij per modum meriti in primo non esse hominis, seu in primo instanti extrinseco vitæ; non potest autem dici ita conferri paruulis, vel si dicatur, asserendum dari gratiam & gloriam ijs qui in vita nunquam habuerunt fidem etiam habitualem, quod videtur inconueniens. est enim inconueniens spectata lege iam posita puram creaturam quæ in hac vita nunquam habuerit fidem, recipere gloriam in altera.

Confir. talis nunquam haberet fidem, non in hac vita ut supponitur, non etiam in altera; quia, quidquid sit de ea questione an fides remaneat in beatis, constat ijs non infundi si non præextiterit. 2. infans qui nunquam in hac vita habuit gratiam, non potest dici cadere ad Austrum, neque ratione gratiæ iustificantis, neque ratione bonorum operum, nec alius modus facile fingi potest quo id dicatur, igitur saluari non potest.

Dices 1. si gratia martyrij detur ante finem vitæ, non erimus certi num martyr sit beatus, quamdiu enim est in hac vitâ, potest peccare.

Resp. neg. assumptum, ad probationem dico quod licet per intrinseca principia peccare possit quamdiu vigeat ratio, non tamen peccabit. 1. quia nihil est quod hominem in eo statu constitutum moraliter possit allicere ad peccandum. 2. ut aliquid tunc moueret, pertinet ad diuinam prouidentiam ita custodire eum qui agone moraliter & quantum est in se absoluit, ut nulli cedat tentationi, quod etiam facit abundantia gratiæ & auxiliorum quæ conceduntur.

Dices 2. ex dictis sequeretur toties dandam gratiam martyrij, quoties aliquis pateretur vulnera lethalia.

Resp. concedendo, si ea vulnera ita infligantur ex intervallo, ut non censeantur cum prioribus ad idem martyrium pertinere, ut v. g. si postquam aliquis fuit à Deo præseruatus à morte, rursus rapitur ad martyrium, & mortaliter vulneratur (quod pluribus martyribus accidisse constat ex historijs) dico quod duplicem gratiam ratione martyrij recipiat, quia duplex est confessio, & talis quantum est ex parte sua bis mortem pertulit pro Christi nomine. quemadmodum igitur martyrio consummato, si quis ad hanc vitam reuocatus rursus martyrium subiret, duplicem gratiam videretur recipere, ita in nostro casu eam non videtur neganda. Si verò post vulnera lethalia accepta, noua adijciantur, ita ut tyrannus censeatur adhuc versari in sua actione, non videtur noua gratia concedenda, quia posteriora vulnera concurrunt cum prioribus ad vnum martyrium, quod est aggregatum ex vulneribus, ex quibus quantum est ex causis naturalibus mors necessario sequitur, siue plura sint infligta, siue non. unde si gratia sit concessa antequam accedat posteriora vulnera, ratione illorum non datur gratia ex opere operato.

Confir. in illis circumstantijs homo per posteriora vulnera non censetur vitam perdere, cum ei esset integrum illam retinere, neque censetur libere vitam exponere post priora vulnera accepta.

Petes quid censendum de miraculose seruatis qui non pertrahuntur amplius ad martyrium?

Resp. verisimile esse diuinam protectione custodiri ne peccent saltem mortaliter, dum in hac vita versantur. nam alioquin parum gratiæ illis conferretur qui quantum ex se est cursum consummauerant, & præmium penè obtinuerant, si communi aliorum forti relinquerentur. præterea offensio diuinæ virtutis in vita eorum corporali custodienda ad aliorum consolationem & auxilium, non debet illis causare tantam salutis incertitudinem, cum quantum est ex certamine salutem moraliter essent consecuti.

ARTICVLVS IV.

Verum peccatores sint baptizandi?

NOTANDVM EX S. Th. dupliciter aliquem dici peccatorem: vno modo propter maculam peccati præteriti, qua ratione omnis, cui peccatura mortale non est condonatum, dicitur peccator, & esse in statu peccati: altero modo ex eo quod permaneat in proposito seu voluntate peccandi.

Respondet 1. peccatoribus præteriti sensu acceptis baptismum esse conferendum, quia baptismus est institutus ad deletionem peccati; illum autem effectum habere potest in eo qui cum macula peccati accedit ad illum recipiendum.

Respondet 2. peccatoribus in posteriori sensu acceptis baptismum non esse conferendum. patet 1. per baptismum Christo commorimur & conselpimur, qui autem habet voluntatem peccandi & perseverandi in peccato, non potest Christo commori. 2. habens propositum perseverandi in peccato ponit obicem receptioni gratiæ, & proinde non potest Sacramentum absque peccato recipere. 3. cum per baptismum intremus in familiam

Christi,

Obiectio 2.

Resp.

Si quis præseruatus à morte, iterum ad martyrium rapitur, duplicem gratiam recipiet ratione duplicis martyrij.

Quæst.

Miraculose seruati verisimiliter à Deo protegentur ne peccent, saltem mortaliter, quamdiu viuunt.

Dupliciter quis dicitur peccator.

Resp.

Christi, baptizandus non debet habere voluntatem repugnantem Christi legi.

ARTICVLVS V.

Vtrum peccatoribus baptizatis sint imponenda opera satisfactoria?

36.

Resp. neg.
Florent.
Trent.

RESPONDET negativè, quia doctrina certa est ex Concil. Flor. decreto de Sacramentis, & ex Trid. sess. 14. cap. 2. & 8. ex quibus locis constat in baptismo non solum deleri culpam, sed etiam remitti omnem poenam apud Deum peccatis debitam, cuius rei primaria ratio est Christi institutio; congruentia verò est quod per baptismum commoriatur Christo, & quod spiritualiter nascamur, & proinde debeat in eo non solum remitti culpam, sed etiam totam poenam.

Non possunt ab Ecclesia imponi opera satisfactoria baptizato; imò nec ab eo assumi ad satisfaciendum.

Ex quo sequitur quod non tantum non possint iniungi ab Ecclesia opera satisfactoria baptizato ad satisfaciendum pro peccato, sed etiam quod ne quidem possint ad hunc finem assumi. iniuriam enim faceret baptismus & passioni Christi iudicans suo facto per baptismum non obtineri plenam remissionem poenae peccatis debitae, & Christi passionem non plene applicari baptismus ad perfectam poenarum remissionem.

Dixi, ad satisfaciendum, quia ad alios fines bene possunt consuli opera poenalia, vel alia, vel etiam iniungi si iudicetur necessarium: ut si baptizandus alios iniuria affecerit, moneri debet ut satisfaciatur pro huiusmodi iniuria, quia sine voluntate satisfaciendi non potest gratiam baptismi consequi. idem est iudicium de alijs restitutionibus. 2. possunt iniungi si iudicetur necessarium ad immoderatos animi motus & prauos affectus refragandos: possunt etiam consuli ut assumantur ad excitandam deuotionem, & ad similes fines.

ARTICVLVS VI.

Vtrum peccatores ad baptismum accedentes teneantur sua peccata confiteri?

NOTANDUM ex D. Th. confessionem posse fieri Deo vel homini, & eam quae fit homini posse fieri ei tanquam Dei ministro in Sacramento poenitentiae, vel extra illud Sacramentum, hoc praemisso.

Resp.

Respondet 1. necesse esse peccatorem ante baptismum sua peccata Deo confiteri. Ratio est quod ut peccator (qui scilicet actualia commisit) remissionem peccatorum per baptismum recipiat, aliquem de illis dolorem debeat concipere, unde debet ea recogitare, ubi obiter.

Non teneatur peccator ante baptismum singula peccata, etiam mortalia in memoriam reuocare.

Aduerte quod non teneatur ante baptismum singula peccata etiam mortalia in memoriam reuocare, quia id non requiritur ad concipiendum de illis dolorem, sed solum requiritur in ordine ad confessionem sacramentalem. nam constat peccatorem consideratis peccatis tantum in genere posse excitari ad eorum detestationem. interior ergo confessio eatenus necessaria est ante baptismum, quatenus aliqua exigitur de ijs poenitentia, & per consequens confusa eorum recordatio sufficit.

Respondet 2. nullo modo praemittendam esse confessionem sacramentalem, quia baptismus est

ianua Sacramentorum, ante quem homo est aliorum Sacramentorum incapax, & proinde etiam Sacramenti poenitentiae neque potest à peccatis ante baptismum commissis per sacerdotem absolui, ex quo patet hec peccata ne quidem post receptum baptismum debere subijci clauibus Ecclesiae, cum non sint materia Sacramenti poenitentiae.

Respondet 3. peccatorem baptizandum posse sua peccata confiteri, non quidem ad beneficium absolutionis obtinendum, sed ad recipiendam instructionem contra illa, ut videlicet remedia contra prauos animi motus, contra proximas peccatorum occasiones tradantur, vel ut declaretur obligatio restitutionis si quae sit facienda, & de tali confessione sunt intelligendi varij Patres qui faciunt mentionem confessionis ante baptismum, ubi tamen.

Aduerte eam non necessariò praemittendam, quia nullibi extat praeceptum de tali confessione baptismi praemittenda, neque etiam ea necessitas potest colligi ex obligatione relinquendi proximas occasiones, vel ex praecepto restituendi, quia potest aliquis aliunde habere horum notitiam, solum ergo est consilij conscientiam suam aperire ad instructionem spirituales recipiendam.

ARTICVLVS VII.

Vtrum ex parte baptizati requiratur intentio suscipiendi Sacramentum baptismi?

NOTANDUM hunc articulum sicut & tres praecedentes intelligi de adultis, de quibus tres sunt sententiae.

Prima est eorum qui existimant baptismum valide suscipi, si sacramentalis actio exerceatur circa aliquem, quamuis ille sit plane inuitus & corde dissentiat, ut refert Innocentius 3. cap. maiores. 5. item quod dicitur de baptismo & eius effectu.

Secunda est Caier. hic existimantis ad valorem baptismi non requiri consensum suscipientis, sed sufficere ut non habeat voluntatem contrariam.

Tertia tenet etiam ad ipsius baptismi substantiam & valorem requiri intentionem & consensum in recipiente. ita D. Th. hic & communiter Theologi, quae sententia ita vera est, ut alia nullo modo possint sustineri. videri possunt dicta quaest. 64. art. ultimo dub. 3. quae hic possunt applicari.

Aduerte 1. hunc consensum non tantum debere ferri in actionem sumptam materialiter, sed etiam prout habet rationem mysticam & sacramentalis actionis. nam ad hoc ut quis baptismum recipiat, non sufficit quod velit se aqua aspergi, cum verborum prolatione, ibi sistendo, sed requiritur, ut saltem confusus id ipsum velit, prout est caeremonia quaedam sacra, v.g. quod velit caeremoniam christianorum recipere, vel quod velit recipere remedium contra peccatum &c.

Aduerte 2. hunc consensum in recipiente requisitum non debere necessariò esse formalem seu actuale dum Sacramentum ipsum recipitur, imò neque debere necessariò esse virtuale, sicut debet esse in ministro. patet ex c. maiores citato, ex quo constat dormientes posse baptizari, quos certum est non posse habere intentionem virtualem dum ministratur eis baptismus; sufficit ergo consensus interpretatiuus seu habitualis ex actuali relicto, qui in hoc consistit quod aliquis voluerit baptizari.

Non potest quis a sacerdote absolui post baptismum de commissis ante baptismum.

Explicit PP. qui dicunt confessionem ante baptismum requirere.

Tres sententiae.

Prima.

Cap. maiores.

Secunda.

Caier.

Tertia.

D. Thom.

Resolutio affirm.

Confessio fieri debet in actione, ut sacramentalem.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

Confessio interpretatiua seu habitualis ex actuali relicto.

baptizari, nec voluntatem retractarit; talis enim censetur moraliter & interpretatiue velle baptismum: ad hoc autem ut baptismus valeat, ea sola voluntas requiritur in recipiente, quae sufficit ut baptismus censetur voluntarie ab eo recipi.

Hinc sequitur quod si virgeat necessitas, baptismus conferri possit amenti vel dormienti, qui eum desideravit antequam in amentiam incideret, vel dormiret, si non aduertatur voluntatem retractasse, vel posuisse obicem effectui Sacramenti per peccatum mortale: quod si non virgeat necessitas & speretur rationis usus recuperandus, is est expectandus propter maiorem Sacramenti reuerentiam.

Petens utrum sufficiat consensus interpretatiuus in eo consistens quod homo moraliter bene viuatur?

Resp. non videri sufficere, quia homo moraliter bene viuendo non censetur eo ipso velle suscipere statum supernaturalem, & legem Christi amplecti, quia is qui sequitur solum ductu rationis naturalis, neque potest dici velle baptismum, quod illum formaliter in se desideret, ut patet; neque quod censetur versari in aliquo, cum quo baptismus moralem habeat connexionem; ergo talis non censetur interpretatiue velle baptismum.

Confr. cap. maiores citato videtur requiri quod aliquis habuerit propositum baptismi suscipiendi; unde videtur requiri ut praecesserit actuale desiderium baptismi recipiendi, ad hoc ut aliquis dicatur habere interpretatiuam voluntatem recipiendi baptismum. nec est simile quod supra diximus de extrema unctione, scilicet illam posse conferri ei qui laudabiliter vixit, quamvis illam non petierit antequam in amentiam incideret, non est inquam simile, quia homo baptizatus seruando Christi legem seu viuendo secundum legem Christianorum, censetur moraliter velle sibi adhiberi media salutis in ea lege ordinaria, homo vero non baptizatus bene viuendo intra limites legis naturae, non censetur eo ipso velle assumere aliam legem longè sublimiorem, & quae varia praecepta ultra praecepta legis naturae complectitur.

Aduerte 3. ad substantiam baptismi sufficere consensum etiam metu extortum, ut patet ex cap. maiores citato, & ex can. 55. Concil. Toletani 4. Ratio est quod cum tali metu consistat absoluta voluntas baptismi recipiendi, unde ex parte recipientis nihil deest ad Sacramenti substantiam, de hoc inuoluntario potest intelligi quod docet August. tract. 26. in Ioan. posse aliquem recipere Sacramentum nolentem; non enim vult omnino contradicentem posse valide baptizari, sed eum qui vi compulsus vult Sacramentum suscipere, quamquam & August. possit intelligi quod ipsa actio externa possit exerceri contra omnino nolentem, licet non in ratione Sacramenti.

Hinc sequitur quod qui metu mortis baptismum suscepit, teneatur seruare fidem & iuxta leges Christianorum viuere, atque adeo ad id possit cogi, ut patet ex can. 55. citato, ne nomen Domin. blasphemetur, & fides quam suscepit contemnitur, ut ibidem dicitur.

Obijcies quod iniuria non possit solidum ius alteri tribuere & obligationem perfectam inducere, cum ergo in tali casu intercedat iniuria, hoc modo baptizatus non potest adigi ad seruandas Christianorum leges.

Resp. neg. consequentiam, quia talis ut ostensum est, verum suscepit baptismum, & intrauit in

Christi familiam eiusque indelebili charactere est insignitus; ergo licet spectata sola iniuria ab alio illata obligatio perfecta oriri non possit, ratione tamen baptismi recepti & indelebilis characteris, non minus perfecte obligatur, quam alij, qui sine vilo metu baptismum susceperunt.

Pro sententia Caiet. obijci potest Innocentius 3. cap. maiores citato, dicens: *tunc characterem sacramentalis imprimis operatio, cum obicem voluntatis contraria non inuenit obstitentem*; igitur ad valorem Sacramenti sufficit ut voluntas non repugnet.

Resp. neg. consequentiam, quia Pontifex aperte loquitur de his qui antea voluerunt baptismum recipere, quos censet posse baptizari, quia ex quo baptismum desiderarunt & consensum non retractarunt contraria voluntate, censentur moraliter in eo permanere, non vult ergo sufficere non dissensum quomodocumque spectatum, sed solum non requiri actuale consensum quando baptismus conferitur.

ARTICVLVS VIII.

Utrum fides requiratur ex parte baptizati?

Hic etiam articulus intelligitur de adultis; satis enim constat paruulos ante baptismum non posse habere actum vel habitum fidei.

Notandum verò fidem sanam & catholicam, de qua in titulo quaeritur, posse concipi requiri vel ad substantiam & valorem baptismi, ita ut adultus sine tali fide non possit valide baptismum recipere, vel ad effectum baptismi comparandum, scilicet gratiam sanctificantem.

Respondet 1. ad effectum gratiae comparandum per baptismum fides in adulto est necessaria, cum constet fidem esse radicem & fundamentum iustificationis, ut patet ex Concil. Trid. sess. 6. cap. 8. sine qua impossibile est placere Deo, ut docet Apostolus ad Hebraeos 11.

Respondet 2. sanam fidem ex parte recipientis non esse necessariam ad valorem baptismi; patet ex praxi Ecclesiae, quae non curat rebaptizari eos qui in haeresi baptismum receperunt. idem plurimis locis tradit August. & passim supponunt Patres. Ratio est quod cum haeresi & errore quo existimetur baptismum nihil prodesse ad salutem, immò esse merum figmentum, possit consistere voluntas illum recipiendi seu recipiendi caremoniam quam passim usurpant Christiani; ergo non obstante errore particulari potest inueniri voluntas saltem confusa Sacramentum recipiendi, & proinde quantum est ex parte baptizandi possunt inueniri necessaria ad valorem baptismi etiam si recta fide careat.

Ex hoc sequitur multò minùs requiri ad valorem baptismi sufficientem notitiam rerum fidei, quod etiam constat ex praxi Ecclesiae, in qua non rebaptizatur is qui deprehenditur fuisse minùs instructus in rebus fidei cum baptismum recipere.

ARTICVLVS IX.

Utrum pueri sint baptizandi?

AFFIRMAT. Notandum 1. nullo modo posse baptizari factum ex vtero materno deductum, si constet esse

Cap. Maiores.

Pontifex tamen vult non requiri actuale consensum.

Resp. Fides in adulto requiritur ad effectum baptismi. Trident. Hebr. 11. Non ad valorem.

August. Cum haeresi potest esse voluntas recipiendi baptismum.

Resp. affir. 39.

mor-

Nullus modo debet baptizari monstrum sine humana specie.

Ex sensu Ecclesiae constat non induci animam rationalem ante organizationem.

Si constet in monstro esse duas personas, singulae seorsim baptizandae.

Baptizetur sub conditione ex parte de quibus est dubium an informantur aliam animam.

40. Erroris hereticorum.

Erasmus.

Anabaptistae.

mortuum; si merito dubitetur, num vivat, baptizari debere sub conditione: priusquam autem baptismus conferatur, si res moram patiatur, consulendi medici, vel ij qui de tali reputantur posse iudicare. Nullo etiam modo debet baptizari monstrum quod humanam speciem non pra se ferat, ut si nascatur simia, vitulus, vel aliquid simile cuius figura & forma nullo modo accedat ad humanam speciem. si iudicio peritorum dubitetur, baptizari debet sub conditione, si tu es homo ego te baptizo. &c. videri potest Rituale Romanum Pauli quinti, de baptismo, titulo de baptizandis parvulis.

Ex quo patet nullo modo baptizandam massam carneam quae nullam habet organorum dispositionem seu conformationem humanam, & proinde ex sensu Ecclesiae à posteriori constat animam rationalem non induci in materiam ante organizationem; si enim induceretur gravissimè erraret Ecclesia non procurans baptismum tali massae conferri saltem sub conditione.

Pateat etiam resolutio cuiusdam quaestionis num baptismus conferri possit infantibus qui ante baptismum à vita decesserunt, vel nati fuerunt mortui, & ex signis videntur vitam miraculosè recuperasse. videtur enim dicendum ea signa per medicos diligenter examinanda, qui si iudicent esse vitae indicia, baptizari possunt, & quidem absolute: si dubitent, baptismus sub conditione conferri potest: si certò asserunt non esse, baptismus conferri nequit.

Notandum 2. si nascatur monstrum de quo constet duas esse personas, singulae sunt seorsim baptizandae dicendo super vnaquaque, ego te baptizo &c. nisi fortè periculum mortis immincat & tempus non suppetat ut singulae seorsim baptizentur. nam eo casu minister infundens aquam singulorum capitibus poterit simul baptizare dicendo ego vos baptizo &c. discerni autè poterit num sint duae personae, si sint plura capita, plura pectora, vel similia indicia quae peritorum iudicio arguant hominum pluralitatem, quorum iudicium tali euentu est inquirendum, nec ante diligentem inquisitionem in re dubia baptismus conferri debet. Quòd si adhibita diligentia non potest discerni utrum sint duo homines, vel vnus, ut quia capita & pectora non sunt ita distincta ut constare possit esse duas animas, tunc baptismus est absolute conferendus ijs partibus quae videntur praecipue ad vnam animam pertinere; postmodum reliquae de quibus dubium est num informantur aliam animam sunt baptizandae sub conditione, si non es baptizatus ego te baptizo &c. vide Rituale Romanum supra. videri etiam potest Scotus dist. 6. quaest. 2. §. de quarto membro.

D V B I V M

Utrum homo ante usum rationis sit capax baptismi?

40. H A c in re errarunt haeretici. nam ut constat ex S. Bern. epist. 140. eius tempore quidam Henricus censuit infantes non esse capaces baptismi, quod etiam censuit Petrus Bruisius, quorum sequaces dicuntur Henriciani & Petrobruisiani. eundem errorem sequuntur Anabaptistae; cum enim existiment baptismum semel legitime collatum non posse iterari, rebaptizent autem in adulta aetate eos qui in infantia baptizati fuerant, con-

uincuntur existimare priorem baptismum fuisse nullum. videri potest Prateolus lib. 1. elenchismi. 35.

Ab eodem errore non videtur procul abesse Erasmus qui censuit parvulos baptizatos, cum adoleuerint, esse interrogandos num ratum habere velint quod eorum nomine promissum est; & si respondeant se nolle, suo arbitrio esse relinquendos. inde enim aperte sequitur valorem baptismi collati infantibus pendere à futuro eorum consensu, cum ad annos discretionis peruenierint. nam si fuit validus independenter à tali consensu, & rati habitatione, nullo modo sunt relinquiendi suo arbitrio, quantumvis ratum habere nolint quod eorum nomine promissum est, cum ratione baptismi & characteris indelebilis perfectè subijciantur Ecclesiae, à qua cogi possint ad Christi legem seruandam.

Contra hos errores statuitur conclusio catholica, parvulos ante usum rationis posse validè baptizari. Definuit in Concil. Trid. sess. 7. can. 13. de baptismo, in haec verba: si quis dixerit parvulos, eò quòd actum credendi non habent, suscepto baptismo inter fideles computandos non esse, ac propterea cum ad annos discretionis peruenierint esse rebaptizandos, aut praestare omitti eorum baptismum, quàm eos non actu proprio credentes baptizari in sola fide Ecclesiae, anathema sit. & can. 14. si quis dixerit huiusmodi parvulos baptizatos cum adoleuerint, interrogandos esse an ratum habere velint quod patrum eorum nomine, dum baptizarentur, polliciti sunt, et ubi se nolle responderint, suo esse arbitrio relinquendos &c. anathema sit. quo can. aperte damnatur error Erasmi supra relatus. Definuit etiam in Concil. Viennensi & habetur Clement. vnicà, de summa Trinitate, §. ad hoc, ubi dicitur credimus esse (scilicet baptismum) eam adultis quàm parvulis communiter perfectum remedium ad salutem. eadem veritas statuitur in Concil. Mileuitano can. 2.

Probat 1. ex Ioan. 3. constat nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu S. eum non posse introire in regnum caelorum; parvuli autem sunt capaces ingressus in regnum caelorum, sicut & baptismi. Minor probatur ex Matth. 19. Marc. 10. & Luc. 18. finite parvulos venire ad me; talium enim est regnum caelorum. quod enim legimus apud Matth. & Marcum parvulos, apud Lucam habetur infantes, quod & ipsa vox Graeca, τὰ βρέφη, significat. ex quibus aperte constat infantes esse capaces baptismi per quem aditus ad regnum caelorum illis patet.

Probat 2. ex Patribus; Clemente Romano lib. 6. constitutionum Apostolicarum cap. 15. baptizate vestros infantes. Innoc. 1. epist. 25. ad Concilium Carthaginense, & epist. 26 ad Mileuitanum; nam praedictis epistolis Pontifex damnat errores quos damnauerant Concilia, inter quos erat, parvuli propter salutem quae per saluatorem Christum datur, baptizandi non sunt. item non opitulatur parvulis ad consequendam vitam aeternam christiana gratia Sacramentum. Greg. 1. lib. 3. epist. 9. ad Ianuarium Calarianum. Leone 1. epist. 80. ad Episcopos Campanie.

Probat etiam ex Patribus quorum aliqui docent esse traditionem Apostolicam; ut Dion. Areopagita lib. de Ecclesiastica Hierarchia cap. ult. verus finem; August. lib. 10. de Gen. cap. 23. ubi ait: consuetudo matris Ecclesiae in baptizandis parvulis nequaquam sternenda est, neque nullo modo superflua deputanda, nec omnino credenda nisi Apostolica esset traditio. idem epist. 28. ad Hieron. quisquis dixerit quòd in Christo vivificamur etiam parvuli, qui sine Sacramento

Erasmus.

41.

Conclusio catholica. Possit parvuli ante usum rationis validè baptizari. Trid. sess. 7.

Cic. Pius.

Probat. et Script. Ioan. 3.

Matth. 19. Marc. 10. Luc. 18.

Probat. et PP. Clem. Rom. Innoc. 3.

Greg. Len.

Dionys.

August.

eius

ius participatione de vita exenti, hic profecto & contra Apostolicam predicationem venit, & totam condemnat Ecclesiam, ubi propterea cum baptizandis parvulis festinatur & curritur, quia sine dubio creditur aliter eos in Christo omnino vivificari non posse. idem Aug. plurimis locis contra Pelagianos ex baptismo parvulorum colligit eos peccatum originale contrahere, & frequentissime mentionem facit baptismi eorumdem. vide alia eiusdem testimonia dub. 1. circa art. 3. huius questionis.

Ex his patet falsum esse quod docuit Viues in cap. 27. lib. 1. de Civitate Dei, olim neminem consensisse baptizari nisi in adultæ ætate, & qui per se peteret baptismum, & intelligeret, quid sit baptizari.

Probat 3. ratione in principiis theologicis fundata. Ex sensu Ecclesiæ & plurimorum Patrum testimonio constat parvulos extra casum martyrij non posse salvari sine baptismo re suscepto; non est autem dicendum quod careant remedio pro eo statu; ergo dicendum eos posse baptizari. Minor probatur, non est minor abundantia gratiæ in nova lege quam in antiqua, nec ea in nova lege se extendit ad pauciores; fatendum est igitur in nova lege parvulos habere remedium contra peccatum originale; illud autem est baptismus.

Confir. parvuli sine suo consensu possunt infici peccato originali, quidni ergo sine eodem possent liberari? item possunt in illa ætate per martyrium iustificari; quidni ergo per baptismum, cum actio sacramentalis possit ad eos pertinere?

Dices ad valorem baptismi requiri intentionem ex parte recipientis?

Resp. eam solum requiri in adultis propter specialem rationem in superioribus explicatam, quemadmodum in solis adultis requiritur fides actualis prævia ad fructum baptismi obtinendum, non vero in parvulis: quod si dicantur credere, eatenus solum id est verum, quatenus Sacramentum fidei recipiunt per quod initiatur fidei: similiter quod dicitur fidem Ecclesiæ prodesse infanti, eatenus est verum, quatenus ea fides est causa cur Sacramentum recipiat.

Dices nemo sine suo consensu debet obligari; obligatur autem per baptismum ad servandas leges Ecclesiæ, cui subijcitur.

Resp. neg. maiorem vi. universaliter sumptam satis constat etiam in civilibus consensum parentum posse inducere obligationem in parvulis filiis absque proprio eorum consensu; idem ergo in presenti potest dici, scilicet parvulis induci posse obligationem servandi legem Ecclesiæ absque eorum consensu, præsertim cum parvuli divino præcepto obligentur baptismum suscipere cum ad ætatem adultam pervenerint, & obligentur in Ecclesiam intrare, idque cedat in eorum spirituale bonum; unde qui baptizat vel curat baptizari non valentem præstare consensum, negotium eius vtiliter gerit. alia est ratio adultorum qui consensum præstare possunt, cum enim in his, quæ ad æternam salutem spectant, sint sui iuris, non possunt nisi consentientes baptizari, & obligari, præterquam quod non possunt nisi volentes iustificari, & proinde non possunt nisi volentes iustificationis instrumentum recipere.

Porro parvuli non tantum sine suo consensu valide baptizantur, sed etiam sine consensu cuiusquam alterius, v.g. parentis, tutoris; ita communiter Doctores, & patet ex eo quod Ecclesia non

curet rebaptizari baptizatos inuitis parentibus, & ex eo quod de tali consensu necessario secundum Christi institutionem ex nullo solido fundamento constet.

Aduerte parvulos non tantum valide baptizari ante usum rationis, sed etiam convenienter, ut ostendunt Patres citati & alij, ipsaque Ecclesiæ praxis: licet autem non sit diuinum vel naturale præceptum baptizandi infantes extra necessitatem, ipsa tamen Ecclesiæ consuetudo vim legis aliquo modo obtinet, & male audiret qui nimis diu differunt baptismum suarum prolium sine gravi causa, unde licet non possit mathematicè assignari tempus quo baptismus debeat ministrari infanti, parentes tamen non debent esse nimis segnes in eo suis prolibus procurando. si desint suo muneri, per pastores moneri & virgeri debent. Certè ex baptismo infanti collato illud commodum accedit, quod præveniatur ne repentino casu obruatur & in æternum pereat.

Dixi, extra necessitatem, quia in extrema necessitate quando videlicet puer periclitatur de vita, præceptum naturale diuinum urget ad baptismum illi procurandum; cum unusquisque præcepto charitatis teneatur subvenire proximo extremè vel etiam graviter indigenti, quamvis autem hæc obligatio parentes præ cæteris respiciat, qui scilicet præ cæteris tenentur suis prolibus consulere, cum illis strictius coniungantur, & etiam titulo officij paterni teneantur procurare bonum prolium, tamen non ij soli obligantur, sed etiam quilibet alius, cuius operâ puer in ea necessitate indiget, ita ut etiam cum aperto vitæ corporalis discrimine unusquisque teneatur procurare baptismum infanti alioquin sine eo morituro, quia æterna salus proximi præferenda est propriæ vitæ corporali.

In praxi tamen apud Christianos ij qui nullam habent curam proliis, communissime sunt liberi à peccato, si parvulo etiam periclitanti baptismum non procurent, quia possunt præsumere parentes, qui præ cæteris obligantur, vel etiam Pastores suo muneri non defuturos, nec tenentur sollicitè de statu & periculo parvuli inquirere.

Dices D. Nazianzenus orat. in sanctum baptismum 40 §. sint sanè vera, censet extra necessitatem triennium esse expectandum ut parvulo baptismus conferatur, nimirum ut is audire & respondere possit.

Resp. consilium Nazianzeni ab Ecclesia reprobari, & repugnare communissimè aliorum Patrum sententiæ, parumque esse vtile; cum constet plerisque in ea ætate non posse advertere quid circa se geratur, neque posse actum fidei vel devotionis elicere, præterea rarissime posse recordari baptismi recepti in eâ ætate, nullam ergo moralem utilitatem adfert, & relinquit parvulum multis periculis expositum, cum illa ætas varijs periculis sit obnoxia.

Interim obiter notandum Nazianzenum nullo modo favere Anabaptistis, cum censet in periculo posse in quavis ætate ante triennium baptismum parvulo conferri.

Contra doctrinam catholicam multa obijciunt Anabaptistæ, quæ videre licet apud Bell. lib. de baptismo cap. 9. pleraque nullam habent difficultatem.

Obijciunt itaque 1. præcepto baptizandi coniungitur, immò præmittitur præceptum docendi.

43.

Convenienter baptizatur ante usum rationis: nequit tamen præcisè delinquiri tempus &c.

In periculo vite præceptum naturale diuinum urget ad eum illis procurandum.

Etiā cum periculo vite propriæ.

Sententia Nazianzeni non admittitur.

Obijciunt.

D d

Matth.

Matth. ult.

Matth. ult. *cumque docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & Filij & Spiritus S. cum ergo paruuli non sint capaces doctrinae recipiendae, non sunt etiam capaces baptismi in ea etate recipiendi.*

Resp.

Præceptum docendi est tantum respectu adultorum.

Resp. neg. consequentiam, quia præceptum docendi solum imponitur Apostolis respectu adultorum; instruuntur enim quomodo in gentium conuersione se gerere debeant, quod scilicet debeant adultos docere fidei mysteria, & ut obseruent Dei mandata, tum debeant instructos baptizare, unde illis eorumque sequacibus præscribitur quomodo se gerere debeant ut adulti baptismum utiliter suscipiant, simili modo dicitur Marci ult. *qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit, quæ sententia significatur in adulto fidem requiri ad baptismum utiliter recipiendum, nullo tamen modo vult Scriptura sine præuia instructione baptismum non posse valide conferri, vel non posse etiam conferri utiliter paruulis.* Hoc argumentum contra alios hæreticos vim habet, cum doceant Sacramenta solum deferre ad excitandam in nobis fidem; contra catholicos vero nihil urget, cum hi assignent longe alium effectum Sacramentorum, nimirum gratiæ infusionem, cuius cum infantes sint capaces & sacramentalis actio possit circa illos exerceri, sequitur illos utiliter posse baptizari.

Obiectio 2.
1. Petr. 3.

Obijciunt 2. quod 1. Petri 3. homines dicantur salui fieri in baptismo interrogatione bonæ conscientie, quam infantes habere non possunt.

Resp.

Apostolus describit baptismum per effectum quem in adultis habere potest.

Resp. satis constat etiam apud Anabaptistas baptismum non esse formaliter interrogationem bonæ conscientie, nec Apostolus eo loco tradit essentiam baptismi, sed solum eum describit per effectum quem in adultis habere potest, quod scilicet gratia & iustitia, quæ confertur in baptismo, tribuat facultatem fiducialiter accedendi ad Deum, eumque, tum pro se, tum pro alijs obsecrandi. Adde etiam huius interrogationis fundamentum conferri paruulis in baptismo.

ARTICVLVS X.

Utrum pueri Iudeorum vel aliorum infidelium sint inuitis parentibus baptizandi?

Cap. contra Christianos.

CONSTAT baptismum collatum filijs infidelium inuitis parentibus esse validum, prout contra paucos Theologos habet communis Doctorum sententia; & videtur confirmare sensus Ecclesiæ, nam cap. contra Christianos, de hæreticis, in 6. insinuat ita baptizatos subiacere iurisdictioni Ecclesiæ, accedit quod Ecclesiæ non curet tales rebaptizari, cum ad etatem adultam peruenerint, quo supposito quærit D. Thom. num licet baptismus inuitis parentibus Iudeorum vel infidelium filijs conferri possit? ubi

Sæsus questionem D. Th.

Notandum questionem non intelligi de filijs eorum infidelium qui baptismum receperunt, cum constet illos ante vium rationis inuitis parentibus posse baptizari; nam ratione subiectionis parentum Ecclesiæ indirectam in eos habet potestatem, quamdiu carent vsu rationis, suntque sub parentum cura. Constat Ecclesiæ potest præcipere parentibus sibi subiectis ut suis prolibus baptismum procurarent, potestque refractarios vel negligentes punire; igitur potest illis inuitis baptismum eorum filijs

procurare. Per infideles ergo D. Th. intelligit non baptizatos, qui iurisdictioni spirituali Ecclesiæ nondum sunt subiecti, quales sunt etiam catechumeni ante baptismum reipsa susceptum. Respondetque duabus conclusionibus.

Prior est, infidelium filij in adulta etate constituti possunt etiam inuitis parentibus licet baptizari, si videlicet consentiant, immo ad hoc induci possunt. Probatur, adultus qui ratione uti potest, est sui iuris in his quæ ad iustificationem & salutem æternam pertinent, neque potest in illis per quemquam iure impediri. 2. adultus non baptizatus tenetur baptismum non diu differre, & in executione illius præcepti non pendet à parentibus; ergo potest licet eundem recipere etiam inuitis parentibus; ergo ipsi etiam inuitis potest baptismum licet ei conferri, potest etiam induci ad illum recipiendum, cum sit pium & laudabile aliquem excitare ad obseruationem diuinorum mandatorum, & ad illa procuranda quibus à statu peccati recedat, & admittatur ad diuinam amicitiam.

Posterior: filij infidelium carentes vsu rationis non possunt licet eisdem inuitis baptizari, adde, velijs quorum cura subsunt, v. g. tutoribus, de qua conclusione nonnulla est controuersia; itaque

DVBIUM I.

Utrum liceat inuitis parentibus baptizare infantes infidelium qui nullo modo Ecclesiæ sunt subditi?

NOTANDUM si saltem alter parens sit fidelis, seu baptizatus, puerum potest illis inuitis baptizari; quia cum ius singulorum in prolem sit æquale, vel pene æquale, quando alter subditur Ecclesiæ, illa ratione subditi in fauorem religionis potest puerum inuitis parentibus baptizare, eorumque curæ subducere, cum enim eo casu possit sibi subdito præcipere ut baptismum procuret infanti, & fidelis id possit facere, immo teneatur, quantumuis compars infidelis repugnet, sequitur quod Ecclesiæ inuito fideli possit eundem baptizare, & si necesse sit ad conseruandam baptismi sanctitatem parentum potestati subducere. ita communiter Doctores, & insinuat in Concil. Toletano 3. cap. 14. ubi dicitur, *Iudeis non liceat Christianas habere uxores &c. & filios, qui ex tali coniugio nati sunt, assumendos esse ad baptismum, scilicet etiam inuitis parentibus; & clarius in Toletano 4. cap. 61. filij, qui ex talibus (Iudeo scilicet & Christiana) nati sunt, fidem atque conditionem matris sequantur. similiter & illi qui procreati ex infidelibus mulieribus, sed fidelibus viris, Christianam religionem sequantur. ubi & alia ratio insinuat, quod scilicet, si nolit pars infidelis conuerti, atque adeo coniuges sint separandi iuxta illud decretum, proles debeat sequi partem Christianam in fauorem fidei, prudentia tamen opus est, neque est præcipienda collatio baptismi, vel si putetur parens infidelis conuertendus, vel attendus ut consentiat, vel prudenter putetur quod proles non poterit abstrahi absque summa difficultate, & non sine aliqua nominis Christiani iacturâ. Idem proportione dicendum si proles sit sub cura plurium tutorum, quorum vnus saltem sit Christianus; idem etiam dicendum quando alter*

parentis

parens consentit, quamvis uterque sit ethnicus, quia consensus vnus tribuit ius Ecclesiae baptizandi paruulum etiam altero inuito, vt patet ex dictis. hoc praemisso

Resp. in casu quaestionis nullo modo licere extra casum necessitatis baptismum paruulo conferre.

Probatur vel proles baptizata esset relinquentibus parentibus, vel subducenda illorum potestati, neutro autem casu potest licite baptismus conferri infidelium filiis, ijs repugnantibus; ergo &c. Minor probatur pro priori parte, si proles baptizata relinqueretur sub cura parentum infidelium, est apertissimum periculum profanationis baptismi, cum non possit aliud prudenter praesumi vel sperari, quam quod prolem sint educaturi in Gentilismo, Iudaismo vel Mahumetismo, immo instillaturi odium religionis christianae; ergo non potest sine grauissimo sacrilegio baptismus eo casu conferri.

Probatur etiam pro secunda parte; parentes habent ius prolem educandi & gubernandi, contra quod ius aperte fieret, si proles baptizaretur cum intentione illam subducendi, & proinde nullo modo licet baptizare cum huiusmodi intentione, aliis liceret baptismum contra inuitos defendere.

1. Constat ex Conc. Toletano 4. can. 55. nemini adulto vim inferendam vt credat & baptismum suscipiat; igitur neque vis inferenda est parentibus infidelibus in casu dubij, vt proles baptizetur, cum ea ratione qua cogi possent ad secundum, possent etiam ad primum; non enim minus tenentur baptismum sibi curare, quam suis prolibus.

3. Id moraliter censendum est illicitum quod Ecclesia nunquam vsurpauit, nec vsurpandum censuit etiam oblati occasionibus; nunquam autem censuit baptizandos inuitis parentibus filios infidelium nullo modo sibi subiectorum.

Confr. 1. longe aliter se gerit circa filios Apostatarum quos etiam inuitis parentibus curat baptizari; ergo signum est quod non agnoscat se habere potestatem baptizandi inuitis parentibus aliorum infidelium filios.

Confr. 2. si huiusmodi potestas competere Ecclesiae, eidem competere potestas praecipienda vt parentes suis prolibus baptismum procurarent, eoique puniendi ob negligentiam, quae omnia sunt aliena a sensu Ecclesiae, & Apostoli dicentis ad Corinthios 5. quid mihi de ijs, qui foris sunt indicare? quibus verbis agnoscit se nullam in infideles habere iurisdictionem. Sequela probatur; potestas baptizandi infantem inuitis parentibus videtur potius ex eo quod possit suppleri eorum negligentia, quod si ita est, cur non possint etiam adigi ad officium praestandum?

Dices non posse, quia Ecclesiae iurisdictioni non subduntur.

Resp. hinc sumi argumentum quod neque proles illis inuitis possit baptizari, cum non possit baptizari sine profanatione baptismi, vel sine latione iuris patrum, quod ius ab illis auferri non potest; cum Ecclesia nullam in eos habeat iurisdictionem, ex quo sequitur quod eis inuitis proles non possit baptizari, vel inuitis infidelibus, sub quo etiam cura proles est constituta.

Aduerte ex prima probatione deduci non solum non posse baptizari talem paruulum quando parentes actu repugnant, sed etiam quando igno-

rant, quia etiam eo casu vnus ex allatis incommodis sequitur.

Petes 1. an in dubio de vsu rationis proles baptizari possit inuitis parentibus?

Resp. non posse. 1. quia parentes in dubio non debent priuari iure quod legitime possident. 2. vel re examinata remanet dubium de vsu rationis, vel fertur postitum iudicium in alterutram partem; si iudicetur prolem vt ratione, non potest baptizari nisi volens & instructa in rebus fidei; si vero iudicetur nondum vt ratione, idem omnino dicendum quod de paruulo; si dubium remaneat, non potest baptismus sine graui sacrilegio praecipitari, saltem extra casum necessitatis est differendus donec certius constet de vsu rationis. quia si in tali dubio baptismus conferatur, Sacramentum aperte exponitur periculo nullitatis, quod in grauem illius cedit iniuriam. Dico extra casum necessitatis, quia filij fidelium, de quorum vsu rationis dubitatur, possunt baptizari, cum nulla censeatur fieri iniuria Sacramento, si ei, qui versatur in manifesto damnationis periculo, consulatur medio incerto; & minus malum est, Sacramentum exponi alicui periculo nullitatis, quam proximum relinqui in aperto periculo damnationis. quid in ea circumstantia censendum de filiis infidelium, ex dicendis facile constabit.

Petes 2. an proles baptizata inuitis parentibus infidelibus, possit ab eis auferri vt christianae educetur?

Resp. posse, quia per baptismum subijcitur Ecclesiae, quae potest procurare vt sanctitas Sacramenti conseruetur, atque adeo media ad id necessaria adhibere. cum ergo ad hunc finem sit necessarium prolem a parentibus abstrahere, consequens est quod Ecclesia illo medio vt possit, immo teneatur, nisi grauis commotio sequatur & periculum grauioris malis cum per se loquendo obligetur adhibere media moraliter necessaria ad sanctitatem Sacramenti conseruandam.

Dices parentes habent ius prolem educandis, quo non possunt priuari propter superuenientem baptismum. Confr. iniuria praecedens non potest tribuere ius Ecclesiae, & elidere ius patrum, quod est antiquius.

Resp. neg. assumptum. pro quo

Notandum in concursu plurium ius altius elidere minus, vt patet in concursu iuris quod habet creditor vt sibi restituatur, cum iure quod habet parens vt sibi a filio prospiciatur. nam propter concursum iuris paterni, eliditur ius creditoris, ita vt si nequeat vtrique satisfieri, succurrendum sit patri extreme indigo neglecta restitutione creditori alioquin facienda: cum ergo in praesenti concurrant ius parentum ad prolem educandam, & proinde ius quod habent vt proles sibi cohabitent, & ius Ecclesiae vt baptismus non profanetur, & vt proles baptizata sanetè educetur, quod ius praepoderat priori, quo casu illud seruari nequit saluo priori, prius eliditur & cedit posteriori, quantum ius posterioris tempore aduenienti. vnde si Ecclesia non possit ius suum seruare indemne sine elisione iuris paterni, potest absque vlla iniuria in parentes prolem baptizatam ab illis abstrahere.

Ad confirmationem Resp. iniuriam non proprie tribuere ius Ecclesiae, sed illud acquiri per baptismum validum, ratione cuius persona iurisdictioni ecclesiasticae subditur. quamvis ergo baptismus fuerit illicitè collatus, tamen ius parentum non tollitur formaliter ratione iniuriae,

D d 2

sed ra-

45.

Neque in dubio de vsu rationis.

46.

Proles inuitis parentibus infidelibus baptizata, potest ab eis auferri, vt christianae educetur &c.

47.

In concursu plurium iurium ius altius elidit minus, licet antiquius.

Iniuria non tribuit proprie ius Ecclesiae, sed baptismus.

sed ratione iuris superuenientis, cui cedit ius paternum prolem educandi, & tollitur per mutationem status in prole; quemadmodum matrimonium etiam per iniuriam consummatam, redditur insolubile quoad vinculum, non propter rationem iniuriae, sed propter circumstantiam consummationis superuenientem; quod in presenti casu etiam potest confirmari ex eo quod Ecclesia nullam iniuriam intulerit, iniuria vero ab eius ministro commissa non debet illi prauidicare.

In superioribus dixi quod Ecclesia teneatur prolem abstrahere, quando non sequitur gravis commotio &c. quia si grauiora mala timeantur, non teneatur prolem abstrahere, & idcirco forte non ita frequenter tenetur abstrahere, quia moraliter loquendo saepe huiusmodi mala possunt timeri, in quibus diuidendis opus est prudentia in casibus particularibus, spectatis circumstantiis potentiae personarum, odij quod sequi possit in religionem christianam, periculi tumultuum &c.

Obiectio 1. Contra dubij resolutionem obijciuntur 1. quod Matth. ult. imponatur Ecclesiae praeceptum conferendi baptismum; igitur eius ministri possunt illum conferre filiis infidelium in casu dubij etiam inuitis parentibus.

Resp. neg. consequentiam, quia praeceptum baptizandi intelligitur mandandum executioni saluo iure cuiusque, si autem in nostro casu paruulus inuitis parentibus baptizaretur, eorum ius violaretur, ut ostensum est.

Contra, parentes non permittentes ut proles baptizetur, abutuntur potestate patria & iure suo, cum teneantur ei baptismum procurare.

Resp. hoc sensu abuti quod negligant facere id ad quod obligantur, propter quem abutuntur non licet alijs prolem eorum potestate subducere; quemadmodum non licet privato abstrahere prolem a parentibus eo quod parentes negligant illam fidei articulos docere; Ecclesia autem in nostro casu comparatur cum infidelibus tanquam priuatus cum priuato.

Obiectio 2. Obijciuntur 2. parentes facere iniuriam proli quae ius habet ad baptismum recipiendum, & per consequens posse alium illis inuitis prolem baptizare.

Resp. 1. neg. antecedens, non enim dici possunt iniuriam proli irrogare quod negligant illi procurare baptismum, sed ut summum peccant contra praeceptum Domini quod parentes suo modo respicit, neque proles ita ius habet ad recipiendum baptismum ut quicumque negligat baptismum illi procurare, respectu eius committat iniuriam. Adde quod licet haberet ius proprium ad baptismum, quamdiu tamen non utitur ratione, in eo censetur dependere a voluntate parentum, quibus competit cura prolium, & proinde si negligat baptismum procurare, non peccabunt peccato iniuriae respectu proli.

Resp. 2. neg. consequentiam; quia licet concederemus in casu obiectiois parentes peccare contra iustitiam, non posset tamen alius cum eorum iniuria id prestare, seu baptismum conferre.

Obiectio 3. quod Deus habeat ius ut proles infidelium baptizentur.

Resp. Deum non committere executionem iuris sui ministris Ecclesiae cum detrimento iuris paterni, & eo modo ex quo sequeretur immortale

odium religionis catholicae, & Sacramentorum Ecclesiae, & similium, quae facile sequerentur si paruuli possent baptizari inuitis parentibus nullo modo Ecclesiae subiectis. Non sequi, Deus habet ius ad hoc vel illud; ergo ministri possunt illud ipsum quomodo locumque exequi, satis patet. nam Deus habet ius ut adultus baptizetur, & tamen non sequitur quod inuito possit baptismus conferri; item habet ius ut peccator non sumat Eucharistiam, & tamen non sequitur eam posse negari ab Ecclesia ministris occulto peccatori publice petenti.

Petes 1. an liceat baptizare paruulum procul a parentibus infidelibus constitutum.

Resp. distinguendo: vel enim parentes cognoscuntur, vel saltem adhibita morali diligentia cognosci possunt, & potest puer eis restitui, immo debet: hoc casu non potest baptizari propter allata incommoda, vel ignorantur parentes & hi quorum cura subest paruulus, nec spes est etiam adhibita diligentia posse cognosci, tali casu potest paruulus baptizari, cum cessent pericula propter quae baptismus non est conferendus infidelium filiis, & paruulus in ea circumstantia censetur orbatus parentibus, & is apud quem inuenitur possit illius curam gerere, & salutis media procurare. videri potest Caier. hic, Sotus distinct. 3. quaest. vnica art. 10. §. contra hanc autem, & alij. immo videtur ad id obligari, & Ecclesia in his circumstantiis potest eum vrgere ut paruulum curet baptizari. quod si parentes postmodum compareant, proles non est illis restituenda, cum, ut patet ex superioribus, per baptismum transierit in ius Ecclesiae. quod non solum verum est quando proles abique parentum iniuria ab illis est abstracta, sed etiam quando cum iniuria eorumdem abstracta est, nam praecedens iniuria non facit ut baptismus illicite conferatur paruulo, qui morali adhibita diligentia non potest parentibus restitui. nam eo casu retentio subsequens non est formaliter iniusta, sed puer potest absque peccato retineri, & eius cura geri potest, immo & debet ab eo, qui detinet.

Petes 2. vtrum in extrema necessitate quando proles putatur breui moritura liceat eandem baptizare, in scijs vel etiam inuitis parentibus? Affirmant Sotus art. 10. citato in fine, Henriquez lib. de baptismo cap. 25. num. 1. Lorca 2.2. quaest. 10. art. 12. disp. 37. num. 1. §. Turrianus eadem quaest. disput. inuolunt. vel §. 3. dub. 1. quod etiam censet probabile Suarez disp. 25. sect. 3. §. ex his autem, quae sententia est probabilis, quia quando puero qui aduertitur breui moriturus confertur baptismus, nec sequitur periculum profanationis baptismi, nec periculum abduktionis proli a parentibus.

Dices ipsamque collatio baptismi sine consensu parentum est actio ipsis iniuriola, cum ad illos spectet cura pueri.

Resp. neg. assumptum in hac circumstantia; ad probationem dico, quod dicitur pertinere ad parentes curam pueri, intelligendum iuxta morale iudicium & iuxta estimationem prudentum; moraliter autem iudicio quando proles versatur in extremo discrimine seu periculo aeternae damnationis non cessat inuadi alienum officium & irrogari iniuria parenti, si eo negligente baptismum procurare alius procuret ibi sistendo: nam extrema necessitas proximi plura concedit externo quam per se extra illam censentur permissa. immo Lorca & Turrianus supra censent teneri conferre baptismum.

Aduerte

Aduerte tamen 1. magnā prudentiā opus esse in
vita talis potestatis; nam debet esse moraliter cer-
tum, parvulum in eo esse statu in quo moraliter
de vita eius corporali desperetur. vnde in morbo
etiam graui quamdiu non subest tale periculum
proles non est inuitis parentibus baptizanda; ne, si
superuiuat, sit eripienda parentibus, vel cum apo-
stata periculo illis relinquenda.

2. Non debet vlla vis parentibus inferri, vt pas-
sim Doctores, quia semper habent ius vt nihil cir-
ca prolem fiat, si fieri non possit sine vi illis illata.
Adde quod si vis inferatur, christiana religio in
odiu vocetur.

3. Iuxta aliquos non debet baptizari, si scanda-
lum inde oriatur; ita Sotus & Suarez: alij tamen
existimant posse baptizari non obstante scandalo;
Turrianus supra, Vasquez disput. 155. cap. 3. num.

4. quia necessaria ad salutem non sunt propter
scandalum omittenda; sed id non vrget, quia in
nostro casu non agitur de aliquo dimittendo, verum
de non faciendo eo quod communiori Doctorum
sententiā fieri nequit extra casum extremae neces-
sitatis, de quo est quaestio num possit fieri in extre-
ma necessitate non obstante scandalo, seu vtrum
illa circumstantia non adimat facultatem confe-
rendi baptismum; & videtur adimere iuxta p̄o-
p̄am sententiā, quia id quod ex accidenti est lici-
tum, non videtur licere, si ex modo procedendi gra-
ue odium religionis sequatur. vnde in praxi curan-
dum est vt secretū fiat, quantum fieri potest, & si-
ne infidelium perturbatione.

D V B I V M II.

*Vtrum filij infidelium, qui tantum politice
subduntur principi Christiano, possint
illis inuitis baptizari?*

AFFIRMAT. Scotus in 4. dist. 4. q. 9. Gabr.
in eadem dist. quaest. 2. dub. 5. Lorca supra con-
clud. 2. Estius dist. 6. §. 2.

Negant communius Theologici D. Thom.
hic.

Aduerte Scotum nolle id cuiuslibet priuato lice-
re, sed principis autoritate. nam censet principes
tanquam Dei ministros posse cogere subditos ad
legum diuinarū obseruationem; & proinde, com-
pellere etiam infideles, vt prolibus suis baptismum
procurent, & si negligant, posse eos punire abstrac-
tione prolium & baptismi procuracione: vnde
censet prudenter procedendum vt parentes nihil
sint, antequam proles baptizetur, ne in odium
religionis christianae & Sacramentorum eam in-
terficiant. si haec incommoda euitari possint, cen-
set principem non tantum posse procurare baptismum
parvulis, sed etiam tenet; quia per se lo-
quendo tenetur vti legitimē ea potestate, quam
habet in subditos.

Ad quaestionem Resp. negatiue.

Probat 1. Ecclesia nunquam procurauit in-
fantes infidelium subditorū principibus christia-
nis religiosissimis hoc modo baptizari, cum tamen
facile potuisset hoc modo baptizari, cum tamen
Ecclesiam nec in se nec in principibus christianis
hanc potestatem agnoscere, & non tantum iudi-
care id non expedire, cum potentissimi & piissimi
Imperatores facile potuissent occurrere incom-
modis.

2. Non licet infideles adultos vi vel metu adige-

re ad baptismum suscipiendum, vt indicat Concil.
Toletanum 4. can. 55. ergo neque videtur licitum
eorum parvulos ipsis inuitis baptizare, cum non
videatur potior ratio vnius, quam alterius.

Probat 3. a priori, non licet hos parvulos ba-
ptizare cum intentione illos relinquendi sub curā
parentum, propter periculum apertum profana-
tionis Sacramenti, neque etiam licet cum inten-
tione eos abstrahendi a parentibus. de priuato id
certum est, cum non possit fingi, ex quo capite ha-
beat potestatem derogandi iuri paterno; non po-
test etiam princeps proles infidelium a parentibus
abstrahere communiter, & ex eo quod parentes
non procurent suis prolibus baptismum.

Probat 4. ea potestas competere principi vel
ex peculiari Dei concessione, vel ex ratione prin-
cipatus & iurisdictionis, etiam nulla intercedente
culpa in subditis, vel propter culpam subditorum,
quam eo modo potest punire; nullo autem ex his
modis dicendum competere principi potestatem
abstrahendi a parentibus parvulos infidelium sibi
politice subditorum, & illis inuitis baptismum
procurandi.

Minor probatur pro prima parte; praeceptum
Domini de baptismo recipiendo & conferendo
potest commodē intelligi, saluo iure cuique a na-
tura competente respectu suae prolis, estque con-
sentaneum vt ita intelligatur; ergo dicendum non
est principi politico peculiariter concessum vt ne-
glecto iure parentum infidelium possit eorum pro-
libus baptismum procurare.

Confir. 1. constat de iure parentum quo suas
proles possunt gubernare earumque curam gere-
re, non constat autem de concessione alicui factā,
per quam illud ius elidatur; ergo pro iure paren-
tum iudicandum est, cum nullus sit deturbandus
in particulari casu iure suo alijs certo, nisi constet
eo deturbandum.

Confir. 2. si quae concessio esset facta, non esset
dicenda facta principi politico, sed Ecclesiae; ad
quam praeceptum baptizandi dirigitur, cum ex hu-
iusmodi praecepto concessio colligi deberet.

Eadem minor probatur pro secunda parte, prin-
ceps politicus ratione suae iurisdictionis non po-
test subditos qui non sint mancipia pro arbitrio
rebus suis spoliare, cum non omnia, quae habent
subditi, ita sint principis vt de illis citra vllam in-
iustitiam possit pro arbitrio disponere; ergo ex
eo capite non potest infidelium proles a parenti-
bus abstrahere, & ipsam inuitis baptismum pro-
curare.

Denique probatur tertia pars, non potest osten-
di parentes infideles peccare, si proles non eurent
baptizari in infantia cessante necessitate, igitur
proles non possunt per modum poenae ab illis ab-
strahi.

Antecedens probatur; non obligantur lege di-
uinā, vel lege naturaliter consequente institutio-
nem baptismi, cum nulla haecenus offendi potue-
rit, non etiam ecclesiastica qua non adstringuntur.
2. licet parentes in eo peccarent non possent a suo
principe puniri, pro quo

Notandum potestatem puniendi connaturali-
ter comitari potestatem legislatiuam; potestas
autem principis secularis, quae ortum habet a po-
testate communitatis politicae, non potest esse ma-
ior intensiue, vel extensiue, quam potestas ipsius
communitatis fuerit; politica autem communitas
non habet potestatem connaturalem codendi prae-
cepta supernaturalia, igitur neque habet ex se

Princeps non habet potestatem puniendi transgressionem preceptorum supernaturalium.

50.

Obiectio 1.

Resp.

Obiectio 2.

Resp.

Potestas principis tantum se extendit ad ea, quæ luminis rationis dicitur conducere ad honestatem morum naturalium, &c.

Principes quasdam leges regulant de supernaturalibus ex tacito consensu Ecclesie.

Obiectio 3. ex Concil. Tolet. 4.

Resp.

Obiectio 4.

Resp.

Proles ob crimen aliquod parentum iuste abstrahatur, possit iuste baptizari ijs inuitis.

potestatem puniendi eorundem transgressionem, & proinde princeps huiusmodi potestatem non habet.

Confir. princeps non est custos legis supernaturalis, sed naturalis, id est eius quæ oritur ex naturæ principijs, igitur ex se & potestate sua non potest punire transgressionem legis supernaturalis; parentes autem non procurando baptismum suis prolibus solum peccarent contra præceptum supernaturale baptismi.

Dices 1. princeps id potest tanquam Christi minister.

Resp. iam ergo reditur ad peculiarem commissionem, de qua ramen ex nullo capite sufficienter constat.

Dices 2. constat principem posse leges iustas cedere, & adigere subditos etiam propolitis penis ad earum observationem; quidni ergo potest ferre legem ut subditi suis prolibus procurent baptismum, alioquin proles ab ijs abstrahendas?

Resp. non posse, quia obiectum est extra limites potestatis politicæ, ut dictum est; cum ea potestas connaturaliter solum se extendat ad ea quæ luminis rationis dicitur conducere ad honestatem morum naturalium, & ad bonum commune politicum ipsius communitatis; certum autem est baptismum non esse talem, cum lumen rationis etiam fide instructum non possit dicere baptismum pertinere ad mores politicos, & bonum ordinis naturæ ipsius communitatis.

Confir. supernaturalia respiciunt creaturam ut à Deo eleuatam supra naturæ suæ conditionem, ex quo fit ut illa non contineantur intra latitudinem obiecti potestatis ciuilibis, sed ab altiori potestate profluere debeant.

Dices principes etiam pij leges condiderunt de spiritualibus, ut patet ex varijs titulis Codicis.

Resp. id fecisse ex tacito Ecclesie consensu, & quidem respectu eorum qui Ecclesie subiunguntur in spiritualibus; nam respectu aliorum in quos Ecclesia non habebat spirituales iurisdictionem, hæc leges nullam vim obtinebant.

Dices 3. can. 55. citato Concil. Tolet. 4. laudatur rex Sisebutus quod suos coegerit fidem amplecti.

Resp. laudari quidem zelum, factum tamen improbari, cum ibidem præcipitur, ne vis imperii inferatur, & certè zelus illius non fuit secundum scientiam.

Dices 4. princeps potest ius Dei & paruuli defendere.

Resp. hæc nullam esse inuasionem, ut patet ex dub. superiori, & proinde defensionem non habere locum.

Ex dictis sequitur Episcopum, qui simul habet iurisdictionem temporalem in aliquem comitatum &c. si forte habeat subditos inheles, qui baptismum nunquam receperunt, non posse eorum paruulos filios illis inuitis baptizare; quia Episcopus respectu eorum, qui solum subsunt ei in temporalibus, non habet aliam potestatem, quam princeps merè secularis.

Aduerte dicta hoc dubio intelligi per se loquendo, & sepositis particularibus causis propter quas princeps iuste possit prolem à parentibus abstrahere, & eorum curæ subducere; ut si propter atrociam crimina contra legem naturæ vel iustas leges principis commissa, illa vel simili graui penâ possint affici; illo enim casu proles iuste abstracta possit inuitis parentibus baptizari; ea tamen in remagnâ circumspectione opus est, & primò dili-

genter curandum ut hæc pœna non leuiter inferatur, quia pœna debet esse moderata, spectatâ criminis atrocitate & qualitate, & non potest absque aliquâ iniusticiâ excedere in ratione pœnæ conditionem criminis, prout in illo foro consideratur. 2. videndum ne ex illo modo puniendi parentes grauiora mala sequantur, v.g. ne occidant filios, metuentes ne sibi eripiantur, & inueniantur mysterijs religionis christianæ, vel ne inde implacabile odium contra christianam religionem oriatur, atque adeo ita impediatur multorum conuersio &c. propter quæ auertenda sæpius erit consultus proles non abstrahere à parentibus, quamuis id iuste promeritis.

D V B I V M III.

Virum filij infidelium mancipiorum possint illis inuitis baptizari?

D V B I V M intelligitur de filiis seruis: si enim proles serua non sit, quamuis parens sit mancipium, illo inuito non potest baptizari, quia propter seruitutem parentis non competit ius aliud in prolem liberam quam in alias infidelium liberorum. vnde si proles nata sit antequam parens redigeretur in seruitutem, vel si proles nata sit ex matre libera, licet patre seruo, non potest inuitis parentibus baptizari, quia quoad conditionem libertatis sequitur ventrem. immò idem dicendum si tempore conceptionis fuerit libera, quamuis tempore partus fuerit serua, quia ad libertatem proles sufficit matrem aliquo tempore ante natiuitatem vel in ipsa natiuitate fuisse liberam.

Partem negantem tenet Caiet. hæc & pauci alij.

Affirmant communissimè Theologi præsertim recentiores cum Durand. in 4. dist. 4. quæst. 6. Soto distinct. 5. quæst. vnica art. 10. §. contra hanc autem sententiam. quæ sententia videtur omnino verior. itaque

Resp. ex rei natura licere huiusmodi infantes inuitis parentibus baptizare.

Probat ex eo quod inde non sequantur incommoda superius allata, cum dominus absque iniuria possit abstrahere prolem seruam à parentibus mancipijs & curare in fide educari.

Dices 1. potestas herilis solum se extendit ad officia ciuilia; vnde quantumcumque proles separetur, non potest dominus illi procurare baptismum qui est iuris diuini. ita Caiet.

Resp. neg. assumptum, & dico eum qui habet mancipium posse, non tantum quoad corpus de eo disponere, sed etiam secundum rationem gubernare quoad animam. quamuis enim per seruitutem proles non adimatur parenti facultas procurandi eidem spiritualia, tamen eadem facultas conceditur domino qui mancipium potest humano & christiano modo gubernare, nullumque habet fundamentum quod ea cura soli parenti competat, non etiam domino.

Hæc ratio non tantum ostendit prolem abstractam posse baptizari, sed etiam posse in illum finem abstrahi quod est contra Sotum supra. quia si actio ex se sit licita, non potest dici infici & reddi illicita propter illum finem ex se honestum & religiosum, neque dici potest parenti fieri iniuria si proles, quæ sine eius iniuria potest ex-

alio sineindifferenti vendi, vendatur eo sine ut baptizetur.

Dices 2. facile fieri potest ut tales infantes postmodum recedant à fide, si intelligant se à parentibus abstractos ut baptizarentur.

Resp. 1. idem incommodum sequi posse ex baptismo collato filiis hæreticorum, propter quod tamen non negatur Ecclesiæ potestas illos inuitis parentibus baptizandi.

Resp. 2. posse curari, ut cum adoleuerint, bene instruantur in fide, & nulla parentum mentio ingeratur, unde non debet censei morale periculum propter quod moraliter loquendo non liceat tales paruulos baptizare.

Sed difficultas est an liceat baptizare non separando à parentibus. Duobus modis potest intelligi id esse illicitum: primo quia est contra ius paternum; secundo, quia saltem est contra religionem & reuerentiam Sacramento debitam.

Durand. & Sotus supra censent esse contra iustitiam. Suarez disp. 25. sect. 5. censet saltem esse contra religionem. Valquez verò disp. 155. censet per se loquendo non esse illicitum. & quidem non esse contra iustitiam facile potest ex dictis colligi: cum enim dominus habeat potestatem suum mancipium gubernandi, nullam parenti infert iniuriam baptismum illo inuito procurando. non peccat etiam per se contra reuerentiam baptismi debitam, quia potest diligenter curare ne proles seducatur à parente, cum accesserit usus rationis, vel prolem, vel parentem vendendo, vel aliter occurrendo malo impendenti. Quod si aliquis in particulari non possit sufficienter periculis occurrere, nullo modo debet prolem baptizare inuito parente infideli.

Petes num Dominus, qui possunt proles suorum mancipiorum illis inuitis baptizare, ad id obligentur? negat Suarez supra sect. 6. Lorca disp. 37. citata. Afferunt Valquez disp. citata. cap. 7. Turrianus disp. 53. dub. 2.

Quæ sententia per se loquendo videtur probabilior: quia supposito iure domini quod præbet facultatem procurandi baptismum paruulo, charitas videtur obligare ut res adeo necessaria illi procuretur. nec verum est hanc obligationem ad solos parentes spectare, nam potest spectare etiam ad alios respectu quorum paruulus est in graui necessitate; ergo etiam ad dominos, qui si reddant paruulum parentibus vel vendant alijs ethnicis, de æterna salute periclitabitur, de qua bene sperari poterit si procuretur ei baptismus & inter Christianos educetur. Argumenta Suarez non tam videntur probare dominum non teneri procurare baptismum quando potest licite, quam non posse procurare sine peccato in circumstantijs ab eo positis, ut facile patebit ea consideranti.

Dici per se loquendo, quia per accidens possunt excusari, ut si quis non possit commodè tot mancipia alere &c.

Ex his duobus dubijs facile potest resolui num filij Iudæorum inuitis parentibus possint baptizari: id enim pendet à questione, num Iudæi sint mancipia Christianorum: in qua pugnantes sunt Doctorum sententiæ, alijs asserentibus, alijs negantibus, quibus videtur favere S. Th. hic ad 2. quod etiam satis declaratur modus quo principes cum illis gerunt.

Nec obstat cap. etsi Iudæos, de Iudæis & Sacerdotibus, ubi dicitur, etsi Iudæos, quos propria culpa subieci perpetuæ seruituti. quia Pontifex non vult

eos reipsa esse mancipia Christianorum, cum insequentibus contrarium insinuet, sed solum indicat suâ culpâ dignos redditos, qui in seruitutem redigerentur.

Ex his patet non posse illorum filios ijs inuitis baptizari.

Iudæorum filij non possunt ijs inuitis baptizari.

ARTICVLVS XI.

Verum pueri in maternis uteris positi sint baptizandi?

NEGAT, quod est expositum supra quæst. 66. art. 8. dub. 3. sub finem.

Resp. neg.

ARTICVLVS XII.

Verum furiosi & amentes debeant baptizari?

RESOLVTIO etiam huius articuli potest facile ex dictis colligi, nam si amentes nunquam usum rationis habuerint, idem de illis est iudicium quod de paruulis, de quibus dictum art. 9. si verò habuerint, non debent baptizari nisi prius constet illos baptismum aliquando petiisse: sufficit verò testimonium vnius fide digni, nec requiruntur conditiones quæ in iudicijs communiter exiguntur in testibus. debet tamen aliquo modo constare quod voluntatem non retractarint, & quod obicem Sacramenti effectui non posuerint, ad quod sufficit si nihil sciatur de huiusmodi retractione vel obice.

Resp.

Ut amentes baptizari possint sufficit eum petiisse, ex testimonio vnius fide digni, modo vtrūque constet voluntate non retractasse.

QVÆSTIO LXIX.

De effectibus baptismi.

ARTICVLVS I.

Verum per baptismum tollantur omnia peccata?

FIRMAT.

Notandum olim quosdam hæreticos negasse peccata per baptismum tolli, de quibus agit Gregorius lib. 9. epistolæ epist. 39. versus finem; quod resuscitauit Lutherus ut patet ex art. 2. inter damnatos à Leone 10. ubi docet peccatum in puero post baptismum remanere. quibus similia docent alij hæretici cum volunt peccatum tegi, non imputari, non verò tolli.

Resp. affirm.

1. Quidam hæretici negant peccata tolli per baptismum.

Luther.

Sed fide certum est per baptismum peccata verè remitti & deleri.

Conclus. Catholica.

Probatur 1. in Symbolo Concilij Nicæni dicitur, confiteor vnum baptismum in remissionem peccatorum in Concil. Florent. decreto de Sacramentis dicitur, huius Sacramenti (scilicet baptismi) effectus est remissio omnis culpe originalis, omnis quoque peccati, quæ pro ipsa culpa debetur. vide etiam decretum eiusdem Concilij de purgatorio. in Trident. sess. 5. can. 5. dicitur, si quis per Iesu Christi Domini gratiam, quæ in baptismo confertur, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam asserit non tolli totum id quod veram & propriam peccati rationem habet, sed

Prob. 1. Concil. Nicæ. Florent.